

MİMAR SİNAN

4. En Muh. Büyük Üstad Mesajı Suha AKSOY
7. Message From M.W. Grand Master..... Suha AKSOY
9. Büyük Üstad Rıza Teflik A. Can TUNCAY
18. Masonluğun Teşrihi, 5. Prtkho: d, 1730 Coşil LAYIKTEZ
37. Kardeşlik Sevgisi Raşid TEMEL
40. İyi İnananın Doğrulan Koparal ÇERMAN
46. Ritüeller ve Sembollerde Tasavvul Ali Oktay CEYER
49. Eski Bir Hint Filozofu Baydeba'nın
Kallio ve Dimna İsimli Eseri Üzerine Ersen ÖZLER
56. İngiltere Birliklik Büyük Locasının
Kuruluşunun Kısa Tarihçesi Günan İPEKÇİ
58. W.A. Mozart'ın Ölümü - Cinayeti? Dimitri ATANASOF
65. Hür Masonlukta Semboller Victor MAAD
Çev. Romal SANVER
83. Localardan Haberler Mimar SİNAN
92. Aramızdan Aynianlar Mimar SİNAN
93. Fihrist Günan İPEKÇİ

Kapak Kompozisyonu : ŐINASI BARUTÇU
YENİLİK BASIMEVİ
Tel. 143 55 72 - 145 32 48 ☆ İSTANBUL - 1992

MİMAR SİNAN

**Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının
tarihî, çağdaş ve gerçekçi açıdan
araştırma ve yayın organıdır.**

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası adına

İmtiyaz sahibi : Cavit YENİCİOĞLU

Yazı İşlerini fiilen idare eden : Reşad UMUR

DERGİDE ÇIKAN YAZILARIN SORUMLULUĞU YAZARLARINA AİTTİR.

ÜÇ AYDA BİR ÇIKARILIR, ÜYELERE MAHSUSTUR. PARA İLE SATILMAZ

SAYI : 83

Nuruziya Sokağı 25, Beyoğlu

Tel : 249 24 51

MART 1992

4. En Muh. Büyük Üstad Mesajı Suha AKSOY
7. Message From M.W. Grand Master..... Suha AKSOY
9. Büyük Üstad Rıza Tefrik A. Can TUNCAY
18. Masonluğun Teşrihi, S. Prichard, 1730 Celil LAYIKTEZ
37. Kardeşlik Sevgisi Raşid TEMEL
40. İyi İnsanın Doğruları Koparal ÇERMAN
46. Ritüeller ve Sembollerde Tasavvuf Ali Oktay ÇEVRE
49. Eski Bir Hint Filozofu Beydeba'nın
Kelile ve Dimne isimli Eseri Üzerine Ersen ÖZLER
56. İngiltere Birleşik Büyük Locasının
Kuruluşunun Kısa Tarihçesi Günen İPEKÇİ
58. W.A. Mozart'ın Ölümü - Cinayet mi? Dimitri ATANASOF
65. Hür Masonlukta Semboller Victor MAAG
Çev. Remzi SANVER
83. Localardan Haberler Mimar SİNAN
92. Aramızdan Ayrılanlar Mimar SİNAN
93. Fihrist Günen İPEKÇİ

EN MUH.. BÜYÜK ÜSTAD MESAJI

Sevgili Kardeşlerim,

Spekülatif masonluğun etkin olduğu son üç asırda insanlık, hürriyet, eşitlik, kardeşlik ve insan hakları konusunda büyük ilerlemeler kaydetmiştir.

Esaret kaldırılmıştır. Monarşi idareleri yıkılmıştır. Cumhuriyetler kurulmuştur. Yıkılan monarşilerin yerini alan diktatörlükler de yıkılmıştır. Laik devlet esası kabul edilmiştir. Milletlerin kendilerini yönetme hakları benimsenmiş, imparatorluklar dağılmış, milli devletler kurulmuştur.

Milletler arasında dayanışma ve yardımlaşma başlamış, Birleşmiş Milletler Teşkilatı kurulmuştur. İnsan hakları kabul edilmiş ve yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Temel hak ve özgürlüklere herkesin sahip olması gerektiği kabul edilmiştir. İnsanlık, 18. asrın başında hayal dahi edilemeyecek bir düzeye erişmiştir.

Bu mutlu sonuçları elde etmek için çeşitli kesimlerde çeşitli hareketler ve hamleler yapılmıştır. Masonlar, bu hareketlerin içinde ve çok defa da başında olmuşlardır.

Bugün varılan sonuçlardan biz, mutluluk ve iftihar duymaktayız.

Ancak bazı kimseler de, elde edilen sonuçlara bakarak, "Masonluk artık hedefine ulaşmıştır, insanlık çok ileri bir düzeye yükselmiş ve masonluğa artık ihtiyaç kalmamıştır" şeklinde düşünceler ileri sürmeye başlamışlardır.

Sevgili kardeşlerim, bu anlayışta bir yanılma vardır. İnsanlık, hürriyet, eşitlik, adalet, kardeşlik, sevgi, tolerans ve barış yolunda çok büyük ilerlemeler kaydetmiştir. Fakat bütün insanlar için barış ve mutluluk yuvası olacak ülkü mabedi inşa edilmiş midir? Şöyle bir etrafımıza bakarsak, bu idealden ne kadar uzak olduğumuzu hemen görürüz. İnsanlar, kendi anlayışları ve çıkarları doğrultusunda sonuçlara ulaşmak için birbirlerine neler yapmaktadırlar? Çevremizde birbirlerini seven ve anlayan milletler, her türlü insan hakkını dilediği gibi kullanılabilen insanlar çoğunlukta mıdır? Çeşitli olaylardan üzüntü duymadan geçirdiğimiz günlerin sayısı ne kadardır?

Yapacağımız kısa bir gözlem, insanlığın geçirdiği bütün aşamalara rağmen, henüz halledilecek pek çok ve pek önemli meselelerle karşı karşıya olduğunu hemen gösterecektir.

Bazı yanlışlıklar, çarpıklıklar, güçlükler yok edilmiştir. Fakat daha birçok şeyin düzeltilmesi gereklidir. Bunların düzeltilmesi sürerken de ortaya yeni meseleler çıkacaktır.

İnsanlık mabedinin inşasında kullanılacak pürüzsüz mikkap taşların yontulması çalışmaları, insanlar yaşadıkça sürecektir, sürmesi lazımdır. Nasıl veba, kolera, çiçek gibi hastalıkların yok edilmiş olmasına bakarak, artık tıp ilmi gerekli değildir denemezse, bugüne kadar ulaşılan mutlu sonuçların elde edilmesine bakarak, masonluk artık gerekli değildir de denemez.

Çünkü toplum yaşamındaki aksaklıklar da, insanların hastalıkları gibi, hayatın kendisinden kaynaklanmaktadır. Geçmişte olduğu gibi gelecekte de çıkar ve baskı güçleri insanları aldatmaya ve halka tahakküm etmeye çalışacaklardır.

Masonluk, insanlara hakikatleri ve kendi hakiki yararlarını öğreterek, baskı ve yalanlara karşı kendilerini korumalarını sağlayacaktır.

Bu mücadelenin, ne bugün ne de yakın bir gelecekte biteceğini beklemek mümkün değildir.

Her gün daha fazla büyümeye ve çoğalmaya gayret ederek şanlı seleflerimizin azim ve şevkiyle çalışmalarımızı sürdürmemiz, eskiden olduğu kadar gerekli olmakta devam etmektedir.

Suha AKSOY
Büyük Üstad

MESSAGE FROM M. W. GRAND MASTER

Dear Brethren,

In the last three centuries, during which time Freemasonry has been very influential, Mankind made great progress in the fields of freedom, equality, brotherhood and human rights.

Slavery was abolished, monarchies crumbled down and republics were established. Dictatorships which replaced crumbled down monarchies followed the same path. The principle of the "Secular State" was accepted. The nations right to selfgovernment was also accepted, empires disintegrated and national states arose.

Cooperation and assistance between nations started. The United Nations Organisation was founded, human rights were accepted and started to be widely applied.

The people's need for basic rights and freedom was also accepted. Mankind reached a level which could not have been dreamed of at the beginning of the 18th. century.

In order to achieve these happy results various movements and efforts were spent at all levels. Freemasons were involved in such movements and in many cases led them.

Today we feel proud and happy at the results realised.

Under the light of the results achieved by Humanity, some people, however, may entertain the idea that Freemasonry has reached its goal, thus no need for it any more.

Dear Brethren, this concept is erroneous. Mankind indeed made big progress on the road to freedom, equality, justice, brotherhood, love, tole-

rance and peace, but has the Temple of Ideals, which will be the source of love and happiness for all Mankind, been completed? If we look around us, we can immediately see how far we are from this ideal. In the scope of their understand and interests, what do people do to one another to reach their aims? Is there around us a majority of people and nations that love and understand each other and benefit from human rights as they please? How many are the days we leave behind us in which we have not felt sorry for various occurrences?

Small observations we make will show us immediately that there are still a lot of problems to be solved.

Some errors, difficulties, deviations have been overcome, but still many need to be put right and while doing so, more problems will arise.

The hewing of the perfect ashlar, which will be used in building the Temple of Humanity, will continue, and it is necessary to continue as long as people live.

Just as no one can say that the science of medicine is no longer necessary because remedies for the plague, cholera, or smallpox have been found, judging from the achievements made up-to-date no one can say that Freemasonry is unnecessary. Discrepancies in social life originate from life itself, like diseases do. As in the past, powers of oppression and self-interest will continue to rule the people and becloud their minds.

Freemasonry will enable people to protect themselves against oppression and lies by teaching them the truth and what is beneficial to them.

One cannot expect this struggle to end today or in the near future.

It is as necessary as in the past to make an effort to grow by continuing to work with the same ardour and perseverance as our predecessors.

**Suha AKSOY
M.W. Grand Master**

BÜYÜK ÜSTAD RIZA TEVFİK

A. Can TUNCAY

Rıza Tevfik (Bölükbaşı) son dönem Türk-Osmanlı fikir, kültür, politika ve sanat dünyasının en renkli simalarındandır.

Türk kültür ve edebiyat tarihinde daha çok "Feylesof" lâkabıyla tanınan Rıza Tevfik, bugün genellikle bir devre damgasını vurduğu aşık tarzı şiirleriyle bir şair olarak hatırlanmaktadır. Servet-i Fünun Edebiyatının kuruluş yılları olan 1895'ten itibaren devrin edebi dergilerinde Abdülhak Hamit tesiri altında aruz vezniyle dikkate değer şiirler neşreden Rıza Tevfik, asıl şöhretini 1913'ten sonra yayımladığı şiirlerle kazanır. Milli edebiyatın teşekkül dönemi olan bu tarihlerde hece vezni ve kısmen sade Türkçe ile o günkü Türk şiirinin en güzel örneklerini verirken, divan, koşma ve nefes tarzındaki şiirleriyle bir dönemin halk edebiyatının canlanmasına

da yardımcı olmuştur. Feylesof lâkaplı bu ünlü şair gerçekten filozoftu da. Öyle ki, "şiirde amatörüm" diyerek asıl benliğinin filozofluk olduğunu anlatmak istedi.

Gerçekten, Vaniköyü'nda Raif Ogan'ın kurduğu "Rehberi İttihad-ı Osmâni" özel lisesinde Türkiye'de ilk defa felsefe dersleri verdi. Bu dersler 1914'te (1338) "Felsefe Dersleri-Birinci Kısım" adıyla neşredildi. Bunlar daha önce taş basma olarak "Mebhas-i Marifet" (Bilgi Teorisi) adıyla yayınlanmıştı. Rıza Tevfik, Maarif Nezaretinin kurduğu "İstılahat-ı Felsefiye Lûgatı" (Felsefe terimleri sözlüğü)ni başka felsefecilerle birlikte hazırladı. Mütareke yıllarında Darülfünun Edebiyat Fakültesine Felsefe müderrisi oldu. Maarif nezaretinin kararı ile "Büyük Felsefe Kamusu"nu yazmaya başladı. Bu eserin ilk iki cil-

di basılmıştır. Kartvizitinde hem doktor hem de fizyolog ünvanları vardı. Gerçekten, Mektebi Sultani'de, Mektebi Mülkiye-i Şahane'de disiplinsizliği yüzünden di-kiş tutturamayan Rıza Tevfik 1892'de girdiği Tıbbiyeden bir kaç defa çıkarılmasına rağmen 1897'de mezun olmuştur.

Rıza Tevfik'in bir diğer özelliği de spora düşkün olmasıdır. H. Spencer'in "sağlam kafa sağlam vücutta bulunur" kuralını ülkeye yerleştirmeye çalışan Rıza Tevfik bu yüzden "Pehlivan Rıza Tevfik" olarak da anılırdı. Güreşir, gülle atar, halter kaldırır, koşardı.

Kürsüde konferansçı, okulda hoca, tekkede rind, makalelerinde allâme, mutfakta iyi bir aşçı idi. Fransızca, İngilizce, İtalyanca, Rumca, Ermenice, Yahudi İspanyolcası, Arapça ve Farsça'yı çok iyi bilirdi. İkinci Meşrutiyetten sonra mebus da olmuştu. Hürriyet aşığı, vatansever Rıza Tevfik siyasi fiil ve fikirlerinden dolayı 150'likler listesine dahil edilerek sürgüne de gönderilmiş, hayatının 21 yılını yurdundan uzak geçirmişti.

Bektaşî ve Masondü Rıza Tevfik; üstelik, Büyük Üstadlığa kadar da yükselmişti.

HAYATI

Rıza Tevfik 1869'da Edirne'ye bağlı Cesir Mustafa Paşa kazasında doğmuştu. Babası Mehmet Tevfik Efendi aynı kazada kaymakam, annesi Münire

Hanımdı. R.T. Bölükbaşı, baba tarafından Arnavut, anne tarafından da Çerkes olduğunu söylerdi.

Babası emekli olunca 1876'da İstanbul'a gelip Üsküdar'a yerleşmişler, aynı tarihte kardeşi Ahmet Nazif dünyaya gelmiştir. Emekli olan babası burada Alliance Israélite adlı yahudi mektebinde bir süre öğretmenlik yapmıştır. Bu esnada oğlu Rıza Tevfik'i de aynı okula yazdırmış, R. Tevfik bu okulda gayet güzel Fransızca ve Yahudi İspanyolcası öğrenmiştir. 1879'da babası İzmit'e savcı yardımcısı olarak atanınca ailece oraya göç etmişlerdir. Ne yazık ki, İzmit'te yakalandığı sıttadan 1881'de annesini kaybetmiştir. Bunun üzerine babası aileyi toplayıp tekrar İstanbul'a gelmiş ve yüksek mevkili tanınmış kişilere ders vermeye başlamıştır. Bu esnada Nergis Eda Hanım'la ikinci, onun ölümü üzerine Gelibolu'lu zengin bir ailenin kızı Şakire Hanım'la 3. evliliğini yapar. Rıza Tevfik Gelibolu'da geçirdiği çocukluk günlerinden çok mutludur. Orada Ermeni mektebine de devam eder.

Oğlunun iyi bir tahsil yapmasını isteyen babası, Rıza Tevfik'i 1882'de İstanbul'da Tevfik Fikret'in de okuduğu Mektebi Sultaniye'ye kaydettirir. Fakat hürriyetine çok düşkün ve çok yaramaz bir çocuk olan Rıza Tevfik okula ilgisiz davranır. Sık sık okuldan kaçıyor, disipline uymuyor ve hatta birgün kimseye ha-

ber vermeden Gelibolu'ya gidiyor. Bunun üzerine babası Rıza Tevfik'i Mektebi Sultaniden alıp kardeşi Nazif'in de devam etmekte olduğu Gelibolu Rüştiyesine yazdırır. Bu okulu birincilikle bitiren Rıza Tevfik 1885'te Mektebi Mülkiyeyi Şahaneye girer. Bu okulda özellikle edebiyat dersinde çok başarılıdır. Okulda Recaizade Ekrem'in önderliğinde yeni bir edebiyatçılık nesli yetişmektedir. Rıza Tevfik de bunların arasındadır. Bu okulun 3. sınıfında iken önce babasını kaybeder (1891). Arkasından da ihtilalcilikle suçlanarak bazı hocalar ve öğrencilerle birlikte okuldan çıkarılır. Daha sonraları birer şair ve yazar olarak şöhret kazanacak olan okul arkadaşları Ali Ferruh, Ali Kemal, Ali Rıza ve Ali Seydi ile bir yandan Darwin, Büchner gibi filozofları okur, diğer yandan şiirler yazar, hürriyet tartışmaları yapar. Devir Sultan Abdülhamit'in istibdat devridir.

Mektebi Sultani ve Mülkiye'den çıkarılan Rıza Tevfik, durumun ciddiyetini kavramış olacak ki, eğitimini tamamlayıp diploma almaya karar verir. Hocası Faik Efendi'nin tavsiyesine uyarak doktorluk mesleğine sempatisi olmadığı halde Mülkiye'den çıkarıldığı yıl Tıbbiye Mektebine girer. Fakat burada da rahat durmaz. Öğrencileri etrafına toplayıp Namık Kemal'in hürriyet şiirlerini okur, cumhuriyet hakkında konuşmalar yapmaya başlayınca okuldan uzaklaştırılır. Fakat okula yeniden alınması

için Fransızca olarak yazdığı bir dilekçe ile kendisine başvurduğu Umumi Mektepler Nazırı Zeki Paşa dilekçeyi çok beğenerek onun yeniden okula alınmasını sağlar. O sırada 23 yaşındadır. Bu olaydan bir yıl sonra (1893) Sirkeci'de bir kahvede hürriyet, adalet ve hükümet şekilleri üzerine yaptığı bir konuşma jurnal edilerek hapsolunur. Bu defa da Zaptiye Nazırı Nazım Paşa'nın aracılığı ile hapisten kurtulur ve okula geri döner.

Tıbbiye'nin son sınıfında 27 yaşında iken arkadaşlarının ve akrabalarının tavsiyesi ile 1896'a Darülmuallimat Müdiresi Ayşe Sıdıka Hanımla evlenir. O sırada 23 yaşında olan Ayşe Sıdıka Hanım ilk Türk kadın pedagoji öğretmenidir.

Tıbbiye'yi 1897'de bitiren Rıza Tevfik önce Gümrük idaresinde, sonra Cemiyeti Tıbbiye'yi Mülkiye'de sonra da Karantina İdaresinde doktor olarak çalışır. 1903'te eşi Ayşe Sıdıka Hanım veremden ölür. Geride Suat, Selma ve Münise adlı üç kız evlat bırakır.

Münise (Başikoğlu) Hanım halen hayatta olup 91 yaşındadır. Ayşe Sıdıka Hanımın ölümünden bir yıl sonra Büyüka'da'da tanınmış bir ailenin kızı olan Nazlı Hanımla evlenir (1904). Rıza Tevfik bu evliliğinde ömür boyu mutlu bir hayat yaşar. Bu evlilikten bir yıl sonra (1905) Said, 1908'de de Nazif dünyaya gelir.

Nazlı Hanımla evlendiği sıralarda Rıza Tevfik, Mısırlı Prens Sait Paşa ile tanışır ve ona edebiyat ve Türkçe dersleri vermeye başlamıştır. Rıza Tevfik'in kendisi gibi yüksek dereceli bir mason olan Manyasizade Refik Bey'in (daha sonra Adliye Nazırı olacaktır) ısrarıyla henüz gizli bir cemiyet olan İttihat ve Terakki Cemiyetine girer.

Bir yıl sonra Temmuz 1908'de II. Meşrutiyet ilan edilir. Ancak Meşrutiyetin ilanı ile birlikte ülkede özellikle İstanbul'da asayiş bozulmuştur. Karışıklıklar, grevler birbirini izlemektedir. Rıza Tevfik ve Selim Sırrı Tarcan'a İttihat ve Terakki tarafından halka meşrutiyet idaresini anlatan konuşmalar yapma görevi verilir. Rıza Tevfik, Selim Sırrı Tarcan'la birlikte günlerce İstanbul'da at üzerinde dolaşarak halka meşrutiyeti öven nutuklar verip halkın galeyânını idare etmişler, polis ve jandarmanın aciz kaldığı günlerde büyük şehirde asayiş kontrol altına almışlardır. Çok da başarılı olurlar. Rıza Tevfik'e siyaset yolu açılmıştır. 4.12.1908'de yapılan genel seçimle Meclisi Mebusan'a Edirne Mebusu olarak girer. Bu arada Türkiye'de ilk Yüksek Mason Şûrasının kurulmasını sağlamak amacıyla 3.3.1909'da 33. dereceye yükseltilen 9 Türk masonu arasında yer almıştır. 1.8.1909'da 33. dereceye yükseltilen 9 Türk masonu arasında yer almıştır. 1.8.1909'da ilk Türk Büyük Maşrıkî üyeliğine Büyük Hatip olarak seçilmiştir.

1910 yılında İttihat ve Terakki Fırkası sudan bir sebeple Meclisi feshedip bir tür dikta idaresine başlayınca Rıza Tevfik buna şiddetle karşı çıkar ve partiden istifa eder. Bununla da kalmayıp iki yıl sonra Muhalefetteki, Hürriyet ve İtilaf Fırkasına girip İttihat ve Terakki Fırkasına karşı kıyasıya bir mücadeleye girer. Bu mücadelenin boyutları daha sonra ittihatçıların mason localarından tasfiye edilmelerine kadar girer. Aynı yıl partili eski arkadaşları tarafından Sultanahmet'teki umumi cezaevinde bir ay kadar hapsedilir. Bir yıl sonra Gümölcine'de seçim propagandası yaparken yine eski partili bir grup tarafından fena halde dövülür. İkinci seçimde mebus seçilemeyince politikayı bir süre için bırakır.

Siyasi faaliyetlerinin yanı sıra devrin belli başlı gazetelerinde dergilerinde şiirler, edebiyat ve felsefe ile ilgili ilginç makaleler yazar. İttihat ve Terakki Fırkasının ülkeyi Almanya'nın yanında harbe sürüklemesine engel olmaya çalışır. Rıza Tevfik'in yakın dostu ünlü yazar Cenab Şahabeddin şöyle demiştir; "Rıza Tevfik'in makalelerini okudukça kendi makalelerimden utanyorum". Rıza Tevfik, sağlığında Bektaşiliğe de ilgi duymuş, Bektaşî tekkelerini ziyaret etmiştir. Onun Bektaşî koşmaları, nefesleri ve hikâyeleri de meşhurdur.

Rıza Tevfik, Galatasaray'dan arkadaş olduğu Tevfik Fikret'le çok yakın görüşürlerdi. Her hafta

sonu, Tevfik Fikret'in Aşyan'daki evinde ailece geçirdi. Tevfik Fikret 1915'te ölünce bundan büyük bir üzüntü duyan Rıza Tevfik "Fikret'in Necibi Ruhuna" adlı şiiri yazmıştır. Tevfik Fikret'in ölümünden sonra Arnavutköy Kız Kolejinde ve Robert Kolej'de Fikret'ten boşalan edebiyat dersi hocalığına Rıza Tevfik getirilmiştir.

Rıza Tevfik'in çok sevdiği ve görüştüğü diğer bir sanatçı arkadaş da o sıralarda Bebek'te oturan Abdulhak Hamit'ti. Şiirlerine en fazla hayranlık duyduğu şair oydu. Rıza Tevfik'e göre Hamit şair olarak bir dahi idi. Rıza Tevfik'in din bilgisi de çok derindi. İslâmi felsefe ve ilim alanındaki bilgisi ile tanınan meşhur vaiz Mehmet Kamil de onun eşsiz bir islâm alimi olduğunu söylemiştir. M. Kâmil'in hocası Mustafa Asım Efendi de Rıza Tevfik için "umumi malûmatı kırk kişiye taksim edilse her biri memleketin medarı iftihar olacak derecede ülemadan sayılır" demiştir. Rıza Tevfik'in din bilgisi bu kadar geniş idiyse de hiçbir zaman dogmatik ve fanatik değildi. Tam aksine dinde tam bir liberaldi. Hatta tutucular tarafından "dinsiz" olarak dahi nitelendirilirdi.

1918'de mütareke imzaladıktan sonra iktidara gelen Tevfik Paşa Kabinesinde Maarif Nazırı olarak yeniden politikaya giren Rıza Tevfik aynı yıl Türkiye Büyük Meclisinde Üstadı Azam seçilerek burada bir yıl görev yapar. Daha sonra Damat Ferit Pa-

şa kabinesinde iki defa Şûrayı Devlet Reisliği'ne getirilir (1919-1920). Aynı tarihlerde Darülfünûnda Edebiyat Fakültesinde felsefe ve estetik dersleri vermeye başlar. 1919'da Paris'te toplanan sulh konferansına Paşah Vahdettin ve Damat Ferit Paşa'nın ısrar ve baskılarıyla ve yabancı dillere olan vukufu dolayısıyla Türkiye temsilcisi olarak katılır. Bu görevi istemeye istemeye kabul eden Rıza Tevfik sonra bundan pişmanlık duyarsa da, kader onu 10.8.1920'de Sevr Antlaşmasını imzalayan heyet arasında yer almaya zorlamıştır. Onun Sevr'e imza koyan heyet arasında yer almasının duyulması çok sevdiği Darülfünûn talebeleri tarafından büyük bir tepkiyle karşılanır, dersleri boykot edilir, "kahrolsun Rıza Tevfik" sloganlarıyla protesto gösterileri yapılır. Bunun üzerine Cenab Şahabeddin, Ali Kemal, Hüseyin Daniş ve Bersamyân Efendi ile birlikte 1922'de Darülfünûn'dan istifa eder.

Bu arada Milli Mücadele kazanılmış düşman yurttan atılmıştır. Bazı fikir ayrılıklarından dolayı daha önce Milli Mücadeleye de karşı çıktığı söylenen Rıza Tevfik, aleyhinde oluşan tehlikeli hava yüzünden 8 Kasım 1922'de yurdu terketmek zorunda kalır. Milli Mücadele'nin zaferle sonuçlanmaya gittiği günlerde, yine bir Milli Mücadele aleyhtarı olan Peyam-Sabah gazetesi başyazarı Ali Kemal'in Ankara Hükümeti tarafından mu-

hakeme edilmek üzere İstanbul'da yakalanması ve Nurettin Paşa'nın nezaretinde Ankara'ya götürülürken yolda İzmir'de halk tarafından linç edilmesi, muhalifleri büyük ölçüde korkutur. İşte Rıza Tevfik de, aynı akibete uğrama endişesiyle, İngiliz sefaretinin de yardımıyla, o sırada Mısır'a gitmekte olan Galata Rıhtımında bekleyen Egypt adlı bir yük gemisiyle 8 Teşrin-i sani 1922'de Türkiye'yi terkeder. Gemi Yunanistan üzerinden giderek bir süre sonra Mısır'ın İskenderiye limanına varır.

Rıza Tevfik Türkiye'den ayrılışından bir buçuk yıl sonra 1.6 1924 tarihinde TBMM'nin aldığı bir kararla sürgüne gönderilecek 150'likler listesine dahil edilir. Listede yer alma sebebi Servés muahedesini imzalamış olmasıdır.

Bir şans eseri Mısır'da Kahire'de karşılaştığı Ürdün Kralı Emir Abdullah'ın davetine uyarak Ürdün'e gider. Tahsilini İstanbul'da yapmış olan ve çok güzel Türkçe konuşan Emir Abdullah, Rıza Tevfik'e çok yakınlık gösterir. O'na maaş bağlar, Divan tercümanlığı ve Asarı Atika müdürlükleri görevi verir. Bu görevlerde uzun yıllar çalışır.

1928'de Amerika'da bulunan çocuklarını ziyaret eder ve orada Türk Edebiyatı hakkında çeşitli konferanslar verir. 1934'te Ürdün'deki resmi görevinden emekli olarak oradan ayrılır, eşi ve kü-

çük oğlu Nazif'le birlikte Lübnan kıyılarında Beyrut yakınlarında ki Cünye kasabasına yerleşir. Kendisi Cünye'de geçirdiği günler için hayatının en hayırlı yılları demesine rağmen bu gurbet günleri ömrünün en acıklı ve verimsiz dönemidir. Fakat o sırada yazdığı şiirleri Vatan hasreti ile doludur.

Yüzellilikler listesine girmek Rıza Tevfik'i perişan etmiştir. Sonradan yazdığı uzun bir itirafnamede bu işte kusuru bulunmadığını ispata çalışır.

Türkiye'deki dostlarının ve çocuklarının sürekli ısrarları üzerine Cumhuriyet idaresinin Yüzellilikleri affeden kanunu çıkardığı 1939 tarihinden dört beş yıl kadar sonra 1943'te yurda döner. Rıza Tevfik yurda dönüşünü geciktirmesini "orada bir dikili ağacım yok ki gelip ne yapayım?"la açıklamaya çalıştı.

1943 Haziran sonunda yaşlı hayli ilerlemiş olarak İstanbul'a dönen filozof yine boş durmaz. Ölümüne kadar günlük bir gazetede edebiyat, felsefe ve sanatla ilgili konularda pek çok makale ve şiir yazdı. 1949 yılında son aylarında zatüreyeye yakalanır. 30 Aralık 1949'da Cuma günü Gureba Hastanesinde hayata gözlerini kapar. Cenazesi karla karışık yağmurlu bir pazar günü 1.11.1950'de Şişli Camiinden kaldırıldı. Mezarı Zincirlikuyuda Asri Mezarlıktadır.

ESERLERİ

II. Meşrutiyet'ten önce "Mekteb", "Maarif" ve "Malûmat", 1908'den sonra "Bağçe", kurucuları arasında bulunduğu "Ulûm-ı İktisâdiye ve İçtimaiye Mecmuası" ile İctihad, İkdâm, İleri, Muhibbân, Rübâb, Edebiyat-ı Umûmiye Mecmuası, Türk Yurdu, Peyâm-Sabah, Peyâm-ı Edebi, Düşünce, Bilgi ve 1943'ten sonra Yeni Sabah gibi çeşitli gazete ve dergilerde yarım asırdan fazla bir zaman yazı yazan Rıza Tefvîk'in gazete ve dergi sayfalarında kalan makaleleri dışında, kitap halinde yayımlanan belli-başlı eserleri şunlardır:

Textes Houroûfis (Clément Huart'la birlikte Fransızca, Leyden 1909), Felsefe Dersleri (1914), Mufasssal Kamus-ı Felsefe, 2 Cilt (1914-1919), Abdülhak Hâmid ve Mülâhazat-ı Felsefiyesi (1918, 2. b., 1984), Rubâiyât-ı Ömer Hayyam (Hüseyin Daniş'le, 1922), Serâb-ı Ömrüm (Lefkoşe, 1934), Tefvîk Fikret (1945), Ömer Hayyam ve Rübâileri (1945), Serâb-ı Ömrüm, 2. bası (1949).

II- MASONLUĞU:

Kaynaklarda, R. Tefvîk'in masonluk hayatı ile ilgili bilgiler pek fazla değildir. Hatta ilk Maşrıkı Azamın kurulmasından önceki dönem tam bir esrar perdesi arkasındadır. Tespit edebildiğimiz kadarıyla R. Tefvîk, mason-

luğa Avrupa'da intisap etmiş, oradan İstanbul'daki teşkilata girmiştir. Fakat hangi locaya girdiği belli değildir. Siyaseti locaya sokmasıyla ünlüdür.

1908'de II. Meşrutiyetin kurulması ile birlikte İstanbul'da beliren özgürlük havası Türk masonlarının ulusal bir örgüte kavuşturulması arzularını da harekete geçirmiştir. Türkiye'de ulusal localar kurula bilmesi için önce bağlı olacakları bir büyük locanın bulunması gerekiyordu.

10 Haziran 1907'de Brüksel'de toplanan Milletlerarası H.B.U.Mf. konferansında Mısır Yük. Ş.H.B.U.Mf. Prens Aziz Hasan Paşa, Türkiye'de bir Yüksek Şûranın bulunmaması cihetiyle, böyle bir Yüksek Şûra tesis etmeye karar verir. Mart 1909 ayında sırası ile Talat Bey, Cavit Bey, Rahmi Bey, Mithat Şükrü Bey, Dr. Rıza Tefvîk, Nesim Mazlilyah, Mişel Noradukyan, David Kohlen, Osman Adil Be Asım Bey, Mehmet Fuat Hulusi Bey, Galip Bey olmak üzere 33 derece tevcih edilir. Bu suretle 14 kişi olarak Türkiye Yüksek Şûrası 1909 reorganizasyonu yapılır (3 Mart 1909). Mısır Yüksek Şûrası'ndan, J. Sakakini (33) B.de müşahit ve müşavir olarak bulunmaktadır. İlk kurulan bu Şûra-i Ali'de Mehmet Talat Bey'i, Umumi Müfettiş (Büyük Umumi Nazır) olarak görüyoruz.

Vatan, Muhibban-ı Hürriyet, Vefa, Şafak locaları bu tarihlerde yüksek şura tarafından kurulur, bunlara yabancı obedians menseli Resne, Uhhuvet-i Osmaniye ve Rönesans gibi locaların delegelerinin katılması ile 29 kardeş 1 Ağustos 1909 tarihinde J. Sakakini biraderin riyasetinde toplandılar ve Türk-Osmanlı Maş rık-ı Azam'ını kurdular (1 Ağustos 1909). 1909-1912 dönemi için Talat Paşa Üstadı Azam seçilir. Talat Paşa'nın Büyük Üstadlığı seçildiği bu toplantıda Rıza Tevfik de Büyük Hatip olmuştur. İlginçtir ki, her iki kişi de seçildikleri oylamada mevcut değillerdi.

Rıza Tevfik, masonluğa bir yandan siyaseti sokmuş, bir yandan da ona yabancı localardan bağımsız, ulusal ve felsefi bir nitelik kazandırmaya çalışmıştır. Aslında locaların bağımsızlığı bakımından Talat Paşa ve diğer ittihatçılardan farklı düşünmektedir. Yeni Gazetenin 1911 yılında Mart-Mayıs arasındaki nüshalarında yazdığı makalelerde R. Tevfik'in diğer bazı yazarların masonluğu dinsizlik, kökü dışarıdalık ve gericilikle suçlamalarına cevap vermiş ve masonluğu, kendinin mason olduğunu saklamaya özen göstererek savunduğu da görülmektedir.

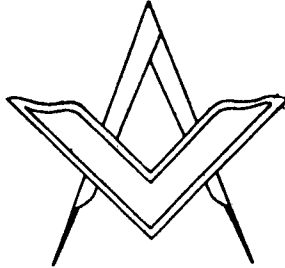
Rıza Tevfik'in şaşkınlık uyandıran ve bugün dahi anlamayan bir davranışı, Hürriyet

ve İtilaf Fırkası'na geçtikten sonra İttihat ve Terakkililer'e karşı yürüttüğü mücadelenin boyutlarını, loca içine dahi taşımış olmasıdır. Sırf bu nedenle devrin Şeyhüslâmı ve loca arkadaşı Musa Kâzım'ı, bir yazısında "mason değilsen tekzip et" şeklinde zorlamıştır. Bundan amacı Musa Kâzım Efen'nin şeyhüslâmlığını kamuoyunda istismar etmek suretiyle kamuoyunda İttihatçılara karşı bir tepki uyandırmaktı. 1918 yılında seçildiği Büyük Üstadlığı zamanında İttihatçılara karşı açtığı savaşta o denli ileri götürmüştür ki, İttihat ve Terakki Fırkası'na mensup masonların isimlerini her tarafa yaymış ve bunların localardan tasfiyesini sağlamıştır. Bu havadan yararlanan Hürriyet ve İtilafçılar da işi locaları basma ve mason avına çıkma kararı almaya kadar götürmüşlerdir. Bu eylem son anda Nail Reşit ve diğer birkaç biraderin girişimleri ile önlenebilmiştir. Bu gelişmeler üzerine Rıza Tevfik bir yıl Üstadı Azamlık yaptıktan sonra bu görevinden çekilmiş ve yerine Fuat Hulusi Demirelli büyük Üstad geçmiştir.

33. dereceye, büyük üstadlığa kadar yükselmiş olan Rıza Tevfik'in bu davranışlarının aşırı hürriyetçi yapısından mı yoksa mason ilkelerine sadakatinden mi ileri geldiğini anlamak güçtür. Ancak herhalde lehine bir not değildir.

Kaynaklar:

- A. AKKAN : *İlk Bilyük Üstadımız M. Talat Paşa Mimar Sinan Dergisi Sayı 81 İstanbul, 1991.*
- K. APAK : *Türkiye'deki Masonluk Tarihi, İstanbul, 1958.*
- F. ÇELTİKÇİ : *Hür Masonluk Tarihinden Notlar, İstanbul, 1982.*
- O. KOLOĞLU : *İttihatçular ve Masonlar, İstanbul, 1991*
- M. Ragıp ESATLI : *Ölümünden Sonra Rıza Tevfik, İstanbul, 1950.*
- H. YÜCEBAŞ : *Filozof Rıza Tevfik, İstanbul, 1957.*
- A. UÇMAN : *Rıza Tevfik, Ankara, 1986.*
- H. Ziya ÜLKEN : *Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi C.1, S.406 vd. İstanbul, 1966.*
- M. BAŞIKOĞLU : *Babam Rıza Tevfik, Tarih ve Toplum Dergisi, 1988 - 1989 Sayı 57 - 63.*

MASONLUĞUN TEŞRİHİ,

S. Prichard, 1730

Celil LAYIKTEZ

Yazar Samuel Prichard hakkında çok az şey bilinir. Kitabının birinci sayfasında, kendisini, ismini belirtmediği bir locanın üyesi olarak tanıtmakta ve 1730 yılında yayınlanan ilk baskıda, Masonluğun ilk üç derecesi ile ilgili tüm bilgileri verdiğini iddia etmektedir. Büyük Locanın kuruluşu masonluk hakkında genel ilgi uyandırmıştı ve Prichard peş peşe bastırdığı ilk üç baskısının tümünü onbir gün içinde satmıştı. İlk baskının ilanı "Daily Journal"ın 20 Ekim 1730 tarihli sayısında yayınlanmış; ertesini gün, 21 Ekim'de ikinci baskısının, 31 Ekim 1730'da da üçüncü baskısının ilanı çıkmıştı. "Read's Weekly Journal"ın 24 Ekim 1730 tarihli sayısında metin olduğu gibi tekrar basılmış, bunların dışında, gene Ekim 1730'da, başlığının imlası yanlış yazılmış "Massonry Disected" (Dissected olmalıydı) isimli bir korsan yayın da satışa arz edilmişti.

British Museum'da bulunan 3'üncü baskının sonunda, 1691 ile 1730 yılları arasında kurulan 67 locanın listesi, kuruluş tarih sırasına göre verilmektedir.

Prichard'ın kitabının bu kadar çok ilgi görmesi iki önemli sonuç yaratmıştı:

1. 3'üncü derecenin yaygınlaşması.
2. Sırlar açığa çıkınca, Büyük Loca ritüelin uygulamasında bazı değişiklikler yapma ihtiyacını hissetti, bu da, geleneklere sadık kalmak is-

teyen Eskiler (Antients) Büyük Locasının kurulmasına ve böylece 1813'de Birleşik Büyük Loca'nın kuruluşuna kadar İngiltere'de Masonluğun bölünmesine neden olmuştur.

2. Ritüeli kar ya da kumun üzerine sivri bir aletle yazma yasağına kadar varan etmiş oldukları yeminleri nedeniyle not tutamayan ve ezber öğrenmekte güçlük çeken Üs. Muh.ler, Prichard'ın metnini rahatça kullanabiliyorlardı. Böylece Üs. Muh.lik kolaylaşmış ve muhtelif Localarda uygulanan ritüelde yeknesaklık sağlanmıştı.

1723 yılı Anderson Nizamnamesinde Hiram hakkında bir dipnotun bulunması, o tarihte masonların bu efsaneyi bilebileceklerine işaret etmekle beraber, Hiramik efsaneyle ilgili bilinen ilk yayın Masonluğun Teşrihidir.

Prichard 3 dereceli bir sistemin mucidi değildir. 1730'da yayınlanan İrlanda Büyük Locası Anayasasında Çıracak, Kalfa ve Üstad derecelerinden bahis olmakla beraber, çalışmanın bu üç derece arasında nasıl bölündüğü ifade edilmemiştir. İngiltere ve York Büyük Locaları 2'nci Nâzırı Francis Drake, 27 Aralık 1726 tarihli konuşmasında, dünyanın dörtte üçünün Çıracak, Kalfa ve Üstad Mason olarak bölünmüş olduğunu söylemişti. Graham MS (1726) da tekris, geçiş ve yükseliş törenlerinden bahsedilmektedir. Sloane MS (c 1700) da iki çıracak, iki kalfa ve iki üstadın bulunması ile bir locanın kurulabileceği yazılıdır. 1711 tarihli Trinity College MS'inde kendi sırlarını havi üç dereceden bahsedilmekte fakat çalışma üçe bölünmemektedir. Bu tür referansları çoğaltabiliriz.

Prichard bu ifşaatı neden yaptığını Masonluk Teşrihinin son kısmındaki savunmasında şöyle izah etmektedir:

"İnsanlık içinde ortaya çıkan aldatmaca dogmaların arasında Masonluk sırrı kadar gülünç olanı yoktur..... Bu büyük sırrı kamu yararına ve birçok masonun talebi üzerine yayınlamaya karar verdim ve bu yazının saf insanların böyle zararlı bir Cemiyete doğru cezbedilmelerini önleyebilecek etkiyi yaratabileceğini ümit ederim.

MASONLUĞUN TEŞRİHİ: Başlangıcından zamanımıza kadar Masonluğun tüm kollarının evrensel ve gerçek tanımı. Birçok kabul derecesine göre kent ve taşrada kurulu muntazam localarda kullanıldığı gibidir. I Çıracak, II Kalfa, III Üstad dereceleri olmak üzere Masonluğun üç derecesinin tümünü ve yeni üyelerin tekris merasimlerini tarafsızca anlatmaktadır. Yukarıdakilere Yazar'ın savunması eklenmiştir. Üçüncü Baskı. Yazar: Samuel Prichard, Muntazam bir Locanın eski üyesi. Londra: St. Paul yanı Chapter-House arkasında Three Flower-de-Luces'de, J. Wilford için basılmıştır. 1730. (Fiyatı: 6 peni)

YEMİN : İlişikteki nüshanın her hususta doğru ve gerçek olduğuna dair Samuel Prichard yemin etmiştir.

Jur'13: Die Ekim 1730 coram me, R. Hopkins.+

Samuel Prichard

İTHAF : Hür ve Kabul Edilmiş Masonların Muhterem Kardeşliğine;
Kardeşler ve Yoldaşlar (Kalfalar)

Tarafsızca yazılmış olan izleyen sayfalar bu derece değerli bir Cemiyetin genel alkışını alabiliyorsa, uygar insanlığın arda kalan kısmında da, genel hatlarıyla yayılarak takdir toplayacağından şüphem yoktur : Böylece, ümit ediyorum ki, bu eserim gerçeğe asık kişileri tümüyle memnun edecek ve ben de bu Kardeşliğin en itaatkâr ve mütevazî uşağı olarak kalacağım.

MASONLUĞUN TEŞRİHİ

Orijinal Masonluk müessesesi liberal sanat ve ilimlerin başlangıcına, bunların arasında da özellikle Geometri olan beşincisine dayanır. Babil Kulesinin inşaatı esnasında Masonluğun Sanat ve Sırları ortaya çıkmış, oradan değerli ve mükemmel matematikçi Mısırlı Öklid'e, ondan da Kudüs'de Süleyman Mabedini inşa eden Üstad Hiram'a intikal etmiştir; Büyük Üstad Hiram'ın maiyetinde başkan olarak çalışan mükemmel ve garip bir Mason vardı, adı Mannon Grecus idi, o da Masonluk sanatını Fransa'da sonradan kral seçilen Carolos Marcil adlı birine öğretmişti; Kral Athelstone zamanında Masonluk Fransa'dan İngiltere'ye geçmiş ve Athelston Masonların en az yılda bir kez York'da toplanmalarını emretmişti, bu da Masonluğun İngiltere'ye ilk defa yerleşmesini sağlamıştı ve aşağıda anlatılan şekilde kişiler Mason yapılmaya başlanmıştır:

Tunc unus ex Senioribus teneat Libeum, ut illi vel ille ponant vel ponat Manus supra Librum; tum Praecepta debeant legi; yani, Eskilerden biri Kitabı tutarken, o veya onlar ellerini Kitabın üzerine koyarlardı ve bu arada Üstad Yasaları veya Yükümlülükleri okurdu.

Yükümlülüklerin esası, istisnasız birbirlerine karşı sadık olmaları ve darda olan Kardeş ve Yoldaşlarına yardımcı olmaları veya onlara iş temin ederek gereğince ücret ödemeleri idi.

Ancak, günümüzde, Masonluk başlangıçta olduğu gibi inşaat işçilerinden oluşmuyor; o zamanlar bir kişinin Operatif Mason olarak yete-

+ (oram judice (latince hukuk tabiri): ehliyetli yargıç huzurunda. Cümlelerin tümünü şöyle okuyabiliriz: 13 No.lu yargıç (noter).

Tarih : Ekim 1730. Ben, ehliyetli yargıç R. Hopkins huzurunda imzalanmıştır. (C.L.)

rince ehliyetli olduğunu birkaç kateşizm sorusuyla anlamak mümkündür.

Şimdiki, Hür ve Kabul Edilmiş Mason tabiri ilk defa son yıllarda duyulmuştur. 1691 yılına kadar Anayasaya bağlı Localar veya dört ayda bir yayımlanan bildiriler yoktu; söz konusu yılda Lordlar, Dükler, Hukukçular ve Dükkân sahipleri ile daha düşük tabakadan esnaf, hatta hamallar dahi bu Sırlara veya olmayan sırlara kabul ediliyorlardı; bunların ilklerinden yüksek, sonra gelenlerden daha düşük giriş ücreti alınırken, sonunculardan masraf karşılığı olarak altı veya yedi şiling alınır, karşılığında da, geçmişini belirli, Yıldız ve Jartiyer nişanlarından çok daha eski ve şerefli olduğunu iddia ettikleri bir nişan verirdi; Masonluk kurallarına göre bu nişanın eskiliği Hz. Adem'e kadar dayanıyorsa da, bu iddiaya inanmayı saf okuyucuya bırakıyorum.

Kabul Edilmiş Masonlardan Gerçek Masonlar, her ikisinden de Büyük Üstadlarına *Volgi* tabir edilen Gormogonlar çıktı. *Pre-Adamit* (Hz. Adem Öncesi) varsayımları içeren eski Çin yazmalarına dayanan *Volgi*, *Gormogonların* Masonluktan da eski bir geçmişe sahip olduklarını iddia etmektedir.

Büyük Keyhibar'ın (Grand Kaihebar) Cemiyeti en hür ve açık olanıdır. Bu Cemiyet ticaret ve işle ilgili seçilmiş sorumlu kişilerden oluşmuştur, amacı da mecburiyet ve yasaklardan uzak karşılıklı dostlukları peyd etmektedir.

Ancak, Masonluğun Sırlarına vakıf olduktan sonra, herhangi bir yeni Kardeş, Masonların uygulamalarını beğenmeyerek ve parasına bu denli kolayca kıymış olduğunun farkında olarak, Kardeşliğe karşı çıkar ve üç ayda bir ödenmesi gereken Loca masraflarına iştirak payını vermektan imtina ederse, muntazam bir Locada yasal olarak kabul edilmiş olmasına rağmen, bir ziyaretçi Kardeşe tanınan ayrıcalık kadarı dahi kendisine tanınmayarak, karşılığında parasını ödemiş olduğu Sırlar kendisinden esirgenecektir; bu durumda da, Masonluk müessesesinin nasıl kendi amaçları ile tenakuza düştüğünü, izleyen bilimsel çalışmada göreceksiniz.

Kabul Edilmiş Çıracak Derecesi

S. Nereden geliyorsunuz?

C. Kutsal St. John Locasından.

S. Oradan size salık verilen tavsiyeler nelerdir?

C. Gelmiş olduğum Muhterem ve kutsal St. John Locasının Muhterem Kardeşleri ve Kalfaları ile Üs. Muh.'in tavsiyeleri ile kalpten üçlü selam getirmekteyim.

S. Buraya neden geldiniz?

C. Değil kendi arzularımı yerine getirmek, Ancak hırsımı dizginlemek, Masonluğun kuralları ile el ele Günlük ilerleme kaydetmek.

S. Mason musunuz?

C. Kardeşler ve Kalfalar arasında bulunabilmek üzere alındım ve kabul edildim.

S. Mason olduğunuzu nasıl anlayacağım?

C. İşaretler, Dokunuşlar ve Girişimin Mükemmel Noktaları ile.

S. İşaretler nelerdir?

C. Tüm Gönye, Zaviye ve Şaküller.

S. Dokunuşlar nelerdir?

C. Bazı Muntazam ve Kardeşçe el sıkımları.

Sınama: Bana Giriş Noktalarınızı veriniz.

C. Bana ilkini verin, ben de size ikincisini vereceğim.

Sınayan: Gizlemek,

C. Saklamak.

Sınayan: Neyi gizlersin?

C. Olağan sınamadan sonra gerçek ve yasal bir Kardeş veya Tam ve Mükemmel Kardeşlerin ve Kalfaların toplandığı bir Locanın dışında, tüm Sırları ve Masonlarla Masonluğun Sırlarını gizlerim.

S. Nerede Mason yapıldınız?

C. Tam ve Mükemmel bir Locada.

S. Bir Loca nasıl Tam ve Mükemmel olur?

C. Yedi veya daha fazla Kardeşin katılımıyla.

S. Kimdir bunlar?

C. Bir Üstad, İki Nâzır, İki Kalfa ve İki Kabul Edilmiş Çırac.

S. Bir Locayı ne oluşturur?

C. Beş Kardeş.

S. Kimdir bunlar?

C. Bir Üstad, İki Nâzır, bir Kalfa ve Bir Kabul Edilmiş Çırac.

S. Sizi Locaya kim getirdi?

C. Kabul Edilmiş bir Çırac.

S. Sizi nasıl getirdi?

C. Ne çıplak, ne de giyinik ne yalın ayak, ne de ayakkabılı; tüm Metal-lerim alınmış olarak ve ilerlerken vücuduma nizami şekil vererek.

S. Nasıl kabul edildiniz?

C. Üç büyük vuruşla.

S. Sizi kim kabul etti?

C. İkinci Nâzır.

S. Sizi kime ve nasıl teslim etti?

C. Beni Locanın Kuzey Doğusuna, oradan da Batısına getirerek Birin-ci Nâzıra teslim etti.

S. Birinci Nâzır sizinle nasıl meşgul oldu?

C. Beni tanıttı ve Üstada doğru (üç adımla) yürümeyi öğretti.

S. Üstad ne yaptı?

C. Beni Mason yaptı.

S. Sizi nasıl Mason yaptı?

C. Çıplak bükülmüş dizim ve vücudum Gönyenin içinde, Pergelin ucu çıplak sol göğsüme dayalı ve çıplak sağ elim Kutsal İncil üzerinde ola raktan Mason yeminini ettim.

S. Yemini tekrarlayabilir misiniz?

C. Gayret edeceğim:

(Yemin aşağıdaki gibidir)

Yüce Tanrı ve bu Muhterem Topluluğun huzurunda, ancak kendisini sınadıktan sonra Gerçek ve Yasal Kardeş olarak bileceğim birine veya Kardeş ve Kalfaların buluştukları Tam ve Mükemmel bir Muhterem Locanın dahilinde konuşmanın dışında, bana açıklanacak Masonlar ve Masonlukla ilgili Gizleri saklayıp gizleyeceğime ve hiçbir zaman açıklamayacağıma dair, vekarla yemin ederim.

Ayrıca, bir harfin baskısı veya şeklinin dahi gözle algılanabilecek tarzda ortaya çıkmasıyla bazılarının kural dışı olarak bu bilgilere sahi p olmalarını önlemek üzere, onları yazmayacağıma, basmayacağı ma, markalamayacağıma, yontmayacağıma veya kazımayacağıma veya onların yazılmalarına, basılmalarına, markalanmalarına, yon tılmalarına veya kazılmalarına vesile olmayacağıma dair yemin ede rim.

Yeminimi tutmadığım takdirde, Masonlar arasında anımın tamamen silinmesi için, boğazımın kesilmesini, dilimin ağzımın tavanından, kalbimin de sol göğsümün altından koparılmalarını ve bunların med ve cezirin 24 saat içinde iki kere üzerinden aktığı, sahilden bir urgan boyu mesafede, Denizin Kumlarına gömülmelerini, vücudumun yakılarak, küllerinin Yer Yüzünün üzerine saçılmalarını kabul ediyorum.

Tanrı Yardımcım Olsun.

S. Locanın şekli nedir?

C. Uzun bir kare.

S. Uzunluğu nedir?

C. Doğudan Batıya.

S. Eni nedir?

C. Kuzeyden Güneye.

S. Yüksekliği nedir?

C. Gökyüzü kadar yüksek sayısız inç, ayak ve yarda.

S. Derinliği nedir?

C. Yeryüzünün merkezine kadar.

S. Locanın yeri neresidir?

C. Kutsal Toprak veya en yüksek Tepe veya en derin Vadi, veya Jehosaphat Vadisi veya başka herhangi bir gizli yer.

S. Yerleşimi nasıldır?

C. Doğudan batıya.

S. Neden?

C. Tüm kilise ve şapelilerin böyle olmaları gerektiğinden.

S. Bir Locayı taşıyan nedir?

C. Üç büyük sütun.

S. İsimleri nedir?

C. Akl-ı Hikmet, Kuvvet ve Güzellik.

S. Neden?

C. Planlamak için Akl-ı Hikmet, Desteklemek için Kuvvet, Süslemek için Güzellik.

S. Locanın örtüsü nedir?

C. Bulutlardan olma çok renkli bir kubbe (veya bulutlar).

S. Locanız tefriş edilmiş midir?

C. Evet.

S. Nelerle?

C. Locanın döşemesinde mozaik zemin, Merkezinde Alev Saçan Yıldız, Çevresinde dişli çerçeve (Indented Tarsel*)

S. Locanın diğer mefruşatı nedir?

C. İncil, Pergel ve Gönye.

S. Bunlar aslında kime aittirler?

C. İncil Tanrı'ya, Pergel Üstad'a, Gönye de Kalfalara.

S. Locanızda bijular var mıdır?

C. Evet.

S. Kaç tane?

C. Altı. Üçü taşınabilir, üçü taşınmaz.

S. Taşınabilir Bijular hangileridir?

C. Gönye, Tesviye ve Şakül.

S. Bunlar nerelerde kullanılırlar?

C. Gerçek ve doğru hatlar çizmek için Gönye, tüm yatay hatları kontrol için Tesviye, tüm dik hatları kontrol için de Şakül.

S. Taşınmaz Bijular hangileridir?

C. Çizim Tahtası(**), Ham Taş ve Keski (Broached Thurnel(***))

S. Neye yararlar?

C. Çizme tahtası üzerinde Üstad planlarını çizer. Ham Taş üzerinde Kalfalar Bijularını denerler, Keski de Çırakların eğitiminde kullanılır.

*) *Indented Tarsel: Bu tam karşılığı bulunmayan terim, Fransız ve Alman Masonluğunda, düğümlü ve uçları püsküllü urgan çerçeve olarak tefsir edilmiştir; bazılarına göre ise dantel çerçevedir. (C.L)*

**) *Çizim Tahtası (Trasel Board): Günümüzde Derecenin Tablosu (C.L.)*

***) *Broach'd Thurnel: Muhtelif tefsirlere göre bu eski tabir, aşağıdakilerden birini tarif eder:*

a) *Özel şekilli bir keski,*

b) *Tepesine çakılmış bir keski bulunan, kaidesi küp, tepesi de piramit şeklinde taş,*

c) *Üzerinde keski izleri bulunan yumuşak, beyaz, inşaat taşı. (C.L)*

S. Locanızda Işık var mıdır?

C. Evet, üç adet.

S. Bunlar neyi simgeler?

C. Güneşi, Ayı ve Üstad Masonu.

Not: Bu ışıkları yüksek şamdanlar üzerine konmuş üç büyük mum temsil eder.

S. Neden?

C. Güne hükmetmek için Güneş, Geceye hükmetmek için Ay ve Locaya hükmetmek için Üstad Mason.

S. Locanızda sabit ışıklar var mıdır?

C. Evet.

S. Kaç tane?

C. Üç.

Not: Sabit ışıklar bir Locanın toplandığı odada bulunmaları gereken (ama çok kez bulunmayan) üç Pencere olmakla beraber, Masonluğun kadim kurallarına göre Sabit Işıklar dört yöndür.

S. Yerleri nerededir?

C. Doğu, Güney ve Batı'da.

S. Neye yararlar?

C. İşe giderken, çalışma esnasında ve işten dönerken insanları aydınlatmaya.

S. Neden Kuzeyde Işık yoktur?

C. Çünkü Güneş ışınlarını o yönden yollamaz.

S. Üstadınız nerede durur?

C. Doğuda.

S. Neden?

C. Güneş Doğudan doğup günü başlattığı gibi, Üstad da Locayı açmak ve adamlarına iş vermek üzere Doğuda (Sol göğsünün üstünde duran sağ eli işareti oluşturur, Gönye boynuna asılıdır) durur.

S. Nâzırlar nerede dururlar?

C. Batıda.

S. İşleri nedir?

C. Güneşin günü Batıdan kapattığı gibi, Nâzırlar Locayı kapatmak ve

çalışanların işine son verip nafakalarını ödemek üzere (Sol göğüsleri üzerinde duran sağ elleri işareti oluşturur, Tesviye ve Şakül boyunlarına asılıdır) Batıda dururlar.

S. Kabul edilmiş Kıdemli Çırağın yeri neresidir?

C. Güneyde.

S. Görevi nedir?

C. Eğitilmek ve talimat almak ve yabancı Kardeşleri karşılamak.

S. Kabul edilmiş Genç Çırağın yeri neresidir?

C. Kuzeyde.

S. Görevi nedir?

C. Meraklı haricileri (Cowan) ve kulak misafiri olabilecek kişileri uzaklaştırmak.

S. Bir meraklı harici (Cowan) yakalandığında nasıl cezalandırılmalıdır?

C. Yağmurlu havada, omuzlarının üzerine gelen su ayakkabılarından dışarı akmaya başlayıncaya kadar, çatı derelerinin altında tutulacaktır.

S. Bir Masonun Sırları nelerdir?

C. İşaretler, Dokunuşlar ve birçok kelime.

S. Bu Sırları nerede saklıyorsunuz?

C. Sol göğsümün altında.

S. Bu Sırlar için bir anahtarınız var mı?

C. Var.

S. Onu nerede saklıyorsunuz?

C. Yalnızca fildişi anahtarlarla açılıp kapanan bir Kemik Kutunun içinde.

S. Asılı mıdır, yatay mıdır?

C. Asılıdır.

S. Ne ile asılıdır?

C. 9 inç veya bir karış boyunda bir organla asılıdır.

S. Hangi metalden yapılmıştır?

C. Hiçbir metalden; ancak doğruyu söyleyen dil bir Kardeşin arkasın-

dan olduğu gibi yüzüne karşı da değerlidir.

Not: Anahtar dildir; Kemik Kutu, dişlerdir; Urgan da damaktır.

S. Masonlukta kaç ilke vardır?

C. Dört.

S. Bunlar hangileridir?

C. Nokta, Çizgi, Alan ve Cisim.

S. İzah ediniz.

C. Nokta merkezdir (*Üstadın hata edemeyeceği bir dairedir*), çizgi eni olmayan bir uzunluktur, Alanın eni ve boyu vardır, Cisim tümünü kapsar.

S. Kaç ilke-İşaret vardır?

C. Dört.

S. Hangileri?

C. Gırtlaksal (Guttural), Göğüssel (Pectoral), Manüel ve Ayaksal (Pedestal).

S. İzah ediniz.

C. Gırtlaksal: Boğaz; Göğüssel: Göğüs; Manüel: El; Ayaksal: Ayaklar.

S. Centilmen-Mason olarak ne öğrenirsiniz?

C. Ketumiyet, Ahlâk ve Dostluk.

S. Operatif Mason olarak ne öğrenirsiniz?

C. Renk, Gönye, Kalıp Taş, Tesfiye ve Şakûl ile ölçümleme.

S. Üstadınızı bugün gördünüz mü?

C. Evet.

S. Ne giyiyordu?

C. Sarı ceket ve mavi pantolon.

Not: Sarı ceket Pergeli, mavi pantolon da çelik uçlarını simgeler.

S. Üstadına hangi süreyle hizmet edersin?

C. Pazartesi sabahından Cumartesi gecesine kadar.

S. Nasıl hizmet edersin?

C. Tebeşir, odun kömürü ve toprak tava ile.

S. Bunlar neleri simgeler?

C. Özgürlük, Şevk ve Gayret.

Sınayan: Bana Çıracak işaretini verin.

C. Sağ elin dört parmağını gergin olarak boğazın üzerinden çekmek işarettir ve bir Dokunuşu icab ettirir.

Not: Dokunuş Sağ Elin Başparmağı ile Kardeşin Sağ Elinin İşaret parmağının ilk boğumuna basmaktır ve bir Kelimeyi gerektirir.

S. Bana Kelimeyi veriniz.

C. Onu sizinle hecelerim.

Sınayan: BOAZ (Not: Sınayan B der, Cevabı O'dur, sınayan A der, cevabı Z'dir.) Bir başka Kelime verin.

C. JACHIN (Not: Boaz ve Jachin Hz. Süleyman Mabedinin eşiği üzerindeki iki sütundu, Krallar 1, Bap VII, A. 21)

S. Kaç yaşındasınız?

C. Yedinin altındayım. (Böylece Üstad olmadığımı ifade eder)

S. Gün neye yarar?

C. Görmeye.

S. Gece neye yarar?

C. İşitmeye.

S. Rüzgâr nasıl eser?

C. Doğudan Batıya.

S. Vakit nasıldır?

C. Tam öğle vaktidir.

Kabul Edilmiş Çıracak Kısımının Sonu

KALFA DERECEŚİ

S. Kalfa mısınız?

C. Evet.

S. Neden Kalfa oldunuz?

C. G harfini tanımak için.

S. G neyi simgeler?

C. Geometri ve beşinci bilimi.

S. Hiç seyahat ettiniz mi?

C. Evet, Doğudan Batıya.

S. Hiç çalıştınız mı?

C. Evet, Mabedin inşaatında.

S. Nafakanızı nerede aldınız?

C. Orta Hücrede.

S. Orta Hücreye nasıl geldiniz?

C. Eşiğin üzerinden.

S. Eşikten geçerken ne gördünüz?

C. İki büyük Sütun.

S. İsimleri nedir?

C. J.B., Yani Jachin ve Boaz.

S. Yükseklikleri nedir?

C. Onsekiz Kübit.

S. Çevreleri nedir?

C. Oniki Kübit.

S. Süsleri nelerdir?

C. İki Sütun Başı.

S. Sütun Başlarının yüksekliği nedir?

C. Beş Kübit.

S. Süsleri nelerdir?

C. İşlemeler ve Narlar.

Ş. Orta Hücreye nasıl geldiniz?

C. Döner Merdivenle.

S. Üzerinde kaç basamak vardı?

C. Yedi veya fazlası.

S. Neden yedi veya fazlası?

C. Çünkü yedi veya fazlası Tam ve Mükemmel bir Locayı oluşturur.

*Krallar I
Bap 7'ye
bakınız*

S. Orta Hücrenin kapısına geldiğinizde kimi gördünüz?

C. Bir Nâzırı.

S. Sizden ne istedi?

C. Üç şey.

S. Nedir bunlar?

C. İşaret, Dokunuş ve bir Kelime.

(Not: İşaret Sağ Eli sol Göğsün üzerine koymaktır. Dokunuş karşınızdakinin Sağ Elini sıkarken, Baş parmağınızla onun Orta Parmağının ilk boğumunu sıkaktır, Kelime de Jachin'dir)

S. Orta Hücrenin Kapısının yüksekliği neydi?

C. Bir Cowan'ın (meraklı harici) erişip de iğne sokamayacağı kadar yüksek.

S. Ortaya geldiğinizde ne gördünüz?

C. G harfinin şeklini.

S. G neyi simgeler?

C. Sizden daha büyük birini.

S. Hür ve Kabul Edilmiş bir Mason ve bu Locanın Üstad'ı olan benden kim daha büyük olabilir?

C. Evrenin Büyük Mimarı ve Düzenleyicisi veya Kutsal Mabedin Kubbesinin en yüksek noktasında bulunan Varlık.

S. G harfini tekrarlayabilir misiniz?

C. Deneyeceğim.

G Harfinin Tekrarlanması

Cevapçı: Bir G durur Hz. Süleyman Mabedinin ortasında

Herkesin görebileceği,

Ancak çok azı anlar

G harfinin hikmetini.

Sınayan: Dostum. Bir Kardeşliğe

Ait olduğunu iddia edersen

Hemen ve doğru olarak

G harfini anlatabilirsin.

C. Bilimler sayesinde

Muhtelif Kişiler Nur'u görür,

Bu da mükemmel bir görüntüdür;

Ancak, yalnız Erkekler ne düşündüğümü bilecektir.

S. Doğru olanı bilecektir.

C. Eğer Muhteremse.

S. Hem Doğru hem Muhteremim (*)

Sizi buraya çağırabilirim,

Gelecekseniz bileyim,

Benim gibi siz de anlayacaksınız.

C. Dört harf ve beş bilimle

Bu G ayakta durur,

Doğru Sanat ve ve Oranlarla,

Cevabını aldın, Dostum.

Not: (Dört harf BOAZ'dır, Beşinci Bilim de Geometridir)

S. Dostum, iyi cevap verdin,

Doğru ve Hür ilkeleri bulursan,

Sana artık Dost değil,

Kardeş diyeceğim.

C. Bilimler iyi düzenlenmiştir,

Asil Yapıların Mısralarıyla,

Bir Nokta, bir Çizgi ve Ötesi,

Ancak, Cisimdir sonuncusu.

S. Bu mutlu karşılaşmamızı Tanrı kutsasın.

C. Ve tüm Muhterem Kardeşleri ve Kalfaları.

S. St. John Muhterem Locasının.

C. Gelmiş olduğum Locadır o.

* İngilizce Üs. Muh. tabiri "Right Worshipful Master" olarak ifade edilir. Bunun mot à mot çevirisi "Doğru Üs. Muh." olurdu. (C.L.)

**S. Sizi selamlarım, sizi selamlarım, sizi üç kere kalben, ismini-
zi özleyerek selamlarım.**

C. Timothy Ridicule

S. Tanrının izniyle hoş geldin, Kardeşim.

Not: St. John Kurtarıcımızın Öncüsü ve Incil'e ilk paralel çizgiyi çeken kişi olduğundan (başkaları, henüz hayatta iken, Kurtarıcının kendisinin de Hür Masonluğa kabul edildiğini iddia ederler) kendilerine St. John'un kutsal Locası derler; ancak bunun ne denli gülünç ve küfür kabilinden olduğunun takdirini akıllı okuyucumuza bırakıyorum.)

Kalfa Kısmının Sonu

ÜSTAD DERECESESİ

S. Üstad mısınız?

C. Evet, beni deneyin, iddiamı doğrulayın veya yapabiliyorsanız aksini ispatlayın.

S. Nerede Üstadlığa yükseldiniz?

C. Tam ve Mükemmel Üstadlar Locasında.

S. Tam ve Mükemmel Üstad Locası nasıl olur?

C. Üç sayısıyla.

S. Üstadlığa nasıl yükseltildiniz?

C. Tanrının ve Gönyenin yardımı ve kendi gayretimle.

S. Üstadlığa Yükseliş nasıl oldu?

C. Gönyeden Pergele.

Sınayan: Kabul Edilmiş Çıraklıktan herhalde geçtin.

C. Jachin ve Boaz'ı gördüm,

Ender Üstad Mason oldum,

Elmas, Taş ve Gönye ile.

S. Eğer Üstad Mason isen

Üçlü kuralı doğru anlamalısın.

Ve M.B* size özgürlük verecektir,

**Machbenach*

Ve Masonlukta aradıkların

Bu Locada sana gösterilecektir.

C. İyi Masonluğu anlıyorum,

Tüm Locaların Anahtarları emrimdedir.

Sınayan: Cesur bir Kalfasınız; nereden geliyorsunuz?

C. Doğudan.

S. Nereye gidiyorsunuz?

C. Batıya.

S. Orada ne yapacaksınız?

C. Kayıp olan ve şimdi bulunmuş olan şeyi arayacağım.

S. Kayıp olan ve şimdi bulunmuş olan şey nedir?

C. Üstad Mason'un Kelimesi.

S. Kelime nasıl kayboldu?

C. Üç Büyük Darbe ile veya Üstadımız Hiram'ın ölümü ile.

S. Üstadın ölümü nasıl oldu?

C. O, Süleyman'ın Mabedinin inşaatında Üstad Masondu ve çalışanların istirahate çekildiği tam Öğle Vaktinde, her zaman yaptığı gibi, inşaatı teftişe çıkmıştı. Mabed'e girmek üzereyken, Kalfa oldukları tahmin edilen üç vicdansız serseri Mabed'in üç kapısına gizlendiler ve Üstad kapıdan geçerken, bunlardan ilki kendisinden Üstad kelimesini istedi; Üstad da Kelimeye bu tarzda sahip olmadığını, eğer Kelimeye sahip olmak istiyorsa, zaman ile sabrın kendisini sonuca ulaştıracığını söyleyince, cevapla tatmin olmayan serseri, kendisine sendeleyen bir darbe vurdu; Üstad diğer bir kapıya yöneldi, orada bekleyen serseri de kendisine aynı sözlerle yaklaştı ve aynı cevabı alınca, daha güçlü bir darbe, üçüncü kapıda da üçüncü serseri, öldürücü darbeyi vurdu.

S. Serseriler kendisini ne ile öldürdüler?

C. Taş yerleştirme tokmağı (setting maul), Taş yerleştirme aleti (setting tool) ve Taş yerleştirme çekici (setting Beadle).

S. Cenazeyi ne yaptılar?

C. Mabedin Batı kapısından çıkararak ertesi gün öğle vaktine kadar döküntülerin altında sakladılar.

S. Vakit nasıldı?

C. Adamların istirahat ettikleri Tam Gece Yarısıydı.

S. Sonradan Cenazeyi ne yaptılar?

C. Bir tepenin yamacına götürüp kazdıkları düzgün bir mezara gömdüler.

S. Üstadın yokluğu ne zaman fark edildi?

C. Aynı gün.

S. Ne zaman bulundu?

C. Onbeş gün sonra.

S. Kim buldu?

C. Melik Süleyman'ın emriyle, Onbeş seven Kardeş Mabedin Batı kapısından çıkararak iki gruba ayrıldılar, birbirlerine seslenebilecek mesafede kalmak üzere, gruplardan biri sola, diğeri sağa yöneldiler; ve Üstadı bulduklarında, üzerinde veya çevresinde Kelimeyi bulamadıkları takdirde, söylenecek ilk sözün Üstad Kelimesi olacağını kararlaştırdılar; diğerlerinden daha yorgun olan bir Kardeş, dinlenmek üzere oturmuş olduğu yerde bir çalıyı tuttu, ancak çalı topraktan çıktı ve böylece toprağın kazıldığını görünce, Kardeşlerine seslendi; birlikte aramaları sonucunda düzgün kazılmış, Doğuya doğru 6 ayak, Batıya doğru 6 ayak ve 6 ayak dikey boyutlarında ve tepesi yeşil yosun ve çim ile kaplı güzel bir mezar içinde Üstadın yattığını görünce şaşırıldılar ve "*Museus Domus Dei Gratia*" dediler, bu da Masonlukta, "*Tanrıya şükürler olsun, Üstadımızın yosunlu bir evi var*" demektir; cenazeyi tekrar örttüler ve baş ucuna bir Akasya Dalı dikerek mezarı süslediler ve Melik Süleyman'a giderek kendisine durumu anlattılar.

S. Melik Süleyman'ın tepkisi ne oldu?

C. Üstadın mezarından çıkarılarak, 15 Kalfanın beyaz Eldiven ve Önlükleri ile iştirak edecekleri bir cenaze merasimiyle tekrar gömülmesini istedi. (*Masonlar, günümüze kadar, hala bu merasimi yerine getirmediler.*)

S. Hiram mezarından nasıl çıkarıldı?(*)

C. Üstad Kelimesi kendilerine verildiğinde tüm Masonlar için olduğu gibi.

S. İzah ediniz.

C. Kalfahın beş noktasıyla.

S. Bunlar hangileridir?

C. El Ele (1), Ayak ayağa (2), Yanak yanağa (3), Diz dize (4), El Sırtta (5).

Not: Hiram'ı kaldırırlarken, işaret parmaklarından tuttular, Et Kemikten ayrıldı, buna "slip" (kayma) denir; Sağ elin orta parmağını bileğe dayayarak, bileğin her iki tarafına işaret parmağı ve dördüncü

*How was Hiram raised? = Hiram nasıl (mezarından) yükseltildi?

parmakla sıkmaya tutuş denir; Sağ elin baş parmağını sol göğüse dayayarak parmakları germek de İşareti oluşturur.

S. Bir Üstad Mason'a ne ad verilir?

C. Akasya Adımdır, ve Tam ve Mükemmel bir Locadan gelmekteyim.

S. Hiram nerede toprağa verildi?

C. Kutsalların Kutsalında (*Sanctum Sanctorum*).

S. Oraya nasıl getirildi?

C. Mabedin Batı kapısından.

S. Üstad Bijuları nelerdir?

C. Eşik, Pencere ve Kare mozaik yer taşları.

S. İzah ediniz.

C. Kutsalların Kutsalına giriş Eşik üzerinden olur; Pencere veya Işıklar içerisini aydınlatır; Kare mozaik yer taşları da döşemeyi oluşturur.

S. Bana Üstad Kelimesini verin.

C. Kulağına fısıldayarak ve daha önce sözü edilen beş Kalfalık Noktasından destek alarak, Mimar öldürüldü anlamına gelen Machbenah der.

Not: Eğer Operatif Masonlar çalışmakta ise ve aralarında olabilecek Kabul Edilmiş Masonları tanımak istiyorsanız, elinize bir taş parçası alarak kokusunun ne olduğunu sorunuz, Kabul Edilmiş Mason derhal bunun Sarı, Demir veya Çelik değil, Mason koktuğunu söyleyerek cevaplar; sonra da yaşını sorduğunuzda, yedinin üzerinde diyerek Üstadlığa Yükseltilmiş olduğunu ifade eder.

Üstad Kısımının Sonu

Ref:

The Early Masonic Catechisms, Knoop, Jones & Hamer

Grand Lodge, 1717 - 1967

Coil's Mas. Encyclopedia

Dictionnaire de la Franc Maçonnerie, Alec Melor

KARDEŞLİK SEVGİSİ

Raşid TEMEL

Sevgi sözlükte şöyle tarif ediliyor: "İnsanı bir şeye ya da bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten duygu." Sevginin çeşitli kavramları vardır. Konumuz ise Masonlukta ki kardeşlik sevgisidir.

Anderson yasasının 1813'teki birleşmeden sonra son şeklini alan birinci maddesinde bakın bu konuda neler var: "Masonlar her inançtaki faziletli insanlarla kardeşlik sevgisinin nezih ve sağlam bağlarıyla bağlanır. Müşterek hatalarını şefkatle karşılar ve kendi saf hareket tarzlarıyla üstün insanların kusursuzluğunu ispata çalışırlar. Bunun içindir ki, Masonluk iyi ve samimi insanların birleşme merkezidir. Başka türlü olsaydı dostluk ve sevgi kurma vasıtası olamazdı."

Bundan anlaşılın sevginin Masonlukta en ön planda yer al-

dığıdır. Çünkü yasa açıkça bunu gösteriyor.

Loca içinde olsun, Loca dışında olsun beraberlikten zevk alıyoruz. Sosyal olaylarda birleşiyoruz, birbirimizi arıyoruz, hepimizde az veya çok varolan kusurlarımızı müsamaha ile karşılıyoruz. Bütün bunları yapıyoruz, çünkü kardeşiz, çünkü Masonluğun en önde gelen ilkesi olan kardeşlik sevgimiz vardır. Loca çalışmalarımızda kardeşler olarak toplandığımızı kabul ediyoruz, siyasal ve dinsel görgü, kültür ve hareketlerimize özen gösteriyoruz. Bütün bunları kardeşlik ruhu ve sevgisi içinde yapıyoruz.

Masonluk kendine has bir ahlâk sistemi olarak tarif edilir. Bu kendine has tabiri ne demektir? Bizim kardeşliğimizi kendine has yapan şeyler, başka hiçbir dernekte olmayan landmarklar, kardeşlik, kardeşlik sevgisi,

inanç veya ırk farkı gözetmemek gibi özelliklerdir. Bizi yaşayan ve hareketli bir aile yapan işte bunlardır.

Kardeş olduğumuzu ve kardeş sevgimizi ilan ettikten sonra, bizi böyle yapan şey nedir? Bu sevgi nereden çıkmaktadır? Masonlar kimlerdir? Biz neyiz? Nereden geliyoruz? Yani işin esası nedir? Biz Masonik derecelerin içindeki büyük ahlâkî dersleri uygulamakla sorumlu kılınmış kimseleriz. Derecelerde ilerlememiz bizlere fırsat verir, bizi yerimize yerleştirir. Böylece öğrendiğimiz hakikatleri her yerde uygularız. Bu işi yaparken de kardeş oluruz, birbirimizi severiz. Bu işin felsefi güzel, uygulaması da güç olduğu oranda şereflidir.

Kardeşlik sevgisinden büyük bir güç doğar. Masonluk bu gücün çıkarlarımız için kullanılacağı bir yer değildir. Tam aksine, bu güç bize insanlığa hizmet etme imkânlarımızı kolaylaştırmış olarak kabul edilmelidir.

Ruhani ve cismani despotizm bir yanda, demokrasi ve hürriyet öbür yanda, bu ideolojik çekişmede insanlar arasında anlayış ve köprü kurmada, başka hiçbir kuruluş Masonluktan daha iyi teşhis edilmemiştir.

Yaşamın gerçeklerini arayıp bulmanın güç olduğu bir devirde, bunları her Masonun bizzat kendisi arayıp bulmasının doğru olacağını kabul ediyoruz. Masonluk nura doğru bir yürüyüş ve savaştır. Nur ise fazilet, insanlık, zekâ,

bilgi, hürriyet ve adaletin sembolüdür. Bir insanı Masonluğun yemin kürsüsüne götürebiliriz, ona mesleğimizin nurlarını gösterebiliriz. Ama o bu hakikatleri aramakta çaba göstermeyi kabul etmezse, o zaman ahenk, iç sükûn, insan sevgisi ve Allah sevgisini bulmayı ümid edemez.

Albert Pike diyor ki; "İyi bir insan kardeşler arasındaki münakaşa ve kavgalara çok üzülür. İnsanları birbiri hakkında kötü düşünmeye götüren bir olay, bir insanın yapabileceği en aşağılık bir iştir.

Komşusu hakkında iyi düşünmek, güçlükleri şiddetlendirmek yerine sakinleştirmek, baskı altında olanları ve ihmal edilmiş kimseleri koruyup biraraya getirmek, dostların düşman olmalarını önlemek, düşmanları ise dost olmaya razı etmek bir Masonun ısrarla üzerinde durması icabeden görevleridir.

Bunları yapabilmek için evvela kendi ihtiraslarımızı kontrol etmesini bilmeli ve sabırlı olmalıyız. Ne kusur işlemede aceleci olmalı, ne de hiddete şiddete hevesli olmalıyız. Çünkü hiddet ve şiddet basiretin profesyonel düşmanıdır. O, öyle bir fırtınadır ki, onun içinde insan kendi sesini duymadığı gibi, durumu kurtarmak için dışardan yardım edecek bir sesi de duyamaz." İşte bunlar Albert Pike'in sözleri.

Bir Mason olarak evvelce olduğumuzdan daha içten ve daha samimi olarak, kendimizin ne olduğu-

muzu ve yaşamımız süresince neler yapabileceğimizi öğrenmeye çalışmalıyız. Yani kendimizi bilmeliyiz.

Eğer Masonlar olarak içimizdeki gizli kabiliyetleri keşfedemez, ki bu kabiliyetler bütün insanlarda vardır ve bunları kullanmazsak, Masonluğun dersleri de, alegorileri de, sembolleri de, kardeşliği de, kardeş sevgisi de sıfırdır.

Öyleyse; evvela kendimizi araştıralım.

Sonra kendimizi tarif edelim.

Daha sonra da kendimizi islâh edelim.

Kardeşlik ve kardeşlik sevgisi ucuz bir şey değildir. Herkes kardeş olamaz ve herkes birbirini se-

vemez. Kardeş olabilmek için evvela ona layık olmak lazımdır. Layık olmayanların kardeşliği ve sevgisi samimi olmayıp sunidir, boş laftır ve hiçbir işe yaramaz.

Bize sorulan ilk soruyu hatırlayalım. "İlk defa nerede Mason oldunuz?" diye sormuşlardı. Cevap "Kalbimde" idi. Evvela kalbimizde Mason olmazsak doğru ve tam bir Mason olmayı ümit edemeyiz. Öyleyse evvela kalbimizde Mason olmamız şarttır. Kardeşlik Sevgisi de buradan gelmelidir.

Her işin esasına ulaşabilmek için olduğu gibi, sevginin esasına ulaşmak için de bazı usuller vardır. Bunları anlatmaya çalıştım. Bunlara uymamız şarttır. Usul esastan önce gelir, onun için usul yoksa esasta bozuktur.

İYİ İNSANIN DOĞRULARI

Koparal ÇERMAN

Hepimiz, ara sıra günlük hayatın kaygılarından uzaklaşarak, Şu kısa hayatımıza anlam kazandıracak bir yaşam felsefesinin doğruları üzerinde düşünmüŐüzdür. Bu konuya, masonik bir çerçeve içerisinde yaklaşarak, önemli bulduğum bazı noktalara değinmek istiyorum.

Hayatta, irademize bağlı olarak değiştirmek elimizde olan Şeyler var, olmayan Şeyler var. En başta, doğa düzenini ve kanunlarını değiştirmek insanoğlunun elinde değildir. Yelkenimizi rüzgâra açar, fakat rüzgârın yönünü deđiŐtiremeyiz. Uçağı uçurabilir, ama yerçekimini yok edemeyiz. Uzaya radyo mesajları gönderebilir, ama atmosferin yapısını deđiŐtiremeyiz. Kısaca, tabiatla olan iliŐkilerimizde ona hükmetme, onu deđiŐtirme Őansımız çok azdır. Sonra, yerçekimi kanununu ne kadar iyi bilirsek bilelim, dikkatsiz bir adımla damdan aşağı düşebiliriz. Dalından kopardığımız bir çiçeğin, acı dolu çığlıklarını da duyamayız. Güneş ısıtır, aydınlatır. Gece karartır, üŐütür. Mevsimler deđiŐir. Yağmurlar yağer okyanuslar gelgit'le alçalır, yükselir. Ama, bütün bunlar karşısında, bizim yapacağımız hiÇbir Şey yoktur.

İnsanın insanla ilişkileri yalnız, bundan çok farklıdır. KarŐımızdaki insanı bir hareketimizle, sevindirebilir ya da gücendirebilir, yükseltebilir ya da alçaltabiliriz. Hayır dua veya beddua edebiliriz. Ona yardım elini uzatabilir veya reddedip incitebiliriz. Kısaca, diğer insanlarla olan iliŐkilerimizde kendi tutumumuzla daima, muhatabımızın duy-

gularında ve kaderinde müspet ya da menfi bir rol oynayacağımız muhakkaktır. Davranış şeklimiz, arzu ve irademizin kontrolündedir. Birşeyi yapmak ya da yapmamak, düşünmek ya da düşünmemek, konuşmak ya da konuşmamak arzumuza bağlıdır. Düşüncelerimizin ve bunları ifade için seçtiğimiz kelimelerin, muhatabımız üzerinde ne tür bir etki yapacağını da az çok, önceden kestirebiliriz. Kendi kendimizle olan ilişkimizde de durum aynıdır. İnsan kendi kendisini de duygu ve düşüncelerinin objesi haline getirebilir. Zamanla kendi iç barışını sağlayarak sağlıklı ya da bunu başaramayıp, hastalıklı bir davranış tarzını benimseyebilir. Böylece, kendi seçeneği ile kendisini, düşüncelerini ve kişiliğini oluşturabilir, geliştirebilir. İşte, şu veya bu yönde oluşmamıza tesir eden faktörlerle, diğer insanlarla ilişkilerimizdeki etkileşim ve bundaki sorumluluk payları, genel ahlâk sahası içerisine girer ve etik bilimini ilgilendirir.

Ancak, masonluğun, ahlâk prensipleri ile ilgili olarak, kendine has bir yorumu, anlayışı ve izah tarzı vardır. İnsanı has insan yapmakta ustaca yöntemlere sahiptir masonluk. Bu sebeple, bize görevler verir, idealler gösterir, gayeye erişebilmemiz için gayret eder. Ters etkileri nötralize etmeye çabalar. Masonluk, ideal ferdin olduğu kadar, ideal bir toplumun da ne gibi niteliklere sahip olması gerektiğini bilmektedir. İşte Masonik etik, bu ideallerin ışığı altında, genel etiğin incelenmesi ile ortaya çıkar. Etikle ilgili olan bu çalışmalar, etiğin masonluğa getirdikleri ile masonluğun etiğe getirdiklerini kapsar. Felsefesi, ritüelleri, öğretileri, adetleri ile ilgili olarak, dünya çapında var olan geniş masonik yayın içerisinde en çok, ahlâkla ilgili konular yer alır. Bütün bunlar, fert ve toplum olarak, belirli bir ideali realize etmek için çalışır.

Ne var ki, insanların büyük bir çoğunluğunun, ahlâk ilmi konusunda, bilgisi çok sınırlıdır. Bu konuda, kafalarda birikmiş "DOĞRU" ve "YANLIŞ"lar, meslekten olmayan birinin, fizik veya astronomi konusundaki bilgisi kadar geçersizdir. Örf ve adetlerden, büyüklerden, dini öğretilerden, şuradan buradan duyulanlarla, hiçbir bilimsel mantık süzgecinden geçirilmeden, zihinlere yerleşmiş bulunan yanlış bilgi kodlamaları, genelde insanı gerçeklerden koparır. Bu kodlamalar; zihinlerde, yapılması uygun olan "DOĞRU"larla, yapılması yasaklanan "YANLIŞ"lara ait iki zıt liste oluşturur. Neyi, nasıl yapmak gerektiğine dair kafada bir sual belirince bu listeye başvurulur;

-Fakire yardım etmeli mi?

-Komşuya yalan söylemeli mi?

-Sigara içmeli mi?

diye düşününce, zihin kategorisine bakılır, doğru hanesinde ise yapı-

lır, yanlış hanesinde ise vazgeçilir. Bu, tabii; kodlama dışı bir durumla karşılaşılıncaya kadar iyi çalışır. Misal vermek gerekirse; Bir Suudi ile bir Türk karşılaşsa ve ahlâki fayda açısından, şeriat hükümlerinin uygulanıp uygulanmaması üzerinde tartışsalar, açıktır ki, ikisi de Müslüman olmasına rağmen, farklı kodlanmış olmaları yüzünden hemfikir olamazlar. Bu tür bir tartışmada, "DOĞRU" "YANLIŞ" listesinden ibaret bir ahlâki kodlama ile neticeye varmak mümkün değildir. O halde daha temel gerçeklere yönelmemiz gerekiyor.

İşte bu fikir, insanlığı bu konuda uzun zamandır devam edip gelen bir araştırmanın içine itmiştir. Sahiden : Bir kimse şayet ahlâki yönde ne yapması gerektiğini bilemez, doğruyu bulamaz ve açmaza düşerse, acaba son otorite olarak neye başvurabilir? Neye bakarak yönünü çizebilir? Bana göre tek kelime ile deneye. Ferdi ve sosyal deneyler, sıkıınca bizi açmazdan kurtaracak en emin kaynaktırlar. Tecrübeler gösteriyor ki, eğer, bir kimse, kendisini veya bir başkasını üzer ve zarar verirse veya bir insanî değeri yok yere bozarsa veyahut bile bile kendisinin veya bir başkasının mutsuzluğuna yol açarsa yaptığı yanlıştır.

Şöyle bir genelleme yaparak diyebiliriz ki; İnsan yaşamını bozan, mutluluğu gölgeleyip, yokeden her şey yanlış, insan yaşamını yardımcıyan, mutluluğu pekiştirip koruyan her şey doğrudur. Başkaca, nelerin doğru nelerin yanlış olduğunu biz yine tecrübelerin yardımı ile anlayabiliriz. Tecrübenin belli bir konuda ne dediğini bilemeyenler de, onu ancak bizzat tecrübe ederek öğrenebilirler. Davranışlarımızın şekli değil, tesirlerinin yapıcı veya yıkıcı oluşu önemlidir. Aslında, doğru yaşamın gayesi; içimize yerleşmiş kodlara uygun olmak ya da doğru davranışlarımıza kıstas aramak yerine, daha müreffeh, daha sağlıklı, daha mutlu bir hayata ulaşmak olmalıdır. Bu yüzden, akıllı insanlar bazen, çoğunluğun tavsip edemeyeceği şeyler de yapabilirler.

Tabii, bu demek değildir ki, bir insan sadece kendi tecrübelerine güvenerek bir noktaya varabilir. Şahsi tecrübeler gün gelir, bazı değerler karşısında çok zayıf ve yetersiz kalabilir. Başkaları bizden daha uzun, daha müreffeh ve daha akıllıca bir hayat yaşamış olabilirler. Onlardan öğrenilecek mutlaka çok şeyler vardır. Başkaları bazen, özel eğitimleri yüzünden, yapılacak işlerin vereceği neticeleri bizden daha isabetle takdir edebilirler. Bu yüzden onlar da bir doktorun tavsiyesi gibi bize yol göstermeye ve yönetmeye talip olabilirler. Yine hiç kimse kendi şahsi tecrübelerini, milli tecrübelerin üzerinde göremez. Kölelik kaldırıldığında, köle de efendisi de durumlarını uygun bulsalar bile, yaşantılarını değiştirmek zorunda kalırlar. Bununla beraber, şahıslar ister kendi tecrübelerine uysunlar, ister daha üstün otoritelerin doğrularını uygulansınlar, neticede, doğrulara ve yanlıslara karar verenin

yine insanlar olduğu, herşeyin eninde sonunda insanlığa ait tecrübelerde düğümlendiği görülecektir.

Belirli davranışlar, her zaman ve her yerde zararlı ve kötü olarak tanımlanır. Bilerek aldatma; Çin'de de Amerika'da da kötü bir davranıştır. Bu birinci yüzyıldan yirminci yüzyıla kadar da böyle olagelmıştır. Sağlığı bozan oburlukta disiplini bozan ölçsüzlükte olduğu kadar, savurganlık, tembellik ve zalimlik için de bu böyledir. Bunların mutluluğu gölgeleyen şeyler olduğunu söylemeyen, hiçbir millet, hiçbir toplum yoktur. Demek oluyor ki, insan tecrübesinin akan zaman içerisinde, devamlı kalan bazı karar ve hükümleri, zamanla kristalleşerek hiç kimsenin yargılayamayacağı ahlâk prensipleri haline dönüşebiliyor. Bu prensiplerin iki temel taşı; tecrübe ve insan mizacıdır. İnsan yapısındaki mucizevi bir değişiklik olsa ve oburluk insana refah ve kuvvet veren birşey haline gelirse, o zaman da oburluk hiç şüphesiz iyiler hanesinde yer alırđı.

Ne var ki, ahlâki kuralların büyük bir kısmı devamlı da değildir. Çok değişkendir. Böylece de fertler yine pek çok konuda, özellikle de kendilerini ilgilendiren konularda, yine kendileri karar vermek durumunda kalırlar. Tütün kullanmak zararlı mıdır? Bazı doktorlar evet, bazıları hayır der. Bazı insanlar zevke duman tütündürürken, bazıları dumanın zerresine katlanamaz. Bu durumda fert artık kendisi için karar vermek durumundadır. Ona ne örf ve adetler, ne de bir başkası yol gösteremez. Lâkin kuvvetli insan odur ki; özel ilgi ve menfaatleri ne denli ağır basarsa bassın, her zaman zararsız olarak nitelenebilecek doğrular dan şaşmaz.

Tecrübe perspektifinden bakış din ve ideal konuları için de geçerlidir. Büyük feragatler, kahramanlıklar, şehitlik mertebeleri vs. bunların hepsi, insan hayatı için veya ona karşı oluşuna göre kabule şayandır ya da değildir. Kendini manastıra kapatıp, yaşamını kafasının içindeki Tanrıya adayan insan tipi, artık tasvip görmüyor. Haçlı seferleri ile Tanrının kendilerini görevlendirdiğine inanan kitlelerin, doğuya akan onbinleri, şimdi artık fanatizmin pahalı üyeleri olarak görülüyorlar. Açıktır ki, idealler, özelemler ve bu yoldaki kahramanlıklar, kendini feda etmeler, ancak belli zaman ve şartlarda haklı olabiliyorlar. Zamanla, şartlar, anlayışlar, kıymet hükümleri değiştikçe bunların haklılığını savunmak da güçleşebiliyor ya da hiç kalmıyor. Bütün bunları, günümüzdeki ahlâki doğruları da değerlendirebilmek için oturup incelersek çok faydalanır, etik bilgimizi çok genişletebiliriz. Bu konuların felsefesini yapmak, tarihten getirilecek misalleri çoğaltmak, çok etkileyici ifadelerde bulunmak her zaman mümkündür. Ancak, bunları kendi davranışlarına yansıtma... İşte asıl zor ve önemli olan budur. Zamanın süratle akıp geçtiği gündelik hayatımızda, bir-

kaç saat, birkaç dakika içerisinde karşılaşabileceğimiz sürprizlerin farkında bile olmadan yaşayıp gidiyoruz. İşimizde, evimizde, yolumuzda, ummadığımız olaylar, görmediğimiz kimselerle karşılaşırız. Planlarımız devamlı değişiyor. Her anı dolu gündelik hayatımızın hızlı akışı içerisinde artık, hızlı kararlar vermek zorunda kalıyoruz. Bu kararlarımızda, davranışlarımızda, çoğu zaman düşünecek fırsatı bile bulamayıp, neredeyse sadece şuur altımız ve insiyaklarımızı kullanıyoruz. İşte bu süratli kararlarla, davranışlarımızı belirleyen şey artık bizim kişiliğimizdir. Kişilik dediğimiz ahlaki tabiatımız, kendi doğrularımız; geçmiş tecrübelerle içimizde yeretmiş alışkanlıklarımızın, geçmiş tecrübelerle, içimizde yeretmiş kanaatlarımızın, dış dünyaya karşı içimizde yoğurduğumuz tepkilerimizin, duygusallığımızın, inançlarımızın sabit bir bileşkesidir. Bu açıdan bakınca: İyi insan "O"dur ki; geçmişten gelen alışkanlıkları icabı ötedenberi kendisinin ve başkalarının mutluluğu yönünde hareket etmiştir ve bunu kişiliğine geçirmiştir. Bu iyi insan yanlış yapmaz mı? Elbet her zaman yapabilir, ancak onun davranışlarının genelinde insan ve insanlığın hayırına yönelik işler yatar. Kötü insan da "O"dur ki; genelde insiyaki olarak, kendisine ve başkalarına zarar verir ve zaman zaman şefkâtlı ve fedakâr davranırsa bile, etrafına genelde üzüntü saçar.

Evet, insanlar, iç tabiatları ve insiyakları ile davranırlar. İşte Buddhism'in yeniden doğuş teması ile işlediği fikir bu noktadan kaynaklanır. Can çıkar, huy çıkmaz, der eskiler. İsa Peygamberin, Nikodemus ile konuşmasında da aynı gerçek vurgulanır. "Üstad ona yeniden doğması gerektiğinden" söz eder. Kişilikteki uyumsuzlukları giderme, yanlış inanç ve alışkanlıkları yok etme ve böylece bireyin çevresi ile yeni bir ruhla bütünleşmesi fikri Theologi'ye regenerasyon veya yeniden doğuş sözcüğü ile geçmiştir. Gerçekten, yanlış inanç ve kötü huylar, bazı kimseerin içine ve ruhuna öylesine geçmiş ve yer etmiştir ki, bunların düzelmesi için bu kimselerin yeniden doğması gerekmektedir.

Yeniden doğuş doktrini, Hiram efsanesi ile masonluğun da kalbinde yer etmiştir. Masonik yazarlar şu veya bu şekilde, muhtelif yorumlarla bu konuyu işlerler. Ortak oldukları nokta şudur ki; öyle veya böyle, masonluğa adımını atacak kardeş bu ortama yeniden doğmuş olacaktır. Çünkü, yaşanacak yeni dünya artık, tek başına değil, bu grup içerisinde ve birlikte ki mutluluklar için yaşanacak bir dünya olacaktır. Pekiyi, bu birliğe acaba nasıl, hangi yolla varılabilecek? Önemli bir nokta şudur ki; insanlar dini inançları içerisinde bencilliklerini törpüleyebilirler. Zaten, bütün dinlerin takip ettikleri yol, insanları birliğe, bütünleşmeye götüren yoldur. Bu da bireyin içine Tanrı gücü sokularak yapılabilir. İşte bu nokta da masonluk, dinlerle paralellik gösterir. Aday, ancak Tanrıya inandığını belirttikten sonra kardeşliğe kabul edilebilir. İkinci önemli nokta da kardeşlik duygusudur. Masonluk,

bütün unsurları ile ritüelleri ile kardeş dostluğunun önemini işler. Bütün seramoniler, adayın içerisindeki bu yeni ruhu alevlendirip canlandırarak içindir. Semboller, mitolojik anlatımlar hep bu yeni ruhun tazelikliğini korurlar. Gerçekten her kardeş, kendi aile yapısı, tahsili, geçmiş yaşantısında karşılaştığı olayların niteliği velhasıl kişiliğine göre bunlardan payını alır.

Kişiler için buraya kadar söylenenler, toplum için ve sosyal müesseseler için de geçerlidir. Tecrübelerle sabit olmuştur ki; bir sosyal müessesenin değeri onun sosyal bünyede yarattığı tesirlerle ölçülebilir. Eğer bir müessese, ne kadar eski ve kutsal olursa olsun, insanlar arasında mutsuzluk, çözülme, güvensizlik, bağınazlık ve sevgisizliğe yol açıyorsa, o müessese kötüdür. Yasalar, yaşamasına müsaade etse de, bunlar, karanlık bir bulut gibi görülmelidir. Kanunların izin verdiği nispette, bunlara karşı çıkılmalıdır... Hangi müessese, insanların gelişmesi, mutluluğu, hürriyet ve refahını sağlıyor, insan haklarına yol veriyorsa, onu da bir sabah güneşi gibi görmek gerekir. Bu yüzden müesseseler de aynen insanlar gibi dikkatle gözden geçirilmelidir. Dinî, hukukî, oluşuna bakılmaksızın, insanlar arası işlevine dikkat edilmelidir. Bu, bir mason olarak ihmal edemeyeceğimiz görevimizdir, çünkü bu bizim sosyal ahlâkımızın icabıdır. Sosyal güçlerin ve onların cemiyet içerisindeki etkilerine bakarak, neticenin değerlendirilmesi demek olan bu çalışmalarımız, topluma olan müspet katkılarımızın bir ölçüsüdür.

Ahlâk, her zaman insanlar ve insanlık içindir. O, birbirimize hayatı kolaylaştırmak için vardır. Her insan, içinde yaşadığı cemiyetten tesir alır ve ona tesir eder. Bu yüzden, insan kişiliği, mutluluklara yol açacak bir enerji kümesi gibi olmalıdır. Kendimize ve başkalarına, mutluluk verecek bir kişilik edinmek, kendimizi bu yönde davranmaya alıştırmak, tabiatımızı bu yönde geliştirmek, daha mutlu, daha zengin, daha müreffeh bir hayata doğru hep birlikte ve el ele koşturma, iyi insanın doğruları ve ahlâkın gayesidir. Bu aynı zamanda, masonluğun da gayesidir. Bu büyük, bu yüce kuruluş, insanların kardeşçe, yanyana sevgi dolu bir yaşamı kucaklamalı, birlikte mutlulukları tadmaları için vardır. Bu yolda adımlarımızı hızlandırmalıyız.

İyi İnsanın Doğruları adlı bir çalışma,

THE GREAT TEACHINGS OF MASONRY (H.L. Haywood)

isimli kitabın IV. The Masonic Theory of the Good Life bölümünden alınmıştır. Tam bir tercüme değildir. Ama, fikir akışı aynıdır. Çıkarma ve çevirmeler de vardır.

RİTÜELLER VE SEMBOLLERDE TASAVVUF

Ali Oktay CEVER

İnsan tefekkürü, yüксеlebildiği son noktada yerini Tasavvufa bırakmaya mecburdur. Bu husus, felsefede olduğu kadar, fizik için de geçerlidir. Einstein'ın keşif ve bu yoldaki tez ve nazariyeleri, bunun tipik bir misâlidir. Akıl, erişebildiği irtifâlar değişik de olsa, sınırlıdır. Hikmet ise sınırsızdır ve bir yerde tabiatı icabı Tasavvufu remzeder. Ancak birbirinden ayrılmaz ve daima Akıl ve Hikmet olarak geçer. Tıpkı zâhir ve bâtın gibi. Masonluğa gelince, tasavvufu iç içe olduğu ve ondan müstağni kalmadığı da bir gerçektir. Bununla beraber tasavvufun potasında da eritilemez. Çünkü bir bakıma kişiseldir, yoruma tâbidir. Bu yorumlar, Masonluğun genel hatları sabit kalmak şartıyla, kişinin yaradılışı iktizasınca olur. Bir bağ-bahçe tasavvur ediniz, orada akla gelebilecek her çeşit meyve, sebze, çiçek ve bitki vardır. Amma insanoğlu sa-

dece tabiatına, meşrebine ve daha doğrusu hilkatine göre eğilim göstererek, seçim ve eylemde bulunur. İşte Masonluk tâlibe böyle zengin bir arz, sunmaktadır.

Tasavvufu irtibata gelince, başta ritüellerdeki ifadeler olmak üzere Mâbeddeki sembollerle müşahede edilebilir. Keza tasavvufun dereceleri, hemen hemen aynen üç remzi derecenin sırasıyla ritüel ve sembolizmalarında serpiştirilmiş olarak görülebilmektedir. Burada sözü edilecek tasavvuf, 1°de olandır. 2° ve 3° derecelerdeki tasavvuf ayrı olarak işlenmelidir.

Tasavvuf kelimesinin modern insandaki çağrışımı, çok defa asırların gerisinde kalmış, sırtında abası, elinde asası, başında külâhı, saçı sakalı birbirine karışmış bir derviş görüntüsü biçimindedir. Bunun böyle olmaması lâzım geldiği daha asırlarca ev-

vel anlaşılması, hatta dervişlik alâmetlerini büsbütün ortadan kaldıran bâtinî teşekküller zuhur etmişse de, gerçek mutasavvuf için şekiller, semboller ve alegoriler daima hakikate varmak hususunu temin eden yardımcı vasıtalar sayılmıştır. Asıl olan hakikattir.

Mason adayının tasavvufla karşılaşması tâ Tefekkür Hüccesinde başlar. Para ve her türlü ziynet eşyasından arındırılmasıyla maddiyattan soyunup maneviyata yönelir. Buradan sonra Mah. K.'in yapılacak törenle ilgili olarak "İnsan ruhuna hitap eden, baştan sona kadar sembollerin yardımı ile içten yaşamayı, duygulanmayı ve yeni bir hayata doğmayı sağlayan bir tören" sözleriyle karşılaşır. Gözleri bağlı Harici, kendinden dışarıya değil, sadece içine hissederek bakabilir ve aradığı hakikatin kendisinin dışında değil, içinde bulunabileceğini anlar.

Şimdi 1° Ritüellerimizden bazı pasajlar okuyalım:

"Hakikati arayın. Onun nurundan korkmayın. O zaman geçici hevesler yerlerini üstün bir amaç için çaba sarf etmeye, hayatı gölgeleyen bencillik duygusu ise, çöşkun bir iyilik severliğe döndürür. Ölüm korkusu yerini, ölümsüzlük düşüncesine bırakır"

"Kabrın kenarında bulunuyormuşsunuz gibi önünüzde taze kazılmış toprak duruyor. Tefekkür ediniz ki, vehm ü hayal seriüzzevâldir"

"Her şey ki, maddeden neş'et etmiştir, maddeye rücû eder. Vücudunuz topraktan husule gelmiştir. Yine toprak olacaktır. Ölmeyen bir şey varsa, o da sizdeki kemâlattır"

"Tekâmül evvel emirde kendi nefsinin tanımakla husul bulur"

Nihâyet kavuşulan Nur-u Ziyâ da zâhir ve bâtin olarak ikiye ayrılır. Ziyâ, göze görünendir. Nur ise, tekâmül sonucu elde edilen irfandır. Yani Ayn-el yakîn hâlidir.

Şimdi Mâbedi süsleyen sembolere kısa bir göz atalım:

Mâbedin tavanı olarak resmedilen semâ, tefekkür serbestisi kadar, fizik ötesi âlem olan tasavvufa da işaretidir. Keza yerde zemini teşkil eden siyah ve beyaz olmak üzere bir bakıma zulmeti ve Nur-u Hakikatı simgeler. Mâbedin şark tarafında tepede üçgen içinde olan göz, arifin açılan kalb gözü ile kâinatın temâşâsı olup Hakk-el yakîn mertebesine işaretidir.

Bize asırların ötesinden

Ferhâd bugün ben oldum

Varlık dağını deldim

Şirinime varmağa

Her cânibim yol oldu.

diye seslenen Niyazi Mısırî ile Hamtaş yontmaya soyunan Çırak arasında ne fark var?

Büyük Mutasavvıf Beyâzıd Bıstâmî, tasavvufu tarif ederken şöyle diyor:

"Terküt deavî

ketmân ül meanî"

Burada davaları terk, benlikten geçme halidir. Manaları ketmetmek ise, iktisap edilen irfan nuru olan sırların nâehilden saklanmasıdır. Bu, ketûmiyet hakkında verdirilen yemini hatırlatmıyor mu?

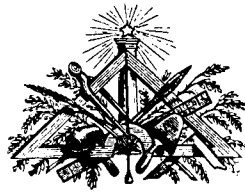
Buram buram tasavvuf kokan yukarıdaki ifadelerden sonra, şöyle bir neticeye varmak mümkün olacaktır:

Masonluk her türlü dini inanca, samimi ve ahlâka aykırı olmamak şartıyla çeşitli düşünce ve kamya açık bir teşekküldür. Ancak bunların hiçbirini telkin etmez, serbest bırakır.

Kendi felsefesine gelince, Panteist olduğu kadar da Materyalisttir. Bu iki unsur, tam bir ahenk içinde Ritüel, Sembol ve Alegorilerde ifadesini bulmaktadır. So nunda bütün bunlar, Madde ve Manâ olarak önce buhar olur, sonra yoğunlaşır ve bir ırmak haline gelir. Her susayan bu ırmaktan susuzluğunu giderir.

Asırlardan beri aynı akan bu suyun kabına göre renk ve şekil alması tabiidir. Kimine göre o su, H₂O'dur. Kimine göre ise Alem-i Gayb'den, Alem-i Şuhûd'a gelerek ârifin gönlüne akmaktadır.

Son söz, nasıl zevkederseniz öyledir.

ESKİ BİR HİNT FİLOZOFU BEYDEBA'NIN KELİLE VE DİMNE İSİMLİ ESERİ ÜZERİNE :

Ersen ÖZLER

Eski bir Hint Filozofu olan Beydaba'nın Kelile ve Dimne adlı Kitabında yer alan geniş felsefeyi mesleğimizle uyumlu bulduğum için konu olarak seçtim.

Kelile ve Dimne içindeki felsefeye geçmeden önce yazarı Beydeba ve bu kitap hakkında aydınlatıcı mahiyette kısa bilgiler vermek istiyorum.

Beydeba efsanevi bir Brahman yazarı olup, İsa'nın doğumundan 80 yıl sonra doğduğu ve bir kitaba göre doğum yerinin Bakü olduğu rivayet olunur. İsmi Bidpay veya Pilpay şeklinde çağrıldığı söylenir. Hindistan'ın eski ahlâki Hint hikayeleri ona mal edilir. Zorbahgını açıkça eleştirdiği Kral Dabşelim devrinde yaşadığı rivayet edilir. Kralın kendisini eleştirmesi yüzünden önceleri Bidpay'ı hapsedirip daha sonra serbest bırakarak krallığın yönetimini ona verdiği kayıtlar arasındadır. Bidpay Kralın isteği üzerine ahlâki öğütlerini Sanskritçe hikayeler şeklinde yazmıştır. Kendisine mal edilen masalların kaynağı Pancatantra ve Hitopatesa'dadır. VI. yüzyılda Pers Kralı Hüsrevanuşirvan hekimi Barzviyi Bidpay'ı masallarını derlemek ve Pehlevi diline çevirmek görevi ile Hindistana göndermiş; ancak, II yüzyıl sonra Müslüman Abdullah İbnal Mukaffa bu çeviriyi Kelile ve Dimne'nin kitabı adıyla Arapçaya çevirmiştir.

Bidpay'a mal edilen ögütlü hikâyeler bu son esere dayamlarak Süryanice, İbranice, Yunanca, Farsça, Türkçe vesair dillere çevrilmiştir. 1270 yılında Cabvalı Tohannes İbranice çeviriyi Directorium Humanca Vitas (İnsan Hayatının Rehberi) adıyla latinceye çevirmiştir. 1644 yılında İsfahanlı Davit Sahit bu kitabı aydınlıklar kitabı adıyla Fransızcaya çevirmiştir. Lafontain'in bu eseri okuyup masallarının bazısında ve bilhassa 1678'de yayınlanan derlemesinde Kelile ve Dimne'den esinlendiği belirtilmektedir. Bidpay'ın bu masalları İran'da olduğu gibi Moğol Hindistan'ında da birçok resimlemeye konu olmuştur. Kelile ve Dimne hayvanlar arasında geçen olayları ahlâki açıdan ele alan bir masal kitabıdır. Hint filozofu Bidpay bu kitabında felsefi açıdan insan yaşamına bir rehber tayin etmek istemiştir. Kelile ve Dimne Türkçeye çevirisi 14. yüzyıl bilgilerinde Koce Mesut Gülşehir tarafından Aydınoglu Umurbey adıyla (1309-1347) yapılmıştır. 16. yüzyıl yazarlarından Ali Vasi Nasurullah'ın Farsça manzum Kelile ve Dimne çevirisi olan (Süheylin Nurları) Hümayunname adıyla Türkçe'ye çevrilmiş Kanuni Sultan Süleyman'a ithaf edilmiştir.

Son olarak Kelile ve Dimne 1941 yılında Ömer Rıza Doğrul tarafından Türkçeye çevrilmiş, 1945 yılında Kelile ve Dimne ismiyle Milli Eğitim Bakanlığınca bastırılmış olup, bu çeviriyle ilgili o devrin Cumhurbaşkanı İsmet İnönü ve Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'in övgü dolu sözleri kitabın başlangıcında görülmektedir.

Beydeba (Bidpay) Kelile ve Dimne adlı kitabında insanlara yaşamlarında rehber olabilecek mahiyetteki olayların hayvanlar arasında geçen öykü olarak ortaya koyar ve mesleğimize uygun bir felsefe ile konulara yaklaşır.

Filozof yazar kitabında; göz yumar ve vazifemizi ihmal edersek cahillerin gözünde onlardan daha cahil ve herkesin gözünde onlardan daha küçük sayılmak gibi çok fena bir duruma düşer ve bu yüzden başımıza birtakım belaların gelmesine yol açarız, demektedir.

Filozofa yaraşan hal başa gelecek felaketlerden ve bu felaketlerin sonunda kendini korumak için çalışarak nefesini sağlamlamak korkulan şeyi giderip sevilen ve istenen şeyi kazanmaktır.

Filozof bir talebesine; fena adamlarla beraber yaşayan ve onlarla düşüp kalkan insanın hali deniz yolculuğuna çıkan insanın haline benzer. Şayet bu adam batmaktan kurtulursa korkulardan korunmaz? Onun için kendini tehlike uçurumlarına atan ve korku kaynaklarına düşüren adam, akıllı olmayan merkeplerden farksızdır. Çünkü tek başına kalan ve yalnız kendi düşüncesiyle hareket eden adam kimsizlik yüzünden ziyana uğrar; akıllı adam ise, akıl ve dirayeti ile başkalarının silah ve ordu ile başaramadıklarını becerir, demektedir.

Dirayetli adam, ne kendinden geri, ne kendinden üstün kimse ile tanışmak istemez. Fakat ferdin reyini de aydınlar için kafi gelmez ve halk için faydalı olamaz.

Hükümdarların hükümdarlık dolayısıyla memleketleri üzerinde hakları varsa filozofların hikmetleri dolayısıyla daha büyük hakları vardır. Çünkü filozoflar bilgileriyle hükümdarlara minnet etmezler. Bilginliği ve utangaçlığı birbiriyle kaynaşmış ve birbirinden ayrılmış iki dost olarak görüyorlar ki, içlerinden biri kaybolunca ikincisi de ortadan kalkıyor. Filozoflara saygı göstermeyen onları ağırlamayan ve başkalarına nisbetle onların kadir ve kıymetlerini tanımayan onları fena durumlara düşmekten korumayan velhasıl onları çirkin hallere uğramaktan esirgemeyen kimse aklını oynatmış, dünyasını kaybetmiş, bilgili insanlara zulmetmek yüzünden cahiller arasına düşmüş insanlar olur, denilmektedir.

Kelile ve Dimne kitabında, insanın hayvanlar arasında dört sıfatla ayrıldığı belirtilmektedir. Bu sıfatlar ise; Hikmet, İffet, Akıl ve Adalettir. İlim, Edep (her türlü yanlışlıktan korunmanın yollarını öğrenmek), Reviyyet (düşüne düşünce tedbir bulmak kabiliyeti), hikmet bölümüne girer. Hilm (Hiddet edince nefisine hakim olmak) Sabır Vakar (Bir hedefe doğru yükümlükte ağır ağır davranmak) Akıl bölümündedir. Haya (utanmak) Kerem (cömertlik) Siyanet (kendini kötülüklerden korumak) İzzeti Nefis (nefsini her alçaklıktan üstün yaşatmak) İffet bölümündedir. Doğruluk, iyilik, murakabe (kendini kontrol etmek) ve güzel huy, adalet bölümündedir.

Yazara göre hikmet öyle bir definedir ki, harca harca tükenmez; öyle bir ambardır ki, hiçbir vakit yoksulluğa uğramaz. Dilini tut, çünkü selamet dilini tutmaktır ve boş sözden çekin çünkü akibeti pişmanlıktır.

Bilim adamına yaraşan hareket dilini tutmaktır. İnsan için en faydalı şeylerden biri, kendini, aklına nisbetle kadrini bilmesidir. İnsan için en faydalı diğer bir şey ilgili olmadığı şey hakkında söz söylememesidir. İnsanın en çok rahat ettiği mukadderata teslim olmasıdır. Söylenen bir sözden dönülmektense, söylenmeyen bir söze hakim olmak çok daha iyidir. O sözü söyleyene hayret ederim ki, lehinde ise işe yaramaz, aleyhinde ise onu helaka uğratar. Söz ağızdan çıktı mı bana hakim olur. Ağzımdan çıkmadıkça ben ona hakimim.

İnsanın gölgesine sığındığı en değerli varlık dilidir, denilmektedir.

Kitabın daha sonraki bölümlerinde; bilgili adama gereken bilgisi ile önce kendini terbiye etmesi ve bilgiyi yalnız başkalarını faydalandırmak için edinmemesidir. Yoksa herkesin suyundan içtiği halde kendine hiçbir faydası olmayan su kaynağına benzer ya da en güzel ipeği yaptığı halde bu ipeğin kendine bir hayır dokunmayan ipek kozası gibi

olur. Çünkü dünyada herkes tarafından elde edilmesi ve başkalarından esirgenmemesi gereken şeyler vardır ki, bilim, servet ve iyilik bunlar arasındadır. Velhasıl bir işin peşine düşen kimsenin o işten bir sonuç beklemesi ve sonuca varması, orada durması ve ileri gitmekte aşırı davranmaması gerekir. Çünkü bu gayeyi gözetmeyerek ilerleyen kimse ancak yolda kalır, deniliyor.

Dünyada yaşayan kimsenin bilhassa üç şeye düzen vermesi için çalışması icap eder. Birincisi geçimini, ikincisi insanlarla münasebeti, üçüncüsü de ölümden sonra iyi bir hatıra bir hoş seda bırakmasıdır. Bazı sıfatlar da vardır ki, her kimde bulunursa hiçbir işi doğrulmaz. Bunlardan biri tembellik, ikincisi fırsatları kaçırmak, üçüncüsü her söze inanmaktır.

Başkalarının tecrübesine güvenerek ona inanan ve bu tecrübeyi kendisi geçirmiş gibi ona inanmakta ileri gidenler, kendi tecrübelerine inanmakla beraber bu tecrübelerin gerçek mahiyetine akıl erdiremeyenler olaylar karşısında ne yapacaklarını bilmeyerek hepsine inananlardır. Akıllı başında olan kimseye gereken, kendi ihtiraslarına kapılmamak herkesin sözünü doğru diye kabul etmemek, bir işte şaşırды mı yanlış üzerinde ısrar etmeyerek doğruyu arayıp bulmak, gerçeğin aydınlanması için uğraşmaktır.

Akıllı olan kimseye gereken kaza ve kadere inanarak basiret dairesinde hareket etmek, kendi nefsi için dilediğini başkası için dilemek, kendi nefsinin iyiliğini, başkasının kötülüğünde aramamaktır. Çünkü böyle yapan kimse, tacirin ortağından gördüğünü görür, denilmektedir.

Yazar kitabında üç şey vardır ki, bunlara ancak ahmaklar cüret eder. Bunlardan çok az kişi kurtulur, demektedir. Bunlar ise; 1. Padişaha arkadaş olmak, 2. Kadınlara güvenmek, 3. Tecrübe için zehir içmektir. Bilginler devleti güçlkle tırmanılır fakat güzel meyveli ağaçlarla kıymetli mücevherlerle faydalı otlarla beraber yırtıcı aslanlarla kaplanlarla, kurtlarla korkunç ve zararlı her şeyle dolu olan bir dağa benzetirler. Bu dağa tırmanmak çok güçtür. Fakat orada yerleşmek daha da güçtür. Yazara göre akıllı kimse bir iş olmadan bir bela başına gelmeden çaresini bulandır. Yoksa olması beklenen işin çaresine bakılmadan gerçekleşmesi beklenilmiş olur.

İnsanlar üç türüdür. Birincisi dirayetlilerdir. Biri daha dirayetlidir. Biri de acizlerdir. Dirayetlilerin birincisi bir mesele ile karşılaştığı zaman şaşırmayan, sapıtmayan ve mutlak bir çare, bir çıkar yol bulup o meselenin içinden çıkandır. Fakat daha dirayetli kimse meseleyi oluştundan evvel anlayan ve ona göre hazırlanan bunun için işi olmadan evvel gözönüne getirip onu ne kadar büyütme mümkünse büyüten ve

meseleyi olmuş gibi karşılayarak dert gelmeden derman bulan, derdi daha uzaklarda iken yok eden kimsedir. Aciz olan ise tereddüt eder, aman zaman der ve nihayet helak olur. Gerçi acele ile telaş ile bulunan çare kar etmez. Fakat akıllı kimse aklın göstereceği yoldan ümidini kesmez ve uğraşmaktan vazgeçmez.

Fena olan kimse layık olduğu yere yükselinceye kadar iyi ve faydalı görünür. Buraya yükseldi mi daha ilerisine varmak ister. Bilhassa hain ve suçlu kimseler böyledir.

Yapılan işlerin en hayırlısı sonu en iyi olandır. Nasıl ki, kadınların iyisi kocasına en uygun olanıdır. Meth'in en iyisi de iyi insanın ağzından çıkmıştır. Devletin ve nimetin en hayırlısı nankörlük karışmayandır. Ahlâkın en hayırlısı kötülükten korunmaya en çok yararandır.

Dostlar arkadaşlar arasında fesat çıkaran kimse adamın beslediği yedirip içirdiği ve okşadığı yılan gibidir. Bu yılanın eninde sonunda yapacağı şey sahibini sokmaktan ibarettir. Akıllı ve civanmert kimselerle düş kalk ve onlardan ayrılma, dost edineceksen akıllı ve civanmert kimseyi seç. Onu bulamazsan seçtiğin kimse civanmert olmasa da akıllı olsun ya da akıllı değilse civanmert olsun. Çünkü hem akıllı hem civanmert olan kimse kâmil bir insandır.

Bilginler diyorlar ki, sevmediğin kimseden uzaklaş. Allah'tan başka kim var ki, iyiliği ancak iyilikle, güzelliği ancak güzellikle karşılar diyen yazar iyiliğin karşılığını insanlardan bekleyen kimse ancak yok-sulluğa uğrar. Çünkü yaptığı iyiliği Allah için yapmamış ve iyiliği mukabilinde karşılık beklemiştir, demektedir. Mesleğimizin temel fesle-felerinden biri de bu değil midir. Bizler vermek için toplanmıyor muyuz? Harici alemde aynı davranışı göstermiyor muyuz?

Kelile ve Dimne kitabında Hint Filozofu yazar devamla şunları söylemektedir:

Kim inanılması icap eden şeye inanır, inanılmakla karşılanması icap eden şeye inanmazsa kendisini kölesine veren ve beklenen kadına benzer.

Yapmasını icap eden işlerden başkasını yapanlar bir hiç sayılmaya layıktırlar.

Bedbaht ona derler ki, işleri bilmez, kötülüğe uğradığı zaman ona karşı gelmez, hain o kimseye derler ki, düşmanı onun hilesinden kurtulamaz ve düşmanın eline düşünce kabahatsiz bile olsa onu öldürmekte tereddüt etmez.

Yalancı ona derler ki, olmayan şeyi söyler, söylenmeyen ve yapılmayan şeyi yapar, benim sözüm apaçık dostdoğrudur der. Bir kabahat yü-

zünden azaba uğrarsan, bu azap seni yıldırmasın, çünkü bu suç yüzünden dünyada ceza çekmek ahirette bu suç yüzünden ceza çekmekten daha hayırlıdır.

İnsan kötülükten korunmak hususunda ciddiyet göstermeyi asla ihmal etmemeli, bilhassa suç işleyen bir kimsenin suçunu müdafaya yanaşmamalıdır.

Aklı başında olan kimse dostlarını her şeyden üstün tutar. Hayır işlemek yolunda en büyük yardım dostlardan gelir. Bir felaket baş gösterdi mi, dostlar onu paylaşır. Düşman ile arkadaş olmak ve barışmak yerin içinde bir yılan taşımak gibidir. Onun için akli başında olan kimse düşman ile dost olmaktan çekinir. Dostluk iyi kimseler arasında çarçabuk temelleşir güçlkle yıkılır. Bu dostluk bir altın maşrapa gibidir. Zor kırılır kolaylıkla tamir edilir. Kötülükler arasındaki sevgi ise çarçabuk yıkılır ve güçlkle yamanır. Bu dostluk topraktan yapılan bir maşrapa gibidir. Birdenbire ve önemsiz bir sebepten kırılır ve bir daha işe yaramaz civanmert olan kimse civanmert kimse ile dost olmak ister. Kötü kişi ise ancak bir menfaat ya da bir korku yüzünden başkalarının dostluğunu kullanmak ister. Çünkü dostlarla beraber olmaya denk hiçbir zevk yoktur ve dünyada onlardan uzak kalmak kadar insanı üzecek bir şey bulunmaz.

Her iyilik akıllı ve basiretli kimsenin yoldaşdır. Tembel olan ve kararsızlıktan kurtulamayan kimse hiçbir vakit iyiliğin arkadaşı olamaz. Bir kaç şeyde devam ve sebat yoktur. Yaz bulutunun gölgesi, kötü kimselerin dostluğu, kadın sevgisi, yalan haber, bol para, temelsiz bina gibidir.

Dünyada yaşayanlar içinde en fazla seilmeye lâyık olanlar kardeşlerin ve arkadaşların iyisiyle yurtlarını şenlendiren kendilerini sevindiren ve kendileri tarafından sevindirilen arkadaşlarla düşüp kalkarak onların işlerini ve ihtiyaçlarını gözetleyenlerdir. Civanmert bir kimse sürçerse ona ancak civanmertler el uzatırlar.

Hak peşinde koşanlar, aleyhlerinde de hüküm verilse muratlarına ererler. Batıl üzerinde olanların lehinde hüküm verilse de felah bulamazlar. Dünya adamının dünyadan alıp götüreceği şey ne servettir ne de dosttur. Ancak yaptığı iyiliktir.

Balta ile ağaç kesilir; fakat, ağaç yeniden yetişir. Kılıç eti yaralar ve yara kapanır. Fakat dilin açtığı yara kapanmaz ve tedavi kabul etmez. Ok, insan vücuduna saplanır sonra çıkarılır fakat, insanın kalbine işleyen söz okları bir kere saplanır ve saplandığı yerde kalır. Her yangını söndürmek mümkündür. Ateş su ile, zehir panzehir ile, hüznün sabır ile, aşk ayrılık ile söner. Fakat kin ateşi asla sönmez.

Beydeba, kitabında dostluk üzerinde şunları söylemektedir. Dostlar iki türlüdür. Birincisi bir şey gözeten, ikincisi zora dayanan dostluktur. İkisi de menfaati arar ve zarardan korunur. Birincisine güvenilir ve emniyet edilir. İkincisine ancak bazı sıralarda güvenilir fakat, bazı sıralarda ondan çekinmek lazımdır. Hemen her kim bir kimse ile dost olduktan sonra onunla arkadaşlığını keserse kardeşliğin semeresini kaybeder. Dostlar da, arkadaşlar da onun kardeşliğinin sağladığı faydalardan mahrum olurlar. Nice aşikar dostluklar vardır ki, iç yüzünde düşmanlık gizlidir. Ve bu düşmanlık aşikar düşmanlıktan daha şiddetlidir. Dosta dost denilmesinin sebebi ondan hayır umulmasıdır. Düşmana düşman denilmesinin sebebi düşmanından faydalanılmak ümidiyle ona dostluk gösterilmesi ve düşmanın zarar getirmesinden korktuğu zaman ona düşmanlık gösterilmesidir.

İçki kin ve öç hisleriyle tutuşan kimsenin gösterdiği yumuşaklık ve güler yüzlülük onun en korkunç hıncı beslediğini göstermekten başka bir işe yaramaz. Kin ve öç hisleriyle hareket eden bir kimsenin bağışladığı emniyete güvenmek değil, belki o emniyetten korkmak sakınmak ve uzaklaşmak gerekir. Hislerini yenmeyi bilmeyen kinini unutmayan ve onu bir daha hatırlamayıp, gönlünde ona yer vermeyecek şekilde kinini boğmayan kimseden hayır umulmaz.

İNGİLTERE BİRLEŞİK BÜYÜK LOCASININ KURULUŞUNUN KISA TARİHÇESİ

Günen İPEKÇİ

1717 yılında mevcut mason localarının durumunu beğenmeyen biraderler arasından 4 loca ve bazı biraderler (bu bazı biraderler birçok tarih yazısında unutulmaktadır) toplanıp bir büyük loca kurdular. Mütevazı kişiler olan bu kardeşler kendilerinin nüfuz sahasını Westminster City'den itibaren 10 millik bir alanı kabul etmişlerse de 1729 yılında Hindistan'da Bengal'de, 1730 yılında Amerika'da New York, New Jersey ve Pensilvanya'da localar kurulmuştur.

1751 yılında bu büyük locaya bağlı olmayan bazı localar büyük locanın çalışmasını beğenmediklerinden birleşip bir ikinci büyük loca kurmuşlardır. Kendilerinin geleneklere daha bağlı olduklarını iddia ettiklerinden kendilerine Ancients (Eskiler) ve ilk büyük locaya Moderns (Yeniler) adını vermişlerdir. Masonik literatürde bu iki büyük loca bu adlarla anılır. Zamanla masonlar iki ayrı büyük loca olmasından memnun olmamışlar ve birleşmesine çalışmışlardır. Ancak 18. yüzyıl boyunca bir kaç kere birleşmek için toplantılar yapılmışsa da bir sonuç alınamamıştır. Ancak 19. yüzyıl başlarında iki büyük locanın büyük üstadlarının kardeş olmasının da etkisiyle 1813 yılında bu birleşme olabilmıştır. Birleşmeden sonra iki büyük loca ritüellerinin birleştirilmesi için bir komisyon kurulmuş ve komisyonun hazırladığı ritüel İngiltere'de ilk defa olarak basılı resmi ritüel olmuştur. Bu res-

mi ritüelin basılmasından gaye o zamanki iletişim eksikliği dolayısıyla bütün localara yeni ritüelin başka şekilde bildirilmesi imkânı olmamasıydı. Ancak bazı localar kullandıkları ritüeli bırakmak istemişler ve bu yüzden de bugün İngiltere'de bir kaç ritüel bulunmaktadır.

Yukarıda belirttiğim gibi 1815'ten önce İngiltere'de basılmış resmi ritüel bulunmamaktadır. 18. yüzyıl boyunca çıkarılan ritüeller halkın masonluğa olan ilgisinden yararlanıp para kazanmak isteyen kişiler tarafından basılmıştır. Ancak bazı kardeşler bunları alıp üstlerinde localarının ritüeline uydurmak için tashihler yaparak kullanmışlardır. Bu şekilde tashihli ritüellere halen arşivlerde rastlanmaktadır.

W. A. MOZART'IN ÖLÜMÜ - CİNAYET Mİ?

Dimitri ATANASOF

W. A. Mozart'ın ölümünden hemen sonra Viyana'da ölüm sebepleri ile ilgili tereddütler başlamıştı.

Ölümünden bir kaç yıl sonra ise Salzburg'da ölüm sebeplerini araştırmak üzere bir "Mozart Araştırma Cemiyeti" kurulmuş, hayatı ve bilhassa ölümü ile ilgili çelişkileri araştırıp mevcut yazışmalar, günlükler, resmi belgeler vs. değerlendirilmeye başlamıştı. Mozart'ın bazı dostlarının kayıtları vefatından çok sonra, bazıları ancak 1945 senesinde meydana çıkmıştı. Martin Vogel "Müzik tiyatrosu" isimli kitabının 4. cildinde Mozart'ın zehirlendiğine dair son derece etkili emareler veriyordu. Bunlardan en esaslılarını bugünkü yazımda belirtmek istiyorum.

Mozart, Salieri için son derece büyük bir tehlike teşkil etmiştir. Salieri hem yetkisini hem de Vi-

yana'daki Burgtheater'deki yerini kaybetmekten korkuyordu. İmparatorun baş orkestracı olmak büyük itibardan başka bir müzik öğretmenin maaşından 1000 kat daha fazla bir ödenti de vaad ediyordu.

1790 senesinde Mozart'ın "cosi fan tutte" operası, 1791 İmparator II. Leopold'un Prag'taki taç giyme töreni için yazılmış olan "Titus" operası ve aynı yıl "Sihirli Flüt" operası da sahnelenmişti. Bütün bunlar neticede büyük bir başarı olup, Mozart'ın Salieri'nin kendi sahası olarak gördüğü Burgtheater'e ayak basması an meselesi olmakta idi.

5 Aralık 1791 tarihinde, Mozart'ın vefatından hemen sonra, Viyana'da ölüm sebebi olarak zehirlenme konusu ilk defa ortaya atıldı. Bir kaç gün sonra aynı dedikodu Mozart'ın düşmandan fazla dostu olan Prag'ta da konu-

şulmaya başlandı. Berlin'de çıkan "Haftalık Müzik Dergisi" 12 Aralık 1791 tarihinde Prag'tan şunu bildiriyordu: "Mozart öldü. - Prag'tan evine hastalıklı döndü ve bir türlü iyileşemedi. İstiska olduğu zan ediliyor ve geçen hafta sonu Viyana'da vefat ettiği bildiriliyordu. Vücutu ölümünden hemen sonra şiştiği için zehirlenmiş olması şüphelerini artırıyor- du.

Ölüm ile beraber Mozart'ın Viyana'daki İtalyanlar tarafından zehirlendiği iddia ediliyordu. Salzburglu araştırmacılar için ölümünün sırları böylece açıklanmış oluyordu. Fakat Mozart'ın ölümünün zorlu olduğunu ispat eden o kadar çok emare vardı ki, bugün herhangi bir mahkeme buna karşı cinayet davası açmak mecburiyetinde kalabilirdi.

Araştırmalara bazı tıp doktorları dahi katılmıştı, fakat kullanılan zehirin hakikaten "aqua tofana" olup olmadığı ve bu zehirin kime ve ne gibi tesir edeceği bugün bilinmemektedir.

Diğer taraftan Mozart çocukken 1765 yılında geçirdiği tifo ve yüzünde izlerini bıraktığı çiçek hastalığından (1767) başka hiçbir ağır hastalık geçirmemiştir. Hayatının bilhassa son dört senesini araştıran Dieter Kerner, birkaç küçük enfeksiyon ve her olgun insanın arasına geçirdiği hafif mide ağrılarından başka hiçbir hastalık belirleyememiştir. Zaten, sağlığı yerinde olmasaydı, 1789 ve 1790 yıllarında yaptığı büyük se-

yahatlerinin yorgunluğuna dayanamazdı. Salzburg'lu araştırmacıların normal bir ölüm sebebi bulmak üzere harcadıkları tüm çabalarına rağmen herhangi bir kronik veya öldürücü hastalığı belirlenememiştir.

1791 senesi Ekim sonuna doğru Mozart kendisinin zehirlendiğinden şüphelenmeye başlamıştı. Eşi Konstanze onu bu düşüncelerinden mütemadiyen vazgeçirmeye çalışıyordu. "Zur neugekroenten Hoffnung" adlı locanın mabedinin açılışı için yazdığı "Laut verkuendet unsere Freude" adlı kantatasını 18 Kasım tarihinde kendisi idare ediyor, 20 Kasım tarihinde ise yatağa düştüğü kayıtlardan biliniyor. Eşi Konstanze'nin kardeşi Nannerl'e yazdığı ve hastalığın gidişini ayrıntılarıyla anlatan mektuplar mevcuttur. Cumartesi'yi Pazar'a bağlayan gecede yeniden öyle kötüleşmişti ki, Konstanze sabaha çıkmayacağından korkup kardeşi Sophie'den yanında kalmasını rica etti. "Bu gece yanımda kal. Yine böyle olursa muhakkak bu gece vefat edecektir. Lütfen yanına gidip ne yaptığını öğren. - Kendime gelmeye çalıştım ve yatağına yaklaştım. Hemen bana seslenip, "Sevgili Sophie, burada olmanız ne kadar iyi. Bu gece kalıp ölümümü seyretmelisiniz," tüm kuvvetimi toplayıp, böyle düşünmemesini söyledim. Nafile -ne söylesem- ölümün tadını artık içimde hissediyorum. Kalmazsanız, sevgili Konstanze'me, kim yardım edecek bana diye" cevap

veriyordu." Mozart - 4 ile 5 Aralık'ı bağlayan gece saat 1'e 5 kala vefat etti. Resmi kayıtları - St. Stefan ölüm göstergesi, St. Stefan ölüm defteri ve Viyana belediyesi ölüm protokolü ölüm sebebi olarak "hitziges Frieselfieber" (döküntülü yüksek ateş) olarak gösteriyordu. Ölüm ilmuhaberini çıkaran kişi evvel emirde bir cinayetlinin işlenmediğinden emin olmalı idi. Ölüm sebebini anlamak için de hekim raporu kullanılıyordu. Doktor, vefat eden şahsın evinde "ölenin adı, hastalık süresi ve hastalığın adını" bildiren bir rapor bırakmak mecburiyetinde idi. Demek ki, "hitzig Frieselfieber" adlı hastalığı Mozart'ın hekimi olan Dr. Closset tarafından bulunmuştu. Dr. Closset Viyana'nın en tanınmış ve aynı zamanda Devlet Bakanı Graf Kaunitz'in özel hekimi idi, bu kadar tanınmış bir kişinin teşhisinin önemi böyle bir raporu ciddi olmadığını kanıtlayamazdı. Viyana Tıp Fakültesi tarafından böyle bir hastalık bilinmiyordu. Closset'in teşhisi bugünkü "soğuk algınlığı veya nevralsi" teşhisine eşdeğerdir.

"Hitzig" kelimesi bütün ateşli hastalıklar için kullanılıyordu. "Friesel" yalnızca herhangi bir döküntü anlamına geliyordu. Her iki belirti birçok hastalık için geçerli idi, fakat kendi kendine hiçbir hastalığı teşkil etmiyordu. Araştırmacılar böyle bir hastalığı Mozart'ın çevresinde ne kadar aradılarsa da, bir daha böyle bir hastalık görülemedi. Kasım ve Aralık 1791'de Viyana'da vefat

sebebi olarak gösterilen hastalıkları araştırarak olursak "hitsiges frielesfieber" yalnız Mozart'ta görürüz. Ayrıca kızamık gibi bir döküntü, yüksek ateş ve titreme nöbetleri Mozart'ın hastalığına hiç benzemiyor. Öte yanda ani istifralar ve vücudunun şişmesi "hitziges Frieselfieber" e hiç benzemiyor. Closset'in teşhisi herhalde bir "mahcubiyet teşhisi" idi. Öyle olduğu o zamanlarda bile hissediliyordu. Speyer'de çıkan "Musikalische Korrespondenz der teutschen Filharmonischen Gesellschaft" mecmuasında ölüm sebebi olarak "Kalp kifayesizliği" bildiriliyor. Berlin'de çıkan "Musikalisches Wochenblatt" ise, bu teşhisin yanında zehirlenmekten söz ediyor: "Zafiyete yakalandığı zan ediliyor, geçen hafta sonu ise Viyana'da vefat etti, vücudunun ölümden hemen sonra şiştiğinden zehirlendiği, konuşuluyordu."

Zehirlenme fikrinin eşi Konstanze tarafından ortaya atıldığı çetli kayıtlardan anlaşılıyor. Günün birinde eşi ile beraber Prater'e gittiklerinden Mozart aniden ölümden söz etmeye başlamıştı: "Artık fazla yaşayamaya cağım. Ben zehirlendim, bu düşünceyi bir türlü kafamdan atamıyorum." diyordu. Mozart'ın II. Leopold'un taç giyme merasimine katılmak üzere hazırlanan Prag seyahatı 1790 Ağustos-Eylül aylarına rastlar. Aynı tarihlerde Salieri de Prag'ta bulunuyordu. Mozart Prag'ta hastalanmaya başlamıştı. Yayımlayıcı

Novello'ların 1945 yılında bulunup 1955 yılında açıklanan günlükleri de bu olayı belirtiyor. Vincent ve Mary Novello 1829 tarihinde Mozart ile ilgili bir gezi tipleyip, Salzburg ve Viyana'yı ziyaret ettiler. Düşüncelerini ayrı ayrı günlüklerine yazdılar. Salzburg'ta Konstanze, kardeşi Sophie ve Mozart'ın ablası Nannerl ile Viyana'da ise Konstanze'nin diğer kardeşi Aloisia Lange ile görüştiler. Salieri'nin adı anıldığı zaman Konstanze: "Vefatından 6 ay evvel Mozart biri tarafından aqua toffana ile zehirlenmiş olduğunu düşünüyordu, dedi. Bir gün ona gelip, bel bölgesinde kuvvetli ağrı hissettiğini, durumunun kötü olduğunu, bir dostunun ona kötü bir su verdiğini ve onu öldürmek istediğini ölüm tarihini tam olarak hesapladığımı itiraf etti." Vincent Novello bu konuşmayı böyle kayıt etmişti. Karısı ise: "Ölümünden 6 ay önce zehirlenmiş olduğundan emin idi. Öleceğimi biliyordum diyordu. Biri bana aqua toffana verip, ölüm tarihimin noktası noktasına hesap etti. Her büyük sanatçı gibi Mozart'ın da birçok düşmanı vardı. Bilhassa İtalyan Operası ile uğraşanlar, Mozart'ın yıldızı parladıkça kendi ışıklarının söneceğinden korktular. Fakat madem ki, Mozart'ı zehirlemek istediler, bu kadar meşhur olmasını beklemeyen, daha çabuk davranmaları gerekirdi." diye yazıyorlardı.

Konstanze onun zehirlendiğinden emin idi; yoksa Novellalar ile

böyle konuşup Salieri'yi katil olarak göstermezdi. Hastalığı ve ölümü zamanında yanında bulunan oğlu Franz Xaver Wolfgang ise Salieri'nin ölüm döşegindeki itirafına rağmen cinayeti her zaman inkâr etmişti. Diğer taraftan öbür oğlu Karl neden müzikle fazla uğraşmadığı sorusuna her zaman: "Babam gibi zaten olamam, kaldı ki, hiç olmazsa beni öldürmek isteyen düşmanım da olmaz cevabını verirdi." Oğlunun bu itiraflarını bir mektupla bildiren Konstanze, cinayete inandığını böylece bir daha ispat etmiş oluyordu.

1824 senesinde artık hayli ihtiyarlanmış olan Salieri, Mozart'ın ölümü ile ilgisini itiraf etmiştir. Tabii ki yazılı veya Noterden kayıtlı hiçbir itirafname mevcut değildir. Yine de son yıllarında Mozart'ı zehirlediğini itiraf ettiği şüphesizdir. Bu itirafın bazı kişiler tarafından ciddiye alınmadığına dair belgeler bile mevcuttur.

1804 senesinden beri Viyana'daki Schottenkirche'de zangoçluk yapan ve hatıralarını kaydeden Joseph Schaefer, Mozart'ın 50'nci ölüm yıldönümü dolayısıyla tertiplenen muhteşem piskoposluk requime hakkında bilgi vermişti. "Dünyaca tanınmış ve şimdiye kadar gelmiş geçmiş en meşhur kompozitör olan W.A. Mozart adına 6 Aralık 1841 tarihinde, ölümünün 50'nci yıldönümü dolayısıyla muhteşem bir tören tertiplenmişti. Katafalk 3 basamak üzere kurulu olup şa-

hane desenleri altın işlemeli kadedife bir örtü ile örtülü idi. Yalnızca 30 yıl süren hayatını anlatan yazılarda vardı. 80 şamdan ve ispiroto kandilleriyle aydınlatılmıştı. Kilise oltarların en büyüğü 12, kilisenin oltarların altısı altışar mum ile aydınlatılmıştı. Çok büyük bir orkestra muhteşem merasime eşlik ediyordu" Bütün bunlar Mozart'ın cenaze töreni hakkında bildiklerimize zıt geliyor. Fakat bizi burada bilhassa ilgilendiren şu yazıdır: "Hayatını kısa oluşu, cinayeti ölüm yatağında itiraf eden Salieri'e bağlanıyor. Mozart Salieri'yi sanatında geçmişti. Bu yüzden Salieri onu yemeğe davet edip, şarabına kattığı bir su ile zehirlemiş ve rakibini bu şekilde saf dışı bırakmıştı.

Salieri'nin vicdan azabını ancak o zamanlar intihar etmenin ne demek olduğunu bilen biri anlayabilirdi. Dindar bir insan için kilise kucagında vefat etmek her şeyden önemli idi. Tüm İtalyanlar gibi çok dindar olan Salieri ise, senelerden beri intihar etmeyi planlamıştı (intihar edenler o zamanlarda kilise tarafından afaroz ediliyordu). 1823 senesi Kasım ayında nihayet jiletle boğazını kesti, kurtuldu ve iki hademe tarafından bakım altına alındı. 7 Mayıs 1825 tarihinde vefat etti. Salieri'nin itirafı ihtiyarlık bunaması olarak kabul ediliyordu. Halbuki bütün bunaması bu itiraftan ibaretti. Oysa hem itirafı hem de intiharı suçluluk hissinden kökenleniyordu.

Salieri için arterio-sklerozdan şüphelenenler ciddi olamazlar. Arterio skleroza yakalanan kaç insan (müziyenler dahil) bir cinayeti itiraf eder?

Salieri'nin itirafı tabii ki, Viyana'da günün konusu olmuştu. Şans eseri elimize bazı kayıtlar bile geçmiştir - nerede ise tamamen sağır olan Beethoven, evinde bir "hatıra defteri" tutuyordu. O defterde;

25 Ocak 1824 tarihinde; Salieri yine fenalaştı, çok perişan. Mozart'ın ölümünden sorumlu olduğunu, ona zehir içindiğini söyleyip duruyor. Kendisine göre, bu hakikattir, çünkü günah çıkarmak bile istiyordu. Demek ki, hakikaten her kötülük layığını buluyordu.

Şubat 1824 tarihinde; Salieri'nin itirafının hiçbir ispatı yoktur. Yine de insanın buna inanacağı geliyor.

-Salieri'nin itirafının doğru olduğuna 100'e karşı 1'e bahse gireyim. Hekim Dr. Closset ile hemen hemen her gün beraber olan Dr. Guldener Mozart'ın ölümünden 33 yıl sonra, ölümüne sebep olarak ateşli romatizma diye bildirmişti. Demek ki, bugün geçerli olarak kabul edilen ölüm sebebi, vefatından 33 yıl sonra belirlenmişti. Ölüm sebebi olarak sık sık ileri sürülen herhangi bir salgın hastalığı için de hiçbir delil bulunamamıştır. Ölüm protokollerinin zamanında herhangi bir salgın hastalığı göstermedikleri gibi 1791 senesi Ekim ayında 848,

Kasım ayında 858 ve Aralık ayında 874 kişinin vefat ettiği bilinmektedir. Ölüm nedenleri ise sadece 6'sında yüksek ateş ve 3'ünde romatizmal ateş idi. Mozart'ın doktorları tarafından belirtilen "hitziges Frieselfieber" yalnız kendisinde belirtilmiştir.

Bilhassa İtalya'da kullanılan ve son Papa'nın ölümünden sonra herkes tarafından konuşulan Aqua Toffana renksiz, kokusuz ve tatsız imiş. Ekseriyet şaraba katılan suya ilave edilirdi. Belirtileri ise şunlar idi: Vücudun çürümesi, kuvvetten düşmek, kilo vermek, yüzün renginin değişmesi, belde ve bilhassa karında sancı, vücutta su toplaması.

Eminiz ki, Mozart Prater gezisinde eşine anlattığını Dr. Closset'te de anlatmıştır. Böylece Dr. Closset, zehirlendiğinden şüphelendiği fakat Aqua Toffana'ya karşı hiçbir şey yapamayacağını da biliyordu. 28 Kasım tarihinde Closset bir konsültasyon yapıp, Dr. Sallaba'yı çağırttı. Dr. Sallaba ise bilhassa zehirlenmelerle uğraşan 19 Nisan 1791 tarihinde adli tıp kürsüsünü resmileştiren hekim idi. (Bu kürsüde bedava doçentlik bile yaptı) Hem Dr. Closset tarafından, hem Dr. Sallaba tarafından herhangi bir civa zehirlenmesi muhakkak tespit edilebilirdi. Bence, mesele zehirlenip zehirlenmediği değil, mesele ne gibi bir açıklama yapılması gerektiği, zehirlendiğinin açıklanıp açıklanmaması idi.

28 Kasım'daki konsültasyon gü-rültülü geçmiş olacak ki, Mo-

zart'ın ailesi "doktorlar hastalığın teşhisi hakkında anlaşamadılar" denildi. En sonunda, ciddi olmayan "hitziges Frieselfieber" teşhisinde karar kılındı. Bu teşhisi ancak hastalığın bazı belirtileri kanıtliyordu ve böylece tamamen yalan sayılmazdı.

Hastalığı ve ölümü sırlarla dolu ise de, Mozart'ın cenaze töreni de tuhaf idi - mezarı ise hiç bilinmiyordu. Mozart'ın cenaze töreni alışılmışın dışında ve tüm yasalara karşın vefatından hemen sonra yapıldı. Ölüm ile cenaze töreni arasında en az 2 kere 24 saat geçmesi gerekli idi, çünkü diri diri gömülme o zamanın korkulu rüyası haline gelmişti. 1791'de geçerli olan yasalara göre ölümle cenaze arasında 2 x 24 saat geçmeli idi. Bu yasaya uyulmama hali istisnai olarak ancak veba ve kara humma idi. Bu yasalara göre, Mozart'ın cenazesi en erken 7 Aralık'ta kalkabilirdi. Yasalar tatbik edilmedi ve cenazenin gömülüp kimsenin artık bir soruşturma yapamayacağı anlaşılana kadar birçok gariplikler olmuştur. Cenazenin 6 Aralık'ta gömülmesi için özel müsaade gerekli idi. Böyle bir müsaade ise ancak döküntülü, ateşli veya herhangi bir salgın hastalık sonucu vefat edenleri veya vefatından hemen sonra vücutları kokmaya başlayanlar veya doktorun raporundan hakikaten vefat ettikleri belirlendikleri için yüksek mahkemece verilebiliyordu. Böyle bir belge tamamen hekime bağlı olduğundan; "Çıkartılan belgede

herhangi bir hata yapıldığında doktor mesul tutulacak ve en ağır cezaya çarptırılacaktır," deniliyordu.

Mozart'ın ölüm sebebi olarak bildirilen hastalıkta hem yüksek ateş hem döküntü mevcuttu. 3'üncü noktası - kötü kokusu - ise, Milano'daki oğlunun kayıtlarından belirleniyor: "Cenazesi vefatından hemen sonra öyle kötü kokuyordu ki, izahına imkân yoktu." Böylece özel bir gömme müsaadesi almak için aranan tüm özellikler mevcuttu. Yoksa bu nedenle mi hastalığı adlandırılmamıştı? Bu aceleden acaba kimler faydalanmıştı? Mozart'ın evinde senelerden beri kapıcılık yapan adam, sorgulandığında hem ölüm gecesinde hem de cenaze gününde havanın çok kötü ve kar fırtınalı olduğunu anlatıyordu. Bu nedenle cenaze törenine ancak çok az dostu ve yarı yoldan dönen 3 hanım katıldığını

söylemişti. Halbu ki kont Zinzendorf'un günlüğü ve Viyana meteoroloji enstitüsüne göre hava kuru, + 3 derece ve rüzgârsız deniliyordu. Nedeni belli olmayan daha bir sürü yalanlar. Bence 1791 senesinde telefon henüz keşfedilmediği ve cenaze alışılmamış bir çabuklukla gömülmüş olduğunu düşünülürse, cenazeye daha fazla kalabalığın katılmadığı hiç de şaşırtıcı olmamalıdır.

Mozart St. Marx mezarlığına gömülmüştü. Mezarı belli değildir, fakat mezarlık kayıtlarından hiç olmazsa sıra numarası bellidir. O sıradaki mezarlar ise o zamanki adetlere göre yer açmak üzere zamanla iptal edilip çıkan iskeletler umumi bir yere yerleştirilmekte idi.

Mozart'ın ölümü ile ilgili sayısız çelişkiler emarelere istinad edilmektedir - zehirlendiğinin ispatı ise kesin değildir.

Faydalanılan Eserler:

1. *Martin Vogel "Mozarts Augstieg und Fall" Musiletheater Band IV, Verlag für systematische Musikwissenschaften (Bonn 1987)*
2. *Wolfgang Hlidesheimer "Mozart" insel Verlag (zweite Auflage 1991)*

HÜR MASONLUKTA SEMBOLLER (1)

Victor MAAG K.:
Çeviren : Remzi SANVER

Bu konferansa İncil'den kısa bir alıntıyla başlayacağım, lakin bunu protestan ilâhiyatçı niteliğime değil, hür mason niteliğime dayanarak yapacağım.

St. Jean'a göre İncil'de şu satırlar okunabilir:

"İlk başta söz vardı. Ve söz Tanrılaydı. Ve söz Tanrı'ydı. Her şey onun tarafından yaratılmıştır ve var olan hiçbir şey, onsuz olmamıştır. Hayat ondaydı ve hayat insanların nuruydu. Nur karanlıkların içerisinde parladı ve karanlıklar onu kabul etmediler. İsmi Jean olan, Tanrı tarafından gönderilmiş bir adam vardı. Nura şahadet etmeye gelmişti ki, bu sayede insanlar imana gelsinler. Kendisi bizzat nur değildi lakin, nura şahadet etmeliydi."

İncil'den yaptığım bu alıntının sebepleri, konferansımın geri kalan kısmında daha iyi anlaşılacak.

(1) *Zürich Halk Üniversitesi, 1984-1985 kış döneminde bir devreyi hür masonluğa ayırmış ve bu müddette çeşitli KK.'imiz haricilere masonluğu tanıtıcı konferanslar vermişlerdir. Bu konferans ise, protestan bir ilahiyatçı olan Viktor Maag K.: tarafından Almanca olarak verilmiş, daha sonra ise İsviçre'nin Alpina Büyük Locası'nın yayın organı olan Alpina dergisinde yayınlanmıştır. Bunu müteakip metin Philippe Vauthier K.: tarafından Fransızca'ya çevrilmiş ve bir kere daha Alpina dergisi tarafından, bu kez Fransızca olarak neşredilmiştir. Yukarıdaki tercüme, işte bu Fransızca metinden yapılmıştır.*

Hür masonluk çok boyutlu bir varlıktır. 8 gündür onu aydınlanma çağının ülkülerinin taşıyıcısı olarak tanıdınız. Bundan sonraki iki hafta boyunca ise hür masonluğun deruni boyutu işlenecek. Aydınlanma çağının rasyonalist tutumu ve ezoterizm: ilk bakışta bu ikisini bağdaştırmak mümkün görünmüyorsa da, her iki düşünce tarzı da masonlukta uyumlu bir biçimde barınmaktadır.

Ayrıca, bütün bu konferanslar dönemi boyunca, masonik felsefeden her bahsedilişte, aydınlanma çağının felsefesi dışında başka eğilimlerin de kendilerini gösterdiğini ve nihayet, aydınlanma çağının ülkülerinin de burada daha geniş bir çerçevede, insanlığa hizmet amacı güden bir felsefe ile yorumlandıklarını göreceğiz.

Fakat bugünkü konumuz masonluğun sembolizması. Felsefe dünyanın çeşitli öğretileriyle uğraşmaktadır. Halbuki sembolizma bir hayat okulu olma görevine sahiptir ve hür masonluğun özü de gözönünde bulundurulursa, çok net bir biçimde bireyin ruhi eğitimini hedefler.

Konferansımın geri kalan kısmında sembol yahut daha suni olarak sembolizma ifadesini kullanacağım. Bu konferansın çerçevesinde, sembol mefhumuna, "soyut bir varlığı temsil eden bir imaj, alegorik temsil, metafor, sembolik hareket" mânâlarını vermek doğru olur.

Daha fazla beklemeden belirtmek gerekiyor: sembolizma ile hür masonluğun hayati ve temel bir belirtisiyle karşılaşırız. Ve ayrıca sembolizma, bize locaların masonik hayatının manevi temellerini hiçbir şüpheye mahal bırakmayacak şekilde anlatır. Dolayısıyla diyebiliriz ki, sembolizma, biraz da, fikirler tarihi açısından hür masonluğun kaynağı, temelidir.

Size bir hafta önce de ifade edildiği gibi, Masonluk, aydınlanma çağının fikir akımlarının en kararlı bileşenlerinden biri olarak gözükmiştir. Bununla birlikte, -kendi özü de gözönünde bulundurularak-, Masonluğu, bu devrin en yüksek noktasında dahi, bu doktrinlerin destekçilerini biraraya getiren bir kulüpler birliği olarak görmek yanlış olur. Tam tersine, en kendine has alanında, geleneklerinde ve ritlerinde, hür masonluk, dün olduğu gibi bugün de, menşei 18. asırdan çok eskilere giden bir sembolizma tarafından karakterize edilmektedir. Elbette ki, bu semboller aydınlanma çağının fikirleri doğrultusunda yeni yorumlara tabi tutulmuşlardır, lakin özleri, tamamen farklı bir menşeleri olduğunu açıkça göstermektedir.

O halde nereden geliyorlar? Bu "temel öz" kaç yaşındadır? Bunun cevabını elde edebilmek için kendimizi uzun süre sorgulamamız yahut da uzun uzun araştırmamız gerekmez. Esasen "hür mason" ismi bu kurumun kendisinin ve sembollerinin kökenini izaha kafidir.

Eğer bugünkü haliyle tanıdığımız hür masonluk 1717 ile 1723 seneleri arasında Londra'da kuruldu ise, bu bir hiçten değil, daha önceden

mevcut olan bazı grupların birleşmesiyle olmuştur. Bu gruplar uzun süredir mevcuttardı ve bizzat kendileri, kendilerini Freemason, yani Hür mason olarak adlandırıyorlardı. Zira, devrin iktidarına karşı geniş hürriyetlerden istifade eden ortaçağ inşaatçılarının birlikleri de bu isimle çağrılıyorlardı. Burada söz konusu olan, taş yontucularının loncalarıydı. Geriye bakarsak, bunların faaliyetlerini yüksek roman ve ilk gotik dönemlerin mimari tarzına yani, 12. asrın sonu ve 13. asrın başına kadar takip edebiliriz.

Bu taş yontucularının loncalarının vazifelerinin en asili, ortaçağ katedrallerinin inşa edilmesiydi. 18. asrın başında, bu inşaatçı birliklerinden arta kalmış bazı gruplar mevcuttu. Mesela bunların bir kısmı Londra'daydı. Ve bu Londra'daki gruplar, ilk büyük locayı kurmak için birleştiler ve 1717 ile 1723 seneleri arasında, istikbali nasıl tasarladıkları hususunda düşündüler.

O gün Londra'da doğan ve daha sonra dünyaya yayılan hür masonluk, sadece, o grupların atmaya cesaret ettikleri kararlı adım, yani, 8 gündür bahsettiğimiz "masonik anayasaya saygı" kararı açısından bir yenilik arzeder.

Bu adımın manası ve önemini kavrayabilmek için, 1717'den evvel mevcut olan hür mason cemiyetlerinin özelliklerini incelemek icap eder.

Bunlar, asırlar boyunca inşaat mesleğinin insanların loncaları şeklinde mevcut oldular. Lakin zamanla bunların içeriği, yavaş da olsa değişmeye başladı. Bu evrim şöyle izah edilebilir: katedral inşaatının altın çağı artık geçmişte kalmıştı. İnşaatın antik geleneğinin taşıyıcıları olan kalifiye taş yontucuları icra-i sanat etmekte gittikçe zorlanıyorlardı. Bu loncaların tabiriyle, "mesleği" bilen ve icra edenlerin sayısı gittikçe azalıyordu.

Bu, -bir diğer alışılmış tabirle-, loca yahut atölyelerin tamamen ortadan kaybolmamaları onların kendilerine has gelenekleriyle izah edilebilir. Esasen bu devirden uzun müddet evvel, başka mesleklerden olan ve inşaat işiyle hiçbir alakası bulunmayan insanlar, kendilerini taş yontucuları loncalarına kabul ettirmişlerdi. Zira bu kuruluşlarda esen kardeşçe ve bilhassa manevi hava ve hüküm süren fikir hürriyeti onlara çok uygun geliyordu.

Böyle bir derneğin faaliyetlerine iştirak ise, localardaki mevcut alışkanlıklara riayet edilmesine bağlıydı. Bu da, bu tarz bir cemiyet yaşamının ritüelik ve sembolik tarafına iştiraki gerektiriyordu. Eski localar bu prensibe sıkıca bağlıydılar. Bir aday meslekten gelme bir taş yontucusu olsun yahut olmasın, birliğe yeni kabul edilen çırak taş yontucularıyla aynı şartlara tabi tutuluyordu.

İşte çağdaş masonluğun 18. asırdaki doğuşunu mümkün kılan sebep budur. 1717/23 seneleri arasında Londra'da, bu mecburiyete uyulmasına ve meslekten gelme bir tek taş yontucusu kalmasa dahi eski taş yontucu loncalarının ananevi iç yapılarının canlı tutulmasına, sembollerile ritlerinin yaşatılmasına karar verildi. Böylece manevi dünyanın mesleğin ölümünden sonra dahi, bir zamanlar meslekten gelme inşaatçılar tarafından yaratılmış olduğu gibi yaşamaya devam etmesi mümkün olabilmişti.

Hür masonluğu anlayabilmenin anahtarlarının birinin karşısında bulunuyoruz. Esasen yukarıda bahsedilen karar, aydınlanma çağının ülkülerinin hiçbir şekilde bu cemiyetlerin tek meşgalesi olmadığını, tam tersine, bunların, menşei aydınlanma çağında olmayan ve eski katedral inşaatçılarının hayatının bir tevarüsünü yansıtan bir şeyleri canlı tutmak arzusunda olduğunu kanıtlar.

Pek tabiidir ki, Ortaçağda doğup gelişmiş olan bu sembolizma, 18. asır masonlarının, başkasına aktarılamayacak bir temel direk, cemiyetin özü olarak gördükleri bu tevarüsü tek başına yansıtmaz. Yine de bu cemiyetler, locaların eski hayatının manevi ve sosyal karakterinin muhafaza edilebilmesi için bunun uygulanmaya ve üyelerin bütünü tarafından anlaşılmasına devam edilmesi gerektiğine inanırlar.

İşte bu sebeptendir ki, temel masonik hücre, günümüzde de, atölye veya aynı manaya gelen loca ismini taşır. Bu son terim, atölye manasına gelen ve kıta masonluğu tarafından da aşağı yukarı hiçbir değişime tabi tutulmadan alınan "lodge" kelimesinden doğmuştur. Ve sadece hür mason locaları değil, başka tip localar da bulunan İngiltere'de uzun zamandan beri olup bitene tamamen paralel olarak, günümüzün kıta Avrupa'sında da Odd Fellow ve hatta pek iyi bir üne sahip olmayan P2 "locası" gibi çok çeşitli localar mevcuttur. Çağdaş hür masonluğun sembolizmasının katedral inşaatçılarının localarından tevarüs ettiğini gördükten sonra, böyle bir inşaatçılar birliğinin özü ve yaşam tarzı hakkında bilgi edinmenizi faydalı görüyorum. Onların sembollerini anlayabilmenin en iyi yolu bu olacaktır.

Bu "mesleğin" üyeleri, kökü umumiyetle, daha da eski olan, inşaatçı keşişlerinin düzenine dayanan bir çeşit düzen oluşturuyorlardı. Bu katedral inşaatçılarının loncalarının üyeleri üç sınıfa ayrılmışlardı: ustalar, kalfalar ve çıraklar.

İlkel gotik çağdan bu yana, bu inşaatçı birlikleri nesilden nesile bir şantiyede taş yontucularının himayesinde, yani bir atölyede çalışıyorlardı.

İşte bu sebepten bu çalışma birimleri atölye ismini almışlardı. Bunlar dışarıdan gelmiş insanları bir araya topluyorlardı. Bunların arasında

evlenip oraya yerleşenler de vardı. Esasen, burada muhafazakar bir bakış açısıyla, harici bir zihniyete göre yaşıyordu ancak dinî bir teşkilatlanma hiçbir şekilde söz konusu değildi. Buna mukabil bütün üyeler iki zorunlu sınıra uymak zorundaydılar. Bunlardan birincisi Allah'ın şanına yapılan ortak eserdeki ortak mesuliyet ve çalışmaların paylaşılan riskiydi. İnşaatın mukavemeti ve dengesi elbette ki, çalışanların mesleki bilgisine, paylaştıkları mesuliyet hissine ve her birinin kendi payına düşen işe gösterdiği hassasiyete bağlıydı.

Bu tarz bir cemiyetin yapıları bir birim olarak ayakta kalmasını temin eden ikinci sınır ise sosyal bağlardı. Bu bağlar birliği bütün azaların ritüele göre kabul edilip, gösterişle tekris edildiği bir kardeşlik birliği haline getiriyordu.

Cemiyetin azaları umumiyetle, gerekli kültürel ortamı temin edecek şekilde dekore edilmiş ve şantiyeye mümkün olduğu kadar yakın kurulmuş lokallerinde toplanıyorlardı. Bu lokal umumiyetle, üslubu ve dekorasyonu itibarıyla bir belediye sarayı, bir birlik merkezi yahut da kaliteli bir burjuva eviyle karıştırılabilecek bir binada bulunuyordu.

Bu lokaldaki toplantılar, cemiyet hayatının ifade ettiği mânîyla sınırlı kalmıyordu. Elbette ki, bunun da yeri vardı, lakin yukarıda da belirtildiği gibi bu inşaatçı birliklerinin kendilerini bir nevi harici kuruluş yapan tabiatı, çok daha derin nitelikli tecrübeler gerektiriyordu.

Ortaçağ, antikitenin inşaat sanatı kaidelerini almış olduğu gibi, bu sanatı icra edenlerin ortak entelektüel ve manevi yönelme prensibini de almıştı. Bu meslek, taşıdığı manüel görünümün yanında mistik ve dini bir cepheye de sahipti ve bu locaların içinde de görülüyordu. (Bu sadece antikite devri için geçerliydi). Bu inşaatçılar eserlerinin başarısını, dini seleflerinin de yapmış oldukları gibi, St. Jean Baptiste ve St. Jean l'Evangeliste'in himayesine sunuyorlardı.

Böyle bir himaye Ortaçağ'da gayet tabiiydi. Hristiyanlıkta her yerde, koruyucu olarak seçilen bir azizle mümkün olduğu kadar yakın ilişkiler kurulmaya çalışılıyordu. Bu azizin şahsiyetiyle meslek arasında manidar bir ilişki mevcuttu. Yardım eden, koruyan, mesleki faaliyetleri yönlendiren, tehlikeleri uzaklaştıran ve herşeyi mutlu bir sona ulaştıran öbür dünyadaki koruyucuya kendisini yakın hissetmek, herkesin arzu ettiği bir şeydi. Ve genel olarak geçerli olan bu bakış açısı, katedral inşaatçıları için daha bile geçerliydi. Zira yüklendikleri görevler insanüstü bir enginlik gerektiriyordu. Bugün eserlerini seyrederken, bunu hepimiz hissederiz.

Maddenin ve boyutların acımasız dünyasında, taştan müteşekkil malzemeyi, mimarın zihin, hesap ve azimle bulduğu fikre çevirmek ve ona tamamen hakim olmaya dayanan görevi gerçekleştirebilmek için, insanüstü bir desteğe güvenebilmek şarttı. Fakat bunun ötesinde bu in

sanlar, eserin başarısının, birliğin bütün üyelerince paylaşılan bir manevi inanç birliğine bağlı olduğuna yürekten inanıyorlardı.

Bu inancı birliğin saflarında canlı tutmak, ona durmaksızın yeni bir kuvvet vermek, üyelerin her birinin mesuliyet hissini beslemek, korkunç başdönmelerine yol açan yüksekliklerde ve çok tehlikeli şartlarda inşaat öğelerini yerlerine koymaya dayanan bir iş için gerekli koşuyu koruyabilmek; toplantı lokalindeki konvanların başlıca gayesi buydu. Bu konvanlar "âme pensante" denilen mimar yahut da onun vekili tarafından idare ediliyordu. Bu sıfatlar, bugünkü şantiye başı yahut usta başına tekabül eder.

Bu manevi gayelere erişebilmek için Ortaçağ atölyelerinde neler yapıyordu? Antikitenin zanaatkar birliklerinde kullanılmış olan ve Ortaçağ insanları için manevi bir bakış açısıyla son derece anlamlı kalmış olan vasıtalar kullanılıyordu. Bu insanlar esasen her dış görünüme bir iç varlığın ve her maddi gerçeğe bir manevi gerçeğin tekabül ettiğine ve biri olmadan diğerrinin olamayacağına inanırlardı. Bu kurama göre tüm tabiat ve kainat makrokozmosu, insan ise mikrokozmosu oluşturuyordu. Ve insan, ancak duygu ve hareketleri kainatla uyum içerisinde olduğu zaman gerçekten var oluyordu. Eski inşaatçı birlikleri için bu inançlar, eserlerinin kozmik kanunlara uymalarını ve aynı zamanda insanın selameti için Tanrının oluşturduğu plana şahadet etmelerini gerektiriyordu.

İşte bu sebepten katedral ve onun inşasına çalışan loca, yaradılışın strüktürü yani makrokozmosla ve aynı anda da Allah'ın insan üzerindeki eseri yani mikrokozmosla uyum içerisinde olmak zorundaydı.

Öte yandan, Süleyman Tapınağının teolojik imajı daima, Tanrı'ya gerçek saygının ilk örneği olarak yüceltilmiştir.

İşte bu sebepten devrin insanları gotik katedrali hristiyanlığın kefilisi, Süleyman Tapınağının ideal seviyedeki tamamlanması olarak algılıyorlardı. Fakat aynı zamanda, inşa edilecek katedral kainatın ideal bir yansıması da olmalıydı. İşte bu sebepten inşaatçılar, kainatın temeline hakim olduklarını düşündükleri her çeşit temel geometrik şekli, mimari unsur olarak kullanıyorlardı. (daire, üçgen, kare, dikdörtgen, düzgün çok kenarlılar vb.); ayrıca çizdikleri çeşitli yapıklar ve hurmaları, hayvanlar ve bitkiler aleminin çeşitliliğini simgeliyorlardı.

Ve kiliselerde niçin sadece meleklerin değil lakin asık suratlı şeytanların da resimlerinin yer aldığı sorulara cevap vermek kolaydır; herşey, sembolik olarak, katedralin kainatın yoğunlaştırılmış bir özeti olduğunu, kainatın kozmosu temsil ettiğini anlatmaya yöneliktir.

Fakat bütün bu süsleyici motiflere gelmeden evvel, inşaatın temelini tespit etmek gerekiyordu. Bunun için de İsa'nın haçı seçildi. Böylece inşa edilecek bina, haç işareti altındaki kozmosu temsil edecekti. Haç ise tamamen Hz. İsa'nın sembolüydü. Katedral şunu ifade ediyordu: İsa'nın imparatorluğu altındaki dünya.

İnşaatın müteakip etapları, tabiatıyla şu şekilde geliyordu: evvela İsa'nın sembolü olan haç, bunu temel alıp üzerine inşa edilen kozmos. Bu sıra, İsa'nın kainat dahil her şeyin yaratıcısı olduğunu ifade eden İncil'den yapmış olduğum alıntıyla fevkalade uyum içerisindedir: "Herşey onun tarafından yaratılmıştır(söz). Ve var olan hiçbir şey on-suz olmamıştır." Buradan itibaren, katedral inşaatçılarının St. Jean'a göre İncil'e duydukları yakınlığı anlayabiliyoruz. Esasen kiliselerini, St. Jean'ın İsa ve kainat anlayışına tamamen uygun olarak inşa ediyorlardı.

Eserin anlaşılması açısından , yeterince konuştuk, lakin uyumlar üzerine oturtulmuş bu düşünce tarzının bütünü-daha doğrusu bu uyumlar gizemi-bir paralel daha çizmeyi gerektiriyordu: dış dünyaya insanın gönlünde yaşayan bir iç dünya tekabül etmeliydi. "İç, dış gibidir" Bu prensip bize ortaçağ simyasından geçmiştir. Ancak ifade etmek gerekir ki, bu prensibe göre hareket edenler sadece simyacılar değildi. Bir dış eserin (opus externum) bir iç esere tekabül ettiği fikri, simyacılar dışında da ifade ediliyordu. Bunlardan biri de inşaatçı atölyele-riydi.

Eğer inşaatçı atölyeleri için bir iç eser bir dış esere tekabül etmeliyse, bu olsa olsa taştan yapılmış katedrallere tekabül eden inşaatçılar birliği olabilirdi. Sadece, mevcudiyetini Allah'ın şanına yükselen bir katedral olarak algılayan bir cemiyet, taştan katedrallerin yükselmesinde çalışmak hakkına sahip olabilirdi.

Ve her taş yontucusu, bu mistik karşılıklılığa uygun olarak sadece madde olan taş üzerinde değil, içi temsil eden kendisi üzerinde de çalışmakla yükümlüydü. Anlıyordu ki, bizzat kendisi, Tanrı'nın şanına gerçekleştirilen ideal kardeşlik tapınağında inşaat unsuru olabilmesi için her gün yontulması gereken ham taşı temsil ediyordu. Bu aynı zamanda, kendisinin de insan olarak benzerleriyle uyum içerisinde olabilmesini simgeliyordu. Bu sembolizma bütün gücünü korumuş ve günümüze kadar da evrensel olarak muhafaza edilmiştir. Masonluğun özünü ve birliğini temsil etmektedir.

Katedral inşaatçılarının atölyelerinin tabiatına ve davranış tarzlarına şöyle bir göz attıktan sonra, şunu teyit edebiliriz: 18. asırda, operatif masonluğun yani katedral inşaatçılarının dış çalışmalarının kaybolduğu devirde, Londra locaları bir manevi tapınağın yükseltilmesi-

ni öngören bir çalışmayı yüklenmeye karar verdiler. İşte bu sebepten bu semboller dünyası ve bugünkü localardaki kullanımını, çağdaş hür masonlukla eski taş yontucu atölyeleri arasında doğrudan bir bağ teşkil eder.

Taşın maddi çalışma atölyesi sessiz kalabilir. Locaların toplantı lokalinde gerçekleştirilen sembolik çalışma daima canlıdır. St. Jean locaları daima faaliyetlerini Kainatın Ulu Mimarını şanına yapılan bir manevi tapınağın yükseltilmesi olarak görmüşlerdir. Halâ bugün cetvel, 24 kısımlı cetvel, gönye, tesviye, pergel gibi taş yontucusu aletleri locaların davranışlarının doğruluğunu, içlerinde yahut dışlarında bulunan, bugünkü yahut istikbaldeki dünyaya karşı tutumlarını ölçmeye yarayan vazgeçilmez sembollerdir.

Acaba hür masonun davranışları, hisleri ve düşünceleri, Kainatın Ulu Mimarının şanına yükseltilen manevi tapınağa inşaat elemanı olarak girebilmesi için gereken ham taşını yani egosunu yontma işini yapmasına müsaade edecek tarzda mıdır? İşte bunu incelemeye bir hür masonu mecbur eden şey, sembolik olarak, bu kontrol aletleridir.

İşte bu sebepten günümüzde halen, tekris edilen her masonun eline bir taşçı çekici verilir ve sembolik olarak, ham taşı yontmak üzere ilk darbeleri vurması istenir. Lakin bu vuruşlar gelişigüzel darbeler şeklinde değil, ölçülü bir şiddet ve kontrollü bir tempoyla olmalıdır zira arzu edilen, şahsiyetin sembolü olan bu taşın küçük parçalara bölünmesi değil, tapınağın inşaatında kullanılabilmesi için gereken şekli almasıdır.

Bu arada bir şeyi de belirtmek istiyorum: bu sırada dışarıdan geçen ve içeride olanlara kulak kabartan birinin, kapıların arkasında olup bitenden bir şey anlayamayacağı lakin çekiç seslerini duyacağı muhakkaktır. Masonların karanlık dolaplar çevirdiği, şeytanı değilse bile ruh çağırdıkları söylentilerini güçlendirmek için de daha fazlası gerekmez.

Bir Loca binasında çalışmaya çağrılan zanaatkârlardan, orada çekicinin yanında bir İncil, bir büyük metal gönye, bir pergel ve bir tabut olduğunu duymuş olan bazı basit zihinli kişilerin nezdinde bu söylentiler o kadar kesinlik arzetmiş ki, bunun üzerine yemin dahi edebilirlerdi.

Madem ki çekiç darbeleri üzerindeki yanlış anlamayı ele aldık, tabut hakkındaki yalan yanlış iddiaları niçin atlayalım? Hür masonluk, iş hakikate gelince, hakiki olaylar hususunda, ne olursa olsun hiçbir çekinme duymaz. Tam tersine, bunlara en akılcı cevabı korkusuzca arar; tabutun, ölümle ilgili bir mizansenle hiç alâkası yoktur. Zaten her masonik merasimde de asla kullanılmaz. Ancak "hayatta olmak" şeklin-

deki geçici durumumuzun ve bir gün öleceğimizin sembolü olarak bir ritüelin esas kısımlarından birini temsil eder.

Bütün hayatları boyunca, fani oldukları gerçeğiyle yüzyüze gelmeye cesaret edemeyen çok sayıda insan vardır. Masonik ritüel böyle bir kaçışı hür masona yasaklar. Lakin bunun ümit kırıcı tarafıyla da insanları sınırlamaz; tam tersine, bu hususta doğru fikirlere sahip olan herkese, hristiyanlığın müjdesinin temeli olan yeni bir hayat ümidini verir.

Ancak masonluğun ölüme ve öbür dünyaya dair sembolizması, sadece "şimdi" ve "bugün" tabirleriyle sınırlı değildir. Tam tersine "ben" için, onlarsız ruhun genç kalamayacağı muhtelif ölüm ihtimalleri ve mecburiyetleri sunar. Masonik sembolizma, -özellikle tabutla ilgili olanı-, hür masonu hürriyetçi bir tarzda iç ruhi evrim hadisesine dair problemlerin bütünüyle karşı karşıya bırakır. Goethe bunu şu şekilde anlatır:

*Uzun zaman tereddüt ettim
Fakat sonun da boyun eğdim
Yaşlı adam toprak olduğunda
Bir yenisi günü görüyor
Ve bunu uzun süre yaşamadıkça,
Bu ölümü ve bu yeniden doğumu
Kararmış bir dünyada
Mutsuz bir misafir olacaksın.*

Katedrallerin inşaatının kozmosu simgelediği fikrine bir an geri dönelim. Bu manâda loca, "iç dış gibidir" ilkesi doğrultusunda bir kozmos, sayısız manevi kaynağa sahip küçük bir evren gibi davranmalıdır. Loca, çıraktan atölye başkanına, en basit ruhtan en felsefi olanına, kendisine dinin anlattıklarını aşan hiçbir soru sormayandan tabiatın ve kendi ruhunun sırlarını araştırma tutkusuyla bir simyacı haline gelmiş olanına kadar herkesin kardeşleri arasındaki ve kendisine uygun düşen yeri, layık olduğu itibar ve hürmeti bulduğu bu kainat olmalıdır. Uzun lafın kısısı, katedrallerin inşaatına katkıda bulunan camcılar, simyacı değillerse neydiler?

Ve esasen böyle bir loca, çok çeşitli insanları toplayan bir kainattı. Dolayısıyla, aydınlatma çağından çok önce bu ortamda hoşgörü ve o devirde rastlanılması beklenmeyecek bir çeşitli tabiattaki fikirlere açıklık hüküm sürmeliydi. Evet, doğrulayabiliriz; aydınlanma çağına duyulan genel alakaya yol açan şeylerin çoğu, daha evvelki asırlarda locaların temsil ettiği kapalı ortamdaki günlük alışkanlıkların bir neticesiydi. Dolayısıyla, doğmakta olan spekülâtif masonluğun aydınlanma çağının felsefesini bu kadar coşkuyla benimsemesinde şaşırarak bir şey yoktur.

Bir kısmını sizin de tanıdığımız ve bugün halâ kullanılmakta olan çeşitli sembollerle, inşaatçı birliklerine evrene benzer bir yapı verme arzusu arasında elbette ki bağlantılar mevcuttur.

Her şeyden evvel, taş yontucusunun çok sık kullandığı iki avadanlıktan bahsetmek gerekir; gönye ve pergel. Sembolik planda ise, bu ikisi spekülâtif masonun "ham taşı işleyebilmesi" yani düşünüş tarzını, arzusunu ve hareketlerini insanlığa ait masonik ülkülere uydurabilmesi için vazgeçilmez iki avadanlıktır.

Mesela dünyevi gerçeklerin yerinden oynatılmaz bir temelini, birincil önemde bir yaratıcı prensibi oluşturan dik açı, bütün zamanlar boyunca sağlam bir inşaatın olmazsa olmaz denecek en tabii şartını temsil etmektedir. Sembolik plana aktarırsak, bunu şu şekilde ifade edebiliriz: ham taşı işlemek isteyenler, arzularını, amaçlarını ve muhakeme güçlerini, adalet dürüstlük ve iyi ahlakla temsil edilen dik açının sınamasından geçirmeye dikkat etsinler. Dik açı ve onu temsil eden gönye her çeşit insanlı cemiyetin vazgeçilmez, ayrılmaz unsuru olan adaletin ve doğruluğun sembolüdür.

Lakin gönye, pergelle tamamlanmalıdır. Pergelin operatif masonlukta birinci kullanımı yani uzunlukların ölçüsünün, daha doğrusu birbirlerine oranının hesaplanması, sembolik planda tali bir rol oynar. Buna mukabil ikinci kullanımı çok daha önemli bir sembolizmaya sahiptir: pergel, daire çizmeye yarayan bir alet olarak benzerlerine sevgi ve saygının, sadece aynı fikirleri paylaşan insanlara doğru belirli bir yönde değil, her yöne, iyi niyet sahibi bütün insanları birleştirecek şekilde açılmanın ve yönlenmenin sembolüdür.

Pergelin ikinci bir sembolik değeri de vardır; çizgiler ve doğru parçaları cetvelin ve dereceli cetvelin yardımıyla tespit edilebilir ve hassasiyetle ölçülebilirler. Cetvel doğruluğuyla aklı ve sağduyuyu, onun vasıtasıyla çizilen düz çizgi de davranışlarımızın makullüğünü temsil eder. Aynı şekilde, dik açı iki dik doğru parçasından oluşmuştur. Doğruluğun ve doğru olan her şeyin bir mantığı vardır. Peki ya fedakârlığın, iyiliğin, acımanın, affediciliğin, teselli etmenin? Halbuki, gerçek insanlık adalet olduğu kadar sevgiye de muhtaçtır. Doğruyla yalnız çürütülemez, ölçülerine olduğu kadar, yine sevgiye de muhtaçtır.

İnsanî karakterdeki bir cemiyet yaşamı için bu manevi mefhumlar dürüst bir adli teşkilat kadar vazgeçilmezdir.

İşte pergel sembolik olarak bütün bunları anlatır. Çizdirdiği çemberin çevre uzunluğu, belirli bir sayıdan yola çıkarak matematiksel olarak kesin bir doğrulukla hesaplanamaz. Pi sayısı rasyonel bir sayı değil, ondalık kısmı sonsuza giden bir kesirdir. Ve muhakkak ki, bir daire bir doğru değildir. Ve masonluğun daireye özellikle önem verip onu çok saygı duyulacak bir sembol olarak görmesi aslında çağdaş dünyada genellikle gözden kaçan çok önemli bir ikazdır: herşeyi, sadece akıl ve mantık sayesinde elde edebileceğini zannetme.

Tamamen akılcı bir insan, gerçeklerden ve hayattan uzaklaşmış bir yaratık, manen özürlü bir varlıktır. Eserlerinin büyüleyip baştan çıkarması mümkündür. Lakin uzun vadede bir çözüm getirmekten acizdir. Doğru hakikat ve devamında doğru adalet, sadece aklın, kalbin, içgüdünün ve öngörünün dengelenmesi, kalbin akılcı ve akılcı olmayan fonksiyonlarının ortak hareket etmesi halinde ortaya çıkarlar.

Aydınlanma çağı, sık sık ve büyük bir hoşnutlukla, akıl tapınağını yükseltmek arzusunu ifade etmiştir. Akıldan kastedilen sadece zeka ve idrak değil aynı zamanda vicdani ve kalbi hareketler olduğu müddetçe bu arzu müspet olarak telakki edilebilir. İşte bu sebepten hür masonluk temkinle akıl tapınağından pek bahsetmemeye çalışır. Kendisine hedef olarak, gerçekleşmesi aklın ve kalbin yani gönyenin ve pergelin temsil ettiği değerlerin denetimi altında mümkün olabilecek bir insanlık mabedi inşaatını seçer.

Buraya kadar söylediklerimiz, vasat bir zekanın ürünü olan beylik sözler, klasik nasihatler, sadece iyi niyetle onaylanabilecek hedefler hatta coşkusuz bir ahlâkçılık intibasını uyandırabilir. Aslında, eğer masonluk bu iki sembolü her durumda bir üçüncüsüyle desteklemeseydi, bu intibanın doğru sayılması gerekirdi. Esasen bu iki sembol, bir üçlemenin sadece ikinci ve üçüncüsüdürler. Ve bu üçlemenin birincisi de İncil'dir.

İncil'in yorumu hatta okunması hür masonluk tarafından kiliselere ve her masonun bireysel mesuliyetine bırakılmıştır. Onun uğraşısı İncil'den kanun gücünde olan dogmalar çıkarmak, mezheplerin yerine geçmek yahut yeni bir mezhep olmak değildir. Hür masonluk evrensel ve elbette mezhepler üstü olmalıdır.

Hür masonluk için İncil sadece saf bir semboldür: dünya üzerindeki ilahi otoriteye, akla, kuvvete, güzelliğe, uhrevi gizeme yani yarattığı esere sağlam maddi, fikri ve manevi bir yapı veren kainatın ulu mimarına bir gönderme. Ve bu ebedi kanunlar ne şekilde her yaradılışı ve

her yarattığı kendilerini meydana getiren kökene ve iradeye doğru yöneltiyor? Bunu keşfetmek. İşte insanın görevi budur. Lakin buna ancak bu sonsuzluğa açılarak, kendisini bu sonsuz, ezeli ve ebedi kaidelerin yönlendirmesine bırakarak muvafak olabilir; gerçekte çıraklığı boyunca yapmaya çalışacağı da budur. İşte İncil sembolünün hür masona öğrettiği bunlardır. Buraya kadar, hür masonların ateist oldukları iddiasını da değerlendirmiş olduk. Bir mezhep, kendi dogma ve diğer varsayımlarına dayanarak bizi dinden çıkmış olarak görebilir. Bu mezhep hangisi olursa olsun, ortada değişmeyecek bir gerçek vardır; hür masonluk ve hakiki ateizm bir arada barınamazlar.

"Tanrısız İlahiyat" isimli garip canavarı ise ilahiyat fakültelerinin ve akademisyenlerin araştırmalarına bırakıyoruz. Bizim için Kainatın Ulu Mimarı yani dünyanın ilahi bir temeli olmaksızın sembolizmimizi ayakta tutabilmenin imkânı yoktur. Asında insan hem ateist olduğunu söyleyip hem de gayesi her masonik merasiminde kullanılan formülün de ısrarla belirttiği gibi ideali Kainatın Ulu Mimarının şanına eser vermek olan bir cemiyetin içinde bulunabilir.

Eğer İncil, gönye ve pergelden müteşekkil bu üç sembolün öncelik sıralarına göre bir grafiğini çizmek istersek, tepesinde İncil'in bulunduğu, iki taban açısında da gönye ve pergel olan bir üçgen elde ederiz. Peki bu semboller üçlemesi hangi nispette dahili olduğu kadar da harici, insanlık için olduğu kadar da tabiat ve kozmos için vazgeçilmez olan varoluş şartlarını temsil eder? İşte bu üçlemeye paralel olarak düşünülen ikinci bir semboller üçlemesi çok net olarak bu sorunun altını çizer.

İncil, gönye ve pergel tarafından sembolize edilen yaradılışın ezeli ve ebedi kanunları çerçevesinde, şu fani varlığımız, şu ölümlü dünyadan geçişimiz geceyle gündüzün, çalışmayla dinlenmenin ritminde, vermaye almanın, gevşemeyle kasılmanın arasında cereyan ediyor. İşte bütün bu vakıalar ve günlük davranışlar güneş, ay ve üstad üçlemesiyle temsil edilebilir. Bu sembolizma, İncil'den bir pasajı ima ettiği bilinince daha iyi anlaşılır. Bu pasajda (genése 1:16) Tanrı'nın güneşi güne hükmetmek, ayı ise geceye hükmetmek için yarattığı söylenir. Hükmetmek, aslında burada aydınlatmak manasında olmalıdır. Bu üçlemenin üçüncü elemanı üstad tarafından temsil edilmektedir. Üstad, birinci derecede, eski taş yontucu atölyelerinde olduğu gibi, locanın üstadı, görevli üstad-ı muhteremi manasına gelir. Görevi locayı idare etmek ve manevi varlığıyla aydınlatmaktır. Bir taraftan üstad, diğer taraftan da ay ve güneş arasındaki bu yakınlaşma, bütün loca tarafından aranan hedefi de hatırlatmalıdır: kozmik düzenle bütünleşmesinin bilincinde olmak.

Fakat *üstad* kelimesinin bir başka manası daha vardır. Kısaca *üstad* aynı anda hepimiz, hatta her insandır. Gün güneşe, gece ise aya, onlar tarafından aydınlatılmak için verilmiştir. İnsana ise, dünyadaki hayatı verilmiştir. Verilmiştir ki, ona mesuliyetle sahip olsun, hakim olsun ve güneşin günü, ayın da geceyi aydınlattığı gibi aydınlatılsın. Ancak böyle yaparsa ölümsüz *Üstad*'ın çağrısına cevap verip "kendi nurunu parlatabilir" (Matt V, 14-16). Böylece kendi bireysel kaderi, kainat için çizilmiş planın çerçevesinde ifadesini bulur.

Bu noktada, bahsetmiş olduğumuz iki semboller üçlemesinin birbirine bağlı olduğunu zira her ikisinin de her şeyi, zamanı olduğu kadar uzayı da idare eden bir yaratıcı arzuya değindiklerini ve bu değinmeden ahlâki bir davranış türettiklerini farkedebiliriz. Dolayısıyla bu iki üçlemeyi temsil eden üçgenleri birleştirip, birini diğerine göre biraz eğip, çaprazlaştırabiliriz. Böylece simetrik, dengeli ve kozmозun görüntüsüyle uyumlu bir şekil, bir altıgen ortaya çıkar. Şimdi böylece, dünyanın düzeniyle hayatın düzeni arasındaki uyumla ilgili temel efşaneyi anlatan sembollerin en karışığıyla karşı karşıyayız.

Bu noktaya gelmişken, sembollere yönelik temel bir mefhumu anlayabilmek için bir an duraklayalım. İki seriden oluşan bu üç sembolün kozmolojik ve ahlâki içeriğinin açıklanması, bugün yaklaşık 15 dakikamızı aldı. Oysa ki mason, sembolü görür ve bunun içeriğini, anlatmak istediğini bir bakışta yakalayabilir. Ve bir saniyeden daha kısa bir sürede, bu içerik "ham taştan" sahip olduğu bilgilere ve hatta bütün bildiği sembollerin kapsadığı mefhumlara eklenir. Bu işlem, masonda, bu hususta bir konferans dinlemesine gerek kalmadan gerçekleşir.

Ancak, bu hususta belirtmek gerekir ki, mason çıraklığı boyunca bir ya da daha çok akşamlar boyunca kendisinin bu iki semboller üçlemesini anlayabilmesinin temellerini temin edecek bir eğitim almıştır. Çıraklık devri, kendisini sembollerden, bunların onu varlığına ve hayatın manasına dair temel sorgulamalara götürebilmek amacıyla vermek istediklerini alabilmesi için hazırlamıştır. Ve sembolleri bir kere tanıdıktan sonra, bunlar kelimelere gerek kalmaksızın işlevlerini her seferinde yeniden yerine getirirler. Sembol, kendisine karşı izlenim alıcı bir tutum gösterildiği oranda, doğrudan doğruya insanın ruhiyatına etki eder.

Yeni bir parantez açalım: altıgen hususunda en az tabut hakkında olduğu kadar büyük bir yanlış kanaat yaygındır. Esasında bu altıgen sadece hür masonlukta mevcut değildir. Davut'un yıldızının İbrani amblemi onun eşidir. Bu tesadüf, yahudilikle masonluk arasında olduğu

farzedilen -hatta doğrulan- karanlık bağların mevcudiyeti iddialarının doğmasına sebep olmuştur. Bu tez, hür masonluğun yahudi kökenli olduğu ve beynelmilel yahudiliğin yayılmasını temsil ettiği üzerine inşa edilmiştir.

Bu sözde beynelmilel yahudilik hakkındaki dedikoduların doğruluğunu ölçmek benim uzmanlığımın dışındadır. Yalnız size altıgenin masonluktaki önemi hakkında söylediklerimin sizi bu masonik yıldızın ne İbrani Davut'un yıldızıyla ne de İsrail Devletinin amblemiyle hiçbir alakası olmadığına ikna etmeye yeteceğini düşünüyorum.

Pek tabiidir ki, hoşgörü ilkemiz doğrultusunda Yahudiler de diğer herkes gibi masonluğa kabul edilirler ve zannediyorum ki, diğer herkes gibi kendilerini burada rahat hissederler ve onlar da bizim içinde yaşadığımız şu küçük evreni zenginleştirmek için gerekli hassasiyeti gösterirler. Öte yandan, İsrail'de, Arap yahut Hint ülkelerinde olduğu gibi milli hür mason locaları mevcuttur.

Yahudiler, Müslümanlar ve Hindular hür masonluğa sahip çıkmış ve sembol olarak İncil'in yerine kendi kutsal kitaplarını koyarak onu kendi dinî hislerine uygun hale getirmişlerdir. Lakin bizim St. Jean masonluğumuz bunların hepsinden öncedir ve kendisine temel olarak buraya kadar tarif ettiğimiz kökleri almıştır. Biz de bu kökleri inkâr etmek istemiyoruz, edemeyiz de.

Masonluk bundan başka yıldız cinsi ve yine kendisine bir dizi hoşnutsuzluk yaratıcı faraziyenin yakıştırıldığı bir sembol daha kullanır. Bu bir beşgen yahut beş kollu yıldızdır. Altıgenin, üç ya da dört yapraklı yoncanın ve daha birçok şeklin olduğu gibi bu sembol de gotik vitray ve kemerlerin süslenmesinde tercih edilmiştir. Muhakkak ki, gotik katedrallerin ustabaşları için bu beşgenin çok derin bir manası vardı. Çağdaş hür masonlar onların mirası arasına bu beşgeni de en büyük sembollerinden biri olarak katmışlardır. Katedral inşaatçılarının kozmolojik düşünce dünyasından türeyen geleneksel kullanımı, bunu kesinlikle doğrular.

Bu beşgenin, bolşevizmin kızıl yıldızıyla bir benzerlik göstermesi sebebiyle bazıları bu ikisi arasında bir bağ kurmak gibi tuhaf bir tarihe aykırılık göstermişlerdir. Bu kişiler masonluğu komünist dünya ihtilalinin gizli bir müttefiği olarak görmüşlerdir. Ve komünizmin etkisi altındaki bölgelerde hür masonluğun diğer her çeşit hürriyet hareketi gibi acımasızca takip edildiğini bilmeleri gerekmesine rağmen, bu üslubu kullanan kişilere de rastlanır.

Bundan da iyisi var: beşgen kara büyüde kullanılmış ve halâ kullanılmaktadır. Bu sebepten bu şekil aynı zamanda teke kafası adıyla da ta-

nır. Bu, bazı şaşkınlığın hür masonları kara büyüye inanmak ve şeytana tapmakla suçlamaları için yeterli bir sebep olmuştur. Beşgenin büyü hususunda içinde taşıdıklarını anlayabilmek için, Babillilerin astronomik gözlemlerine kadar geri giden bir din ve kültür tarihi dersi gerekir. Lakin bu işi burada yapmayacağız.

Beşgenin hür masonluk için neyi temsil ettiğini bulmaya çalışırsak teke kafasını büyücülere, kızıl yıldızı da bolşeviklere bırakıp katedrallerin eski ustabaşlarına doğru dönmemiz ve onlara hangi sebeple bu sembolü Allah'ın evlerinin üzerine koymayı tercih ettiklerini sormamız gerekir. Zamanını beşgen ve bu temel üzerine kurulabilecek şekilleri incelemeye adanmış insanlar bu sorunun cevabını uzun süre aramadan bulabilirler.

Her şeyden evvel bu şekil en küçüğünden en büyüğüne çok kesin ölçüler içerisinde kendisini hem içinde hem dışında sonsuz olarak tekrar edebilmeyi temsil eder. Bu bile bu şekile, kozmik harikaların yaratıcısı kanunların mükemmel sembolü sıfatını vermeye yeter. Bu aynı zamanda, titreşim halindeki bir telin çıkardığı her sesin alt ve üst armoniklerini içerdiklerini de hatırlatır.

Ayrıca beşgen her kısmının altın sayısının oranlarına, -eskilerin "sectio iquea"sı- göre oluşturulmuş olması itibarıyla iyiden iyiye mükemmelliğin sembolü olmuştur. Sürekli oranlar olarak da adlandırılan bu ideal ölçüler beşgende tam on defa mevcuttur.

İlk çağlardan bu yana altın kesit kusursuz uyumun bir ölçüsü olarak görülmüştür. İşte bu sebepten eski ustabaşları binalarını umumiyetle uzunlukları, genişlikleri ve yükseklikleri bu oranlarla uyum içerisinde olacak şekilde tasarlamışlardır. İşte bu sebepten beşgen ve altınkesitin on temsili, ortaçağ atölyeleri için pankozmik uyumun mührünü, mükemmelliğin ışıklı bir hulasasını ifade ediyordu.

O devirde, sadece bu oranın evrende sonsuz defa mevcut olduğuna değil, aynı zamanda kainatın mikrokozmetik temsili olan insan vücudunda da bulunduğu inanılıyordu. Bu umumi uyum hissi her insanı bu uyumu aynı zamanda ruhi alanda, insani ilişkiler alanında gerçekleştirmeye itiyordu. Bu gerçekleşme sosyal hayatta karşılıklı ilişkilerin uyumuyla, bireysel planda da düşüncelere, duygulara, arzulara, güzele ve kuvvete karşı tezler oluşturmak yoluyla oluyordu.

Beşgenin kozmik sembolizması üzerine size verdiğim bilgilerin yeterli olduğunu düşünüyorum. Zaten masonik sembolizma konusunu bir gecede tamamlamayı ne arzu ediyorum ne de mümkün görüyorum. Bu-

nunla beraber hedeflemiş olduğum -ve tek mümkün olan hedef olarak gördüğüm- arzumu, yani size masonik sembolizmanın özü ve localardaki kullanımı hususunda mümkün olduğunca objektif bir fikir verebilmeyi başardığımı zannediyorum.

Bununla beraber, bu hususta edindiğimiz izlenimleri tamamlayabilmek için özel bir konudaki mülahazalarımı ifade etmeye kendimi mecbur hissediyorum. Hür masonluğun semboller dünyasının bütünü, birleştirici unsurunu kendisine bir yanından diğerine işleyen ışıklar sembolizmasında bulur. Evvelki açıklamalarımın ışığında bunu anlamamız kolaylaşacaktır.

Güneş, ay, üstad üçlemesinin masona kendi sorumluluğu altında olan küçük dünyasını aydınlatmasını emrettiğini görmüştük. Fakat masonluk kesinlikle bilir ki, hiç kimse almadığı bir şeyi veremez. Ve birey, kendi hayat sahasını aydınlatmak için gerekli olan ışığı ne güneş ne de aydan bekler.

Güneş ve ay sadece birbirlerini karşılıklı olarak tamamlayan ve aklın ve kalbin ışığını temsil eden sembollerdir. İnsanın kendi ışık taşıyıcı kaderini gerçekleştirebilmesi için ihtiyacı olan ışık ise sadece her türlü temsilin ötesinde ışıldayan ve en güzel dîni şarkılarımızdan birinin tanımıyla "yaratılmamış ışığın berraklığında" olmalıdır. Her mason, bu sığfata layık her insan, nurunu ister Allah adı altında, ister dünyanın ruhu adı altında isterse de gnostiklerin yaptıkları gibi, ama kesinlikle bu kaynaktan almalıdır. Masonluğun üyelerine durmaksızın hatırlattığı işte bu ışık (nur) kaynağıdır.

Ortaçağ inşaatçılarının St. Jean Baptiste'i mesleklerinin hamisi olarak seçtiklerini zira İncil'in onun için "kendisi ışık değildi lakin ışığa şahadet etmeliydi" demiş olduğunu görmüştük. Bu, dikkati ışığın üzerine çekmeliydi şeklinde de yorumlanabilir. Bu tamamen St. Jean masonluğunun ışık hususunda takındığı tavidir. İşte bu sebepten ritüel çalışmalar esnasında İncil locada herhangi bir şekilde konmaz; tam tersine İncil'in nur üzerindeki bütün hülasasının bulunduğu bu sayfa, St. Jean'a göre İncil'in giriş sayfası açık olarak yerleştirilir.

Hür masonluğun, kendisinin gerçekleşebilmesi için vazgeçilmez gördüğü ışık sayesinde bakışını üç boyutlu dünyanın ötesine çevirdiği gerçeği, İncil kökenli olmayan komzolojik sembollerinden biri vasıtasıyla çok açık olarak anlatılmıştır. Ortaçağ inşaatçıları gnostiklerden evrenin yedi küresini temsil etmesi gereken yedi derece sembolünü almışlar ve bunu bazen çok büyük boyutlara ulaşan eserlerin gerçekleştirilmesinde birçok defalar kullanmışlardı.

Bu dereceler sembolizmasını alarak, çağdaş masonluk kendisine St. Jean İncil'inin ve gnostik yazıların her birinin kendi üslubuyla anlattığı ve esasen Masonluğun algıladığı şekildeki ışığın kaynağının sonsuzlukta, sonsuz yörelerde olduğu gerçeğine karşı duyarlı olma imkânı tanır.

Bu, dünyasında ortaya çıkmayı arzulayan bir masonun bu ışığı araması ve ona aklı ve ruhunu aydınlatmaya müsaade etmesi gerektiğini ifade eder.

Hanımefendiler, beyefendiler. Konuşmamdan, masonik sembollerin anlatıcı gücünün özünü anlayabilmek için İncil'i incelemek gerektiği intibasını edinmiş olabilirsiniz. Bu gerçektir lakin kimseyi de şaşırtmamalıdır. Bu sembolizma, manevi dünyaları ve ahlaki ölçüleri büyük ölçüde İncil'in ruhu ve bakış açısıyla şekillendirilmiş insanlar -masonlar- tarafından ortaya konmamış mıydı? Masonluğun ilk çağ ilim ve bilgeliği üzerine derin bir bilgisi olması bu gerçeği pek değiştirmemişti.

Tek bariz değişiklik, masonluğun bazı kiliselerin resmi tedrisatıyla olan ilişkisi arasındadır. Bu, çağdaş hür masonluk için olduğu kadar, eski operatif atölyeler için de geçerlidir. Unutmayalım ki, artık eskisi kadar önemi kalmayan 1723 nizamnamelerinin yazarı Anderson da bir Presbiteryen rahibiydi. Ve bugünkü localarımız saflarına şu ya da bu kiliselerden birine bağlılığı inkar edilemeyecek insanları kabul etmektedirler. Fakat bu localar bununla birlikte herhangi bir sebepten ötürü asla ya da artık bu kiliselerden hiçbirleriyle bağlantısı olmayanları da üyeleri arasına alırlar.

Fakat masonik sembolizmanın felsefesinde, bunlar da diğerleri gibi yaşamları boyunca ham taşlarını Kainatın Ulu Mimarının şanına işleme yükümlülüğünü kabul etmişlerdir. Ve onların da bu şantiyede, protestanlarla, katoliklerle ya da yahudilerle aynı haklara sahip olarak yerleri vardır. Bunu şöyle teyit edebiliriz; hür masonluk mevcut olduğundan beri localar hristiyan birliğini kiliselerin hayal dahi edemeyeceği bir ölçüde gerçekleştirmişlerdir. Onlar ki, hristiyanlığın sadece bir kaç eğilimini dahi birleştirmekte bunca zorluk çekmektedirler. Ayrıca masonik ökümeniz (hristiyan kiliselerini birleştirmeyi onaylayan akım) asla küçük görülmemesi gereken bir avantaja da sahiptir; dünya politikasında söz sahibi olmayı arzu eden fikirlerin kurnaz politikalarına alet olma tehlikesini bertaraf etmiştir. Bu durum günümüzde kiliselerimizin ökümenizmi için maalesef geçerlidir.

Bu konuşma boyunca bakışlarımızı masonik sembollerin görevi ve üzerine çevirdik ve dikkatimizi onların söze başvurmaya gerek bırak-

mayan böylece kendilerini çağlar ve zamanlar üstü kılan doğrudan doğruyalıklarında odakladık.

Netice olarak şu tespiti de ilave edebiliriz; değişik din ve mezheplerden insanlar masonik sembolizmada buluşup ortak bir yol tutabilirler. Semboller, sonsuzluğa yönelmemiz hususunda bize sevgiyle yardım ederler. Zira sonsuzdan geliyoruz ve şu dünyadaki yolculuğumuzu sonsuzluğa doğru yapıyoruz. Ve işte semboller, zamanın ölçsüzlüğünde yolumuzu kaybetmemize mani olan yol gösterici levhaları, koruyucuları temsil ederler.

Localarda Verilen Konferanslar

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
İSTANBUL			
İdeal	Aktan Okan	Akıl ve Hikmet Rehberliğinde M... luk.	6.1.1992
Kültür	Ömer Çeliker	Sevgi Denince YUNUS EMRE	20.12.1991
	Aydın Tuncay	20. YY. konusunun tek örneği : Türk Dil Devrimi	17.1.1992
	Gürdal Çeliköz	... Birlikte yaşayabilmenin anahtarı Hoşgörü	31.1.1992
Ülkü	Kayhan Armağan	Mevlana ve Şiir	13.2.1992
Hürriyet	Reşit Ata	Temêle Konan Taş	21.1.1992
	Cem Kum	Mesleğimizin Dünü	3.3.1992
Sevgi	Dündar Erendağ	1965 Olayları	24.2.1992
Atlas	Roland Kunzewitch	Harp ve İnsanlık Ahlakı	19.2.1992
	Yomtov Garti	İlirî ve Gizemlilik	4.3.1992
Müsavaı	Can Gökdoğan	Ümit Işığı Laser	10.1.1992
	Can Gökdoğan	Yorumlar	21.2.1992
Libertas	M. Sarter	Türkiye Masonluk Tarihine Bakış	4.12.1992
Hakikat	Yani Skarlatos	Serbest Düşünce	23.1.1992
	Yani Kalamaris	Çevrecilik ve M... 'luğun Çevreciliğe Katkısı	20.2.1992
	Andon Parizyanos	Arkaik Çağ Felsefesinin Gelişmesi. II. Kısım	5.3.1992

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
Ahenk	Turhan Arsel	Tasavvuf ve Masonluk	18.12.1991
	Necmi Karakulluĉu	Masonlukta aĉdaŐ Düşünce	26.2.1992
Fazilet	Cavit Yenicioĉlu	aĉdaŐ Dünyada M...ik	
		Düşüncenin Yeri ve önemi	14.1.1992
	Gökhan Töre	Tekamülün Yollarını Arama	28.1.1992
	Erol Türkgenç	Dünyada Mekan, Ahirette İman	7.2.1992
	Murat Bilgen	Masonluk ve Erdemler	25.2.1992
Delta	Murat Menemenli	Pazarlamada Yeni Ufuklar	13.2.1992
	Alber Bilen	Çevre Soyrunu ve Biz	10.2.1992
	Barlas Tolan	Türk Gençliĉi ve sorunları	24.2.1992
	Ediz Hun	Çevrenin Dünü, Bugünü ve Yarını	9.3.1992
Sadık Dostlar	Adnan Tuatepe	Sütunlar...	9.1.1992
Ülkü	Cemal Ark	Genetik ve İnsanliĉın	
		Mutluluĉuna katkısı	21.1.1992
	Murat Bilgili	Ölüm	4.2.1992
	Nezih Rona	Doĉa ve Ekonomi	18.2.1992
	Coşkun Gözender	200. ölüm yılında Mozart Birader	3.3.1992
Şefkat	Mete Őar	Mason Oldukmu?	3.3.1992
Hümanitas	Emin Gören	Masonluk Ülküsü	28.1.1992
	Aleksandros Kapudaĉ	Yeni Avrupa Anlayışı	8.11.1991
	Marko Benbanaste	Atatürkçülükte Millet ve	
		Milliyetçilik Kavramı	19.11.1991
	Leon Levi Coşkun	Özgürlük Kavramı	3.12.1991
Hulus	Dimitri KarakaŐ	M...luĉun Felsefesi Bölüm III	18.12.1991
	Dimitri KarakaŐ	M...luĉun Felsefesi Bölüm III	23.12.1991
	Dimitri KaracakardeŐler	Masonlukta Disiplin	23.12.1991
	Dimitri KarakaŐ	"M...luĉun Felsefesi" Bölüm 4	13.1.1992
	Dimitri KarakaŐ	Masonluĉun Temel İikeleri	12.2.1992
	Dimitri KarakaŐ	J. Anderson'un Hayatı ve M...luĉa	
		verdiĉi Hizmet	26.2.1992
Freedom	Nurah Artel	Masonik Utopyanın	
		gerçekteŐmesinde yeni eğilimler	19.12.1991
	Umur Ünsal	Hasenat Hakkında	18.2.1992
Devrim	Ahmet IŐıkara	Türkiye'de Deprem Tehlikesi	19.2.1992
	Aziz Azmet	33. Gün M...ik Magazin 1. Bölüm	4.3.1992

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
Pınar	N. Eser Yılmaz Koçer	Güven Ortamının Gelişmesinde Hoşgörünün Fonksiyonu ve M..luğa Katkıları	3.3.1992
Sevenler	Reşit Ata Nuhittin Söylemezoğlu	M..luk hakkında video gösterisi Türkiye'de M..luğun yaygınlaştırılması üzerine öneriler.	20.12.1991 3.1.1992
Hisar	Ünsal Tülbentçi	Türkiye'de ve Dünya'da Turizm	24.2.1992
Üçgen	Haydar Çağlar	Akil ve Düşünce	6.3.1992
Üçşik	Oktay Gündoğdu Davit Altaras	İletişim ve Medyalar Adalet ve Nesafet (Hakkaniyet) Kavramlarının Karşılaştırılması	30.12.1991 27.1.1992
Gün	Necmi Karakullukçu Haluk Kulen, A. Nihat Babaoğlu Muhteşem Gaffar Nejat	Çağdaş Düşünce	24.2.1992
Özlem	Ünsal Hekimhan	Masonik Kişilik ve Disiplin	13.2.1992
Başak	Hayim İstari Halim Arıksoy Orhan Arıoğlu Yılmaz Altuğ	Masonlukta İnanç ve Bilim Türk Osmanlıda Tesbih Sanatı Değişik Yönleriyle M..luk Sır	20.1.1992 16.1.1992 30.1.1992 13.2.1992
İrem	Sedat Uygur Josef Mitrani	Masonluk İlkeleri	27.2.1992
Evren	Alber J. Behar Oğuz Tegin Cumhuriyet Ferman Aron Ender Moris Levi Leon Mitrani	Atatürk ve Masonluk İnsanlık Tarihi ve Evrensel Görevimiz Düşünce Hürriyetinin Tarihsel Evrimi Ekolojik Denge ve Mesleğimiz. M..da Sır Anlayışı Hür Mason ve Hür İnsan Anılar, Evren L..sının Dünü Bugünü Yarını	28.2.1992 26.12.01991 9.1.1992 23.1.1992 6.2.1992 20.2.1992
Piramit	Kaya Paşakay Ercüment Bigat Ali Rıza Kutlu Haluk Sezgin İlkan Örs	200. Ölüm Yılında MOZART Sevgi Üzerine Bir deneme Mimarlığın M..luktaki yeri Operatif Masonluk ve XII. Yüzyıldan beri çalışan bir loca Landmarklar	20.12.1991 20.12.1991 3.1.1992 31.1.1991 14.2.1992
Nilüfer	Hayrettin Karaboğa, Oğuz Sınırtaş	Landmarklar Hür ve İyi Ahlaklı İnsan	14.2.1992 10.12.1991

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Ersin Berent	Semboller	11.2.1992
	Zafer Kendik	Masonik Düşünce ve Kültür	11.2.1992
Sembol	Aktan Okan	Hürriyet ve Masonluk	17.2.1992
Güven	Yusuf Nomal	Skoç M..'luğu ve Bazı Anılar	16.1.1992
	Kemal Ayata	Masonluk	27.2.1992
Burç	Ertan Bulman	Mason ve Şiir	30.12.1991
Meş'ale	Faruk Altuğ	Çağımızın hastalığı AIDS	18.12.1991
	Halit Kakiñç	Açılmak veya Açılmamak	15.1.1992
	Sedat Toydemir	Görkemli İki Mabet	26.2.1992
Anadolu	Aktan Okan	Aklı Hikmetin Işığında M..'luk.	18.2.1992
Sezgi	Suha Umur	1965 Olayları	11.2.1992
Akil ve Hikmet	Durmuş Sevinç	Solunum ve Kalp Durmalarında Acil Yardım	12.12.1991
Boğaziçi	Ahmet Işıkarakar	Türkiye'de Deprem Tehlikesi.	
Yeditepe	A. Korkut Atlı	M..'lukta Tolerans kavramı ve zaman içinde gelişimi	2.1.1991
	İlker İnal	M..'lukta Kişisel Çalışmanın önemi	30.1.1992
	Tanju Koray	2° Tablosu	13..2.1992
Gönye	Necmi Karakullukçu	Çağdaş Düşünce	24.2.1992
Güzel İstanbul	Ömer Hulagü	Semboller	13.12.1991
	Oral Tangüner	Sevgi Üzerine Sohbet	10.1.1992
Gün Işığı	Tamer Ayan	Mason Önlüğu	12.1.1992
	Mehmet Tolar	Volney'in Harabeler isimli adlı eseri üzerine İI	3.2.1992
	M. Sarpel, K. Demircioğlu,		
	L. Nişancı,	K. Piriñçi N. Topalođlu	17.2.1992
Sadakat	Erkul Uşen	Masonun Harici Hayatı	24.12.1991
	Tanju Koray	Loca Tabloları	21.1.1992
	Cahit Bergil	M..'luğun Lejander devri	18.21.1992
	Avni Şahinbaş	Plastik para	3.3.1992
Marmara	Ergun Önen	Özgürlüğün Tarihsel Gelişimi	15.1.1992
	Reşit Ata	Düşünce Özgürlüğu	12.2.1991
Dosluk	Ahmet Örs,		
	Cüneyt Aydınbaş	Operatif Ma..'luktan Spekülatif Ma..'luğa	27.1.1992
	Suha Umur	1965 Olayları	10.2.1992
	Erdin Canyonan	Hoşgörü ve Tolerans Kavramlarının Anlamı ve İçerik Açısından Analizi	24.2.1991

LOCASI	KONUŐMAMI	KONU	TARİH
Gelişim	Ünver Anıl	Mimarlık Sanatı ve M...luk.	17.12.1991
Onur	Reşit Ata	Temele Taş Koyma	17.12.1991
	Őinasi Karaali	Antropolojide İnsanın evrimi ve M...luğa geçiş	28.1.1992
	Fadıl Altop	Dostluk	11.2.1992

ANKARA

Uyanış	Taner Tuğcu	Erdem	6.12.1991
	Cahit Meco	Atatürk ve M...luk.	20.12.1991
	Ahmet Önder	Atatürk Emre-Sevgi Yılı Kapanırken (Hümanist)	17.1.1991
	Ayhan İnal	Ulaştırma	7.2.1992
Doğuş	Erhan Özalp	Kardeşlik Zinciri	10.12.1991
Yükseliş	Orhan Özalp	Türk Eğitim Tarihinde Hasan Ali Yücel K...imiz	6.2.1992
Bilgi	Cemal Ertan	Yeni Devirde Atlantik İttifakı ve M... Düşünce	6.5.1992
	Yücel Ataün	Landmarklar	19.2.1991
Barış	H. Zafer Haşçelik	Bilim Felsefesi	16.12.1991
	Necdet Ağanal	Felsefi düşünceenin Tarih boyunca gelişmesi	6.1.1992
Dikmen	Hasan Koni	Türkiye'nin yeni dünya düzeninde beklentileri	20.2.1992
Yıldız	Muzaffer Yönezer	Kardeşlik Sofrası	12.12.1991
	Cem Yönezer	Masonik Eğitim ve Eğitim Locası	9.1.1992
	Ayhan Tan	Türkiye Ekonomisinin Dünü, Bugünü ve Geleceği	23.1.1992
	Sami Bocutoğlu	M... Nedir, Ne Ne Değildir, Eski Resmi ve TarihiBir Açıklama	13.2.1992
	Timüçin Salihoğlu	M... 'ik bir Yükümlülük Devam	27.12.1992
Arayış	Behçet Sepici	Tenkit	7.1.1992
	Acar Tekinel	Sorularımız	4.2.1992
	Mustafa Őiřman	Susmak	18.2.1992

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
Üçgöl	Ünvan İnci	Anti Masonik yayınlar	15.1.1992
Ahiler	Behçet Sepici	Tenkrit Sanatı	12.12.1991
Çağ	Ahmet Bircan Akyol	Bilgi Toplumu	12.2.1992
G. Mimarları	Enver Necdet Egeran	Masonlukta aranılan hakikat	7.1.1992
	Bülent Onaran	M.. 'ik Adet ve Davranışlar	4.2.1992
	Yüksel Karaburcak	Hukukun temel Prensipleri ve Bunların	
		Güncel hayatımızdaki Yeri	18.2.1992
Eşitlik	Erdem Özşınmaz	Ölümün Düşündükleri	10.12.1991
	Yamaç Taşkın	Ölüm Hayat Sigar, Hayat Ölüme	
		Sığmaz	24.12.1991
	Cem Dilçin, Hasan Özdemir	Y. Emrenin Gerçek Kişiliği ve	
		Düşünceleri	14.1.1992
	Yamaç Taşkın	Ölüm Hayata Sığar,	
		Hayat Ölüme Sığmaz	28.1.1992
Ankara	Levent Sengir,		
	Metin Önder, Ali Akın Anal	Yalnızlık	11.2.1992
Yunus Emre	Ayhan Erol	Dil Üzerine	15.1.1992
	Yücel Kanpolat	Kültür ve İnsan	29.1.1992
İlke	Alpay Ergun	Anderson Nizamatı ve Landmarklar	24.1.1992
Atanur	Yavuz Hakman	Günümüz Olayları Karşısında	
		Bir M.. 'un Görevleri	17.2.1992
	Cem Ataç	İngilteredeki Masonluk İzlenimlerim	2.3.1992
Çukurova	Hüsnü Göksel	M.. 'lukta ne umdum ne buldum	5.12.1991
	Şevket Özgören	Ulu Mimarın Evreni	23.1.1992
Erdem	Dündar Erendağ	Yakın tarihimizde "M.. 'luk politikaya	
		alet edilmiştir ithamları", 1930 Seçimleri	
		ve 65 olayları	17.12.1991
	Can Arpaç	Kim var orda	21.1.1992
	Halil Mülküs	Masonluk ve Dış Alemdeki	
		Mesleğimiz	18.2.1992
Denge	Bülent Kaleli		
	Kıvanç Eryavuz, Birol Sezen	Bir Soru, Bir Konu, Bir Eleştirisi	
		"Şaka"	10.12.1991
	Bülent Kaleli, İbrahim Yavuz,		
	Ahmet Sönmez	Sunu	28.1.1992
D. Güneş	Okan Işık,		
	Teoman Süerdem, Soner Zerenler	Hür Ma.. 'luk Efsaneleri	9.12.1991
	AliKaner	Hür ve Kabul edilmiş Mason	24.2.1992

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
Tolerans	Can Arpaç	M.. için Güncelliği Kaybolmayan kelime "Skrüten"	11.12.1991
	Salih Tugay	Landmarklar ve Karşıt Değerlendirmeler	12.2.1992
	Ferdi Özmen	Masonik Örgütler	26.2.1992
Kutup Yıldızı	Teoman Bilgiç	Tören üzerine Düşünceler	6.2.1992
Üçnur	Seyhun Tunaşar	Ezoterizm (Batınlık)	10.2.1992
Başkent	Gazanfer Can	Tekrisin sembolizması	16.12.1991
	Sinan Önem	1. Derecenin Düşündürdükleri	20.1.1992
	Ekrem Parlatan	Ev.. Ul.. Mi..	17.2.1991
Gökkuşadı	Erdal Arslan	Para	1.12.1992
	A. Erhan Işık	Ritüelin İçinden	20.12.1991
	Can Arpaç	Masonlukta Güncelliğini Kaybetmeyen bir Skrüten	21.2.1992

İZMİR

İzmir	A. Rıza Sümreoğlu, Atilla Uslu, Ergun Aybars,	M.. 'luğun Deđiően Dünyada Yeri ve Önemi	23.1.1992
	Necdet Çolakoğlu	Çırak Avadanlıkları	30.1.1992
	Cengiz Döner	Akil Bir M.. 'a Neleri öğretir.	13.2.1992
Nur	Sahir Erman	21. Yüzyılın Eşiğinde M.. 'luğun Görünümü	10.12.1991
	Enis Veryeri	Katılma Nedenleri	26.11.1991
	Fethi Morateő	Düşünce Odası	7.1.1992
	Fahri Özer	Vasiyetname	7.1.1992
	Yusuf Kökdamar	1. Derecenin Felsefesi	21.1.1992
	Aydın Zevkliler	C.. Avadanlıkları	18.2.1992
	Aydın Zevkliler	M.. 'luk ve İnsan Hakları	18.2.1992
	Őenol Ertaner	Kişilik	3.3.1992
Promethe	Şevket Eğribozlu	Hayattan Esintiler	15.1.1992
	Fevzi Demir	Tekris İntibaları	12.2.1992
Gönül	Özkan Aras	Psikanaliz ve Raja Yoga "Zihinsel Geliőme"	6.2.1992

LOCASI	KONUŐMAMI	KONU	TARİH
İrfan	Gürkan Kefeli	Sevgi ve Samimiyet	24.2.1992
Ephesus	Feyyaz Hamidoğlu	M..ik Yaklaşım Yolu ile Mutluluk	25.11.1991
	Tacettin Ürkmen	Türk M..luğunda önemli Olaylar I "1909"	9.12.1991
	Ahmet Göktürk	Çırac Avadanlıkları	3.2.1992
Gönül	Burhan Ceyhan	Parçadan Bütüne	28.11.1991
	Ergun Aybars	Türk M..luğunda önemli Olaylar 1935-1949	12.12.1991
	İsmail Kardeşler	Gönye Pergel	26.12.1991
	Doğan Tortopoğlu	Masonluk ve Sanat	9.1.1992
	Necip Ortan	Adalet Kavramı	9.1.1992
	Yüksel Kazmirci	Müsellesten Locaya, Locadan B.. L..ya İntizam ve Konsekasyon Olayı	23.1.1992
	Yılmaz Sekin	Laiklik ve Masonluk	20.2.1992
	Bülent İkinci	Düşünce ve Düşünce Özgürlüğü	20.2.1992
	Cengiz Özarı	2. D.. Ritüeli Üzerine Düşünce	13.2.1992
İrfan	Tahsin Yaşamak	Akıll ve Hikmet Yoluyla Adalet	2.12.1991
	Ünlü Yukaruç	M..lukta Üst Dereceler ve Eski ve Kabul Edilmiş Skoç Riti	16.12.1991
	Cemil Çetintürk	Nüfus Planlamasının önemi ve Ülke Ekonomisine Katkısı	13.1.1992
Ümit	Sahir Erman	21. YY.'ın Eşiğinde M..luğun Görünümü	10.12.1991
	Ali Serdar Koç	Tekris İntibaları	18.2.1992
	Ömer Münir Işıklı	Tekris İntibaları	18.2.1992
	Emin Gemici	Üç Sütun	18.2.1992
Eylem	Tacettin Ürkmen	Türk M..luğunda önemli Olaylar 1909	9.12.1991
	Mustafa Nisari	M..ik Yaşamda Düşüncenin Yeri	20.1.1992
	Sinan Tantürk	Üç Sütun	17.2.1992
	Ümit Arslanalp	Sevgi ve Masonluk	17.2.1992
	Soykan Yanya	Kendini Bil	17.2.1992
Ege	Ergun Aybars	Türk M..luğunda önemli Olaylar 1935 - 1948	12.12.1991
	Haldan Levent	M..ik Dünyadan Örnekler	16.1.1992

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
Bilge Özer	Ölüm cezaları ve Infaz	20.2.1992	
	Y. Kaya Enderin	Türkiye A.E.T. İlişkileri	6.2.1992
Manisa	Tamer Gediz	2000 Yılında M..luk ve Öğreti	29.1.1992
	Sadullah Özkara	Eldiven	12.2.1992
	Yüksel Kazmirci	Müsellesten Locaya Locadan Büyük Locaya İntizam ve Konsekrasyon	26.2.1992
Işın	Tacetin Ürkmen	Türk Masonluğunda Önemli Olaylar 1935-1948	9.12.1991
	Ali Şevki Tanyu	Bektaşılık ve Vahdet-i Vücut Felsefesi	6.1.1992
Başarı	Atilla Büyükgebiz	Masonik Düşünce ve bunun ifadesi	13.1.1992
	Tacetin Ürkman	Türk M..luğunda 1935 Olayları	17.1.1992
	Öcal Usta	İnsan Hakları, Çağdaşlık ve Masonluk	10.2.1992
	Ahmet Yılmaz	Ahlaki ve Felsefesi Yönleriyle Osmanlılarda Ahilik ve Lonca Teşkilatı	24.2.1992
Üçsütun	Okan Gözen	Üçsütun	2.1.1992
	Sait Kalaycıoğlu	M..lukta Kardeşlik	2.1.1992
Karşıyaka	Suha Umur	Türk M..luğunda önemli Olaylar III "1965"	13.12.1991
	Fahri Coşkun	Düşüncenin Oluşumu	7.1.1992
	Haydar Akay	Masonik Adap ve Erkan	18.2.1992
Bodrum	Yüksel Kazmirci	Müsellesten Locaya, Locadan Büyük Locaya	14.12.1991

ARAMIZDAN AYRILANLAR

ADI SOYADI	DOĞUM YERİ VE TARİHİ	TEKRİR TARİHİ	LOCASI	EB.. MAŞ.. İNTİKAL TARİHİ
Hüseyin Hadi Kent	İstanbul 1904	5.2.1976	Barış	19.6.1991
Ömer Çeliker	Osmançık 1949	7.10.1986	Erdem	7.8.1991
Necdet Burgul	Kıbrıs 1919	22.2.1963	Çankaya	5.7.1991
Baysal Dinler	Ankara 1934	3.10.1973	Bilgi	2.7.1991
Erol Coşkun Öngör	Ankara 1932	12.4.1977	Hisar	15.9.1991
Muhtar Ayra	Üsküdar 1904	6.5.1955	Hisar	12.4.1991
M. Saip San	Urfa 1913	13.11.1964	Çankaya	7.9.1991
Mazlum Mimaroğlu	İstanbul 1919	31.12.1983	Nilüfer	8.9.1991
Orkun Akpınar	Manisa 1938	18.4.1988	Barış	28.12.1990
Şaylan Onart	İstanbul 1937	8.1.1988	Sevenler	18.6.1991
Orhan Esen Minkari	Balıkesir 1906	13.3.1958	Yükseliş	8.6.1991
Ahmet Nadir Çetiner	Antakya 1931	5.10.1987	Şefkat	31.5.1991
Fikri Üstündal	İstanbul 1918	5.11.1963	Ülke	1.7.1991
Ali Demircioğlu	Acıpayam 1928	26.10.1964	İlke	23.8.1991
Erol Dilek	İstanbul 1923	31.10.1962	Hümanitas	5.11.1991
Nihat Gürçay	İstanbul 1920	2.12.1965	Sadık Dostlar	12.11.1991
İshak Arslan	Kazan 1909	10.12.1965	Sevenler	16.11.1991
Hadi Şenocak	İzmir 1917	10.5.1972	Promethe	3.11.1991
Mehmet Ali Özbaşar	İstanbul 1944	12.11.1990	İrfan	29.9.1991
İskender Taner	İstanbul 1920	26.2.1959	Kültür	18.12.1991
Aydın Ören	İstanbul 1932	28.5.1979	Özlem	28.11.1991
Agah Çelik Doğan	Tire 1929	15.11.1972	Bilgi	19.12.1991
Şeref Karamusal	Eskişehir 1911	4.2.1963	Ankara	6.11.1991
Oktay İksavaş	İzmir 1933	12.6.1962	Nur	18.11.1991
Şakir Çobanlı	Arapkir 1904	22.6.1950	Gönül	10.12.1991
Necati Gafuroğlu	Manisa 1919	14.2.1963	Yükseliş	11.7.1991
Kenan Güney	Trabzon 1933	18.4.1974	Yükseliş	10.1.1992
Faruk Koralp	Balıkesir 1924	12.6.1987	İlke	26.12.1991
Murat Erdim	Ankara 1942	20.11.1975	Ege	20.1.1992
Hüseyin Kamil Sözen	Aksöki 1929	1.3.1974	Uyanış	5.1.1992
Hikmet Özümerzifon	Ankara 1916	18.11.1952	Hürriyet	4.1.1992

HIÇ BİR ŞEY ÖLMEZ – HER ŞEY YAŞAR

Eb. Maş' a İntikal eden kardeşlerimize Ev.. 'in U.. Mi.. 'ndan sonsuz mağfiret ve kederli allelerine ve bütün kardeşlerimize sabırlar dileriz.

Mimar Sinan Dergisi 79-82 Fihristi***Derleyen: Günen İPEKÇİ*****KONULAR FİHRİSTİ**

En. MUH. BÜYÜK ÜSTAT MESAJLARI	
ALSAÇ O.	81.79.4
AKSOY S.	81.80.4
AKSOY S	81.81.4
AKSOY S	81.82.4
AKSOY S	81.82.7
ARAŞTIRMA	
Masonluk Neler Söyler? (BERKER A.)	81.79.54
Hürmasonlukta "Şibolet"ın Kökeni ve Anlamı (AYAN T.)	81.80.43
Adalet ve Tetraktis (SUNER M.Y.)	81.81.38
Çünkü İnsanlık Duygusu Herşeye Üstün Gelir (KESİM T.)	81.82.27
DENEME	
Akıl Yolu İle İman ve Ahlâka Yöneliş (AKKAN A.)	81.79.26
Masonluk Açısından Ömer Hayyam (AYÇAN H.C.)	81.80.67
Güzelliği Gören Gözler Sevgiyi Terennüm Eder (BÖKE M.N)	81.82.35

DERLEME

Wolfgang Amadeus Mozart K. ve Masonluk

(BİRKAN Ü.)

81.80.51

MASONİK KONULAR

Çıracak Mason-Hamtaş Epizodu (AYAN T.)

81.79.31

Masonluk ve Hürriyet (RONA N.)

81.79.42

Masonluğa Davet (MARGULİES M.)

81.79.46

Aramıza Yeni Katılmış Olan Sevgili Genç Kardeşlerime

(EGERAN N.)

81.80.6

Masonluğun Kısa Tarifi (TEMEL R.)

81.80.29

Kardeşlik ve Masonluk (ERENGÜL A.)

81.80.32

Hürmasonlukta "boyun ipi" Sembolizması (AYAN Ö.)

81.80.58

DESIDERATO (Özlenen Vasıflar) (FANUSCU K.T.)

81.81.36

Geleneksel ve Çağdaş Masonluk (BATMAN T.)

81.81.44

Chetwoade Crawley MS(c.1700) Ritüel İşlevinde ilk

Manüskriller (MS) ve Önsöz (LAYIKTEZ C.)

81.82.22

Gönye Pergelin Düşündürdükleri (TEMEL R.)

81.82.33

Hürmasonlukta "24 Bölümlü Cetvel" Sembolizması

(AYAN T.)

81.82.54

Franmasonluğun Ortadoğuda ve Bilhassa Lübnan'da

Tarihi Görünüşü (OENEY J.'çeviren AKEV M.F.)

81.82.68

MASONİK ESASLAR

Semboller (TEMEL R.)

81.79.23

Ritüeller (TEMEL R.)

81.81.34

TARİH

Resne Mahfeli ve Bir Mühür (UMUR S.)

81.79.13

Edinburg El Yazması, No.1696 (LAYIKTEZ C.)

81.79.17

Sloane MS (El Yazması) No.3329 (LAYIKTEZ C.)

81.80.21

Trinity College MS (El Yazması) (LAYIKTEZ C.)

81.80.27

Laiklik Kavramının Tarih İçinde Değişmesi,

İnsan Hakları ve Masonluk (LAYIKTEZ C.)

81.81.18

Cooke El Yazması (LAYIKTEZ C.)

81.81.58

Tarih Yazmak Tarihi Yapmaktan Zordur (KURT Ö.F.)

81.82.16

DEĞİŞİK KONULAR

Gelişmenin Temel İlkesi (AKTAN A.I.)	81.79.58
Anadolu Önce Türk Kültür Aşamaları (RONA N.)	81.80.38
Erken ANADOLU Türk Kültür Aşamaları (RONA N.)	81.81.29
Holografinin Mistik Açından Yorumu ve Sevgi (CANYORAN M.E.)	81.81.50
Buddhizm Üzerine (GERMAN K.)	91.82.41

ÜNLÜ MASONLAR

Orhan Alsaç K. (AKSÜT N.)	81.79.6
Ziya Umur Üstadın Ardından (AKKAN A.)	81.79.9
Jean Theophile Desaguliers (ÖZÜMERZİFON A.H)	81.79.65
200. Ölüm Yılında Mozart Biraderi Anarken (TAMER S.)	81.80.9
Nesip Aksüt'ün Ardından (AĞAGİL S.)	81.81.7
İlk Büyük Üstadımız Mehmet Talat Paşa (AKKAN A.)	81.81.10
Faik Süleyman Paşa (AKKAN A.)	81.82.9
Mehmet Ali Baba (AKKAN A.)	81.82.13

OLAYLARIN İÇİNDEN

Erman S.	81.82.70
----------	----------

LOCALARDAN HABERLER

MİMAR SİNAN	81.79.70
MİMAR SİNAN	81.80.73
MİMAR SİNAN	81.81.71
MİMAR SİNAN	81.82.72

ARAMIZDAN AYRILANLAR

MİMAR SİNAN	81.79.74
MİMAR SİNAN	81.80.80
MİMAR SİNAN	81.81.87
MİMAR SİNAN	91.82.80

FİHRİST

İpekçi G.	81.79.75
-----------	----------

YAZARLAR FİHRİSTİ

A

AĞAGIL S.

NESİP AKSÜT'ün Ardından 81.81.7

AKEV M.F.

Franmosunluğun Ortadoğu'da ve Bilhassa Lübnan'da
Tarihi Görünüşü 81.82.68

AKKAN A.

Ziya Umur Üstadın Ardından 81.79.9

Akıl Yolu ile İman ve Ahlâka Yöneliş 81.79.26

İlk Büyük Üstadımız Mehmet Talat Paşa 81.81.10

Faik Süleyman Paşa 81.82.9

Mehmet Ali Baba 81.82.13

AKSOY S.

En Muh. Büyük Üstad Mesajı 81.80.4

En Muh. Büyük Üstad Mesajı 81.81.4

En Muh. Büyük Üstad Mesajı 81.82.4

AKSÜT N.

Orhan Alsaç K. 81.79.6

AKTAN A.İ.

Gelişmenin Temel İlkesi 81.79.58

ALSAÇ O.

En Muh. Büyük Üstad Mesajı 81.79.4

AYAN Ö.

Hürmasonlukta "boyun ipi" Sembolizması 81.80.58

AYAN T.

Çırac Mason-Hamtaş Epizodu 81.79.31

Hürmasonlukta "Şibolet" in Kökeni ve Anlamı 81.80.43

Hürmasonlukta "24 Bölümlü Cetvel" Sembolizması 81.82.54

AYÇAN H.C.

Masonluk Açısından Ömer Hayyam 81.80.67

B

BATMAN T.

Geleneksel ve Çağdaş Masonluk 81.81.44

BERKER A.

Masonluk Neler Söyler? 81.79.54

BIRKAN Ü.

Wolfgang Amadeus Mozart K. ve Masonluk 81.80.51

BÖKEM N.

Güzelliği Gören Gözler Sevgiyi Terennüm Eder 81.82.35

C

CANYORAN M.E.

Holografının Mistik Açından Yorumu ve Sevgi 81.81.50

E

EGERAN N.

Aramıza Yeni Katılmış Olan Sevgili Genç
Kardeşlerime 81.80.6

ERENGÜL A.

Kardeşlik ve Masonluk 81.80.32

ERMAN S.

Olayların İçinden 81.82.70

F

FANUSCU K.T.

DESIDERATO (Özlenen Vasıflar) 81.81.36

G

GERMAN K.

Buddhizm Üzerine 81.82.41

I

İPEKÇİ G.

Fihrist 81.79.75

K

KESİM T.

- Çünkü İnsanlık Duygusu Herşeye Üstün Gelir 81.82.27
KURT Ö.F.
Tarihi Yazmak, Tarihi Yapmaktan Zordur 81.82.16

L

LAYIKTEZ C.

- Edinburg El Yazması, No.1696 81.79.17
Sloane MS (El Yazması) No.3329 81.80.21
Trinity College MS (El Yazması) 81.80.27
Laiklik Kavramının Tarih İçinde Değişmesi,
İnsan Hakları ve Masonluk 81.81.18
Cooke El Yazması 81.81.58
Chetwode Crawley MS (c.1700) Ritüel İşlevinde İlk
Manüskiler (MS) ve Önsöz 81.82.22

M

MARGULIES M.

- Masonluğa Davet . 81.79.46

MIMAR SİNAN

- Localardan Haberler 81.79.70
Localardan Haberler 81.80.73
Localardan Haberler 81.81.71
Localardan Haberler 81.82.72
Aramızdan Ayrılanlar 81.79.74
Aramızdan Ayrılanlar 81.80.80
Aramızdan Ayrılanlar 81.81.87
Aramızdan Ayrılanlar 81.82.80

Ö

ÖZÜMERZIFON A.H.

- Jean Theophile Desaguliers 81.79.65

P

PENEY J. de

Franmasonluğun Ortadoğu'da ve Bilhassa
Lübnan'da Tarihi Görünüşü

81.82.68

R

RONA N.

Masonluk ve Hürriyet

81.79.42

Anadolu Öncesi Türk Kültür Aşamaları

81.80.38

Erken Anadolu Türk Kültür Aşamaları

81.81.29

S

SUNER M.Y.

Adalet ve Tektraktis

81.81.38

T

TEMEL R.

Semboller

81.79.23

Masonluğun Kısa Tarifi

81.80.29

Ritüeller

81.81.34

Gönye Pergelin Düşündürdükleri

81.82.33

TAMER S.

200. Ölüm Yılında Mozart Biraderi Anarken

81.80.9

UMUR S.

Resne Mahfili ve Bir Mühür

81.79.13

MİMAR SİNAN

Organ of the Grand Lodge

of Free and Accepted Masons of Turkey

CONTENTS

4. Message from M.W. Grand Master Suha AKSOY
7. Message from M.W. Grand Master Suha AKSOY
9. Grand Master Rıza Tevfik A. Can TUNCAY
18. Masonry Dissected, 5. Prichard Celil LAYIKTEZ
37. Brotherly Love Raşid TEMEL
40. Corrects of Good Man Kaptanal ÇERMAN
46. Suffem in Rituals and Symbols Ali Oktay CEVER
49. On Kâile ve Dinna of an
Ancient Indian Philosopher, Boydoba Ersen ÖZLER
56. Brief Story of Foundation
of the United Grand Lodge of England Günen İPEKÇİ
58. Is W.A. Masor's Death Suicide? Dimitri ATANASOF
65. Symbols in Freemasonry Viçtor MAAG
83. News From Our Lodges Mîmar SİNAN
92. In Memoriam Mîmar SİNAN
93. Index

Adress : 25, Nuruşlyâ Sakağı — Bayoğlu / İSTANBUL

YEAR : 1992

NO : 83

8